

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Kristýna Novotná

**Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia
na území České republiky**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. David Kryška, Ph.D.

Katedra správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 20. 8. 2018

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 318 635 znaků včetně mezer.

V Heřmanově dne 20. 8. 2018

.....

Kristýna Novotná

Poděkování

Děkuji panu JUDr. Davidu Kryskovi, Ph.D. za vstřícnost, odborné vedení a cenné rady při psaní této diplomové práce. Dále chci velmi poděkovat mé rodině za neutuchající trpělivost a velkou podporu v průběhu celého studia.

OBSAH

Seznam zkratk	6
Úvod	8
1. Vymezení pojmu cizinec	10
2. Prameny právní úpravy	13
2.1. Prameny EU	13
2.1.1. Směrnice 2004/114/ES	14
2.1.2. Směrnice 2016/801	19
2.1.3. Závěr	23
2.2. Prameny ČR	24
3. Charakteristika pobytu	27
3.1. Vstup na území	28
3.2. Účel pobytu	29
3.2.1. Následky neplnění účelu pobytu	32
3.3. Závěr	36
4. Charakteristika účelu studium	37
4.1. Střední škola, vyšší odborná škola, konzervatoř a vysoká škola	37
4.2. Jazyková a odborná příprava	40
4.3. Stipendijní pobyt	40
4.4. Odborná praxe	42
4.5. Dobrovolná služba	42
4.6. Výměna zkušeností a studijní pobyty	44
4.7. Závěr	45
5. Alternativní možnosti k pobytu za účelem studia	46
6. Řízení o povolení k pobytu	50
6.1. Subjekty řízení	51

6.1.1. Účastník řízení	51
6.1.2. Správní orgány	52
6.2. Zahájení řízení	55
6.2.1. Příslušný zastupitelský úřad	55
6.2.2. Osobní podání	56
6.2.3. Úřední tiskopis	58
6.2.4. Správní poplatek	59
6.2.5. Lhůta pro podání žádosti	59
6.2.6. Náležitosti žádosti	60
6.2.6.1. Cestovní doklad	61
6.2.6.2. Doklad potvrzující účel pobytu	62
6.2.6.3. Doklad o zajištění ubytování	63
6.2.6.4. Fotografie	65
6.2.6.5. Souhlas s pobytem	65
6.2.6.6. Doklad o zajištění prostředků	66
6.2.6.7. Doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů	67
6.2.6.8. Doklad o cestovním zdravotním pojištění	68
6.3. Další průběh řízení	68
6.3.1. Výzva k odstranění vad žádosti	70
6.3.2. Výslech účastníka řízení	72
6.3.3. Přerušování řízení	74
6.3.4. Doručování	75
6.4. Skončení řízení	76
6.4.1. Lhůta pro vydání rozhodnutí	78
6.4.2. Zastavení řízení	80
6.4.2.1. Důvody zastavení řízení	80

6.4.2.2. Forma zastavení řízení	83
6.4.3. Rozhodnutí o neudělení povolení	83
6.4.3.1. Důvody rozhodnutí	84
6.4.3.2. Forma rozhodnutí	88
6.4.4. Rozhodnutí o vydání povolení	89
6.4.4.1. Průkaz o povolení k pobytu	91
7. Novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů	94
Závěr	97
Seznam použitých zdrojů	100
Seznam použitých příloh	109
Příloha č. 1	110
Příloha č. 2	115
Abstrakt	120
Abstract	122

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
EDS	Evropská dobrovolná služba
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
NSS	Nejvyšší správní soud
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SŘ	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
SŘS	Zákonem č. 150/2002 Sb., soudním řádem správním
ZoŽivMin	Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu
ZPC	Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů
Komise	Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců
Kompetenční zákon	Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky
Listina	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
Ministerstvo školství nařízení 539/2001	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy Nařízení Rady č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni
Schengenský hraniční kodex	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č.2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob
směrnice 2004/114/ES	Směrnice Rady 2004/114/ES, o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby

směrnice 2016/801	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2016/801 ze dne 11. 5. 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair
stavební zákon	Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu
školský zákon	Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
vízový kodex	Nářízení Evropského parlamentu a Rady č. 810/2009, o kodexu Společenství o vízech
vysokoškolský zákon	Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů
zákon o zahraniční službě	Zákon č. 150/2017 Sb., o zahraniční službě a o změně některých zákonů
Zpráva o migraci	Zpráva o situaci v oblasti migrace cizinců na území České republiky v roce 2017
Zpráva o uplatňování směrnice 2004/114/ES	Report from the commission to the European parliament and the Council on the application of Directive 2004/114/EC on the conditions of admission of third-country nationals for the purposes of studies, pupil exchange, unremunerated training or voluntary service

Úvod

Předkládaná práce se zabývá povolením k dlouhodobému pobytu na území České republiky (dále jen „ČR“) za účelem studia, tedy povolením, o které cizinec žádá, hodlá-li pobývat na území za tímž účelem po dobu delší než 1 rok. Účel studium je jedním z mnoha zákonných důvodů pro dlouhodobý pobyt, ale má svá specifická hlediska zejména s ohledem na definici studia a uplatnění práva Evropské unie (dále jen „EU“). Uvedené téma jsem si vybrala především z toho důvodu, že mám zkušenosti z práce v oblasti dlouhodobých pobytů a cizinecké právo považuji za poměrně náročnou, ale zajímavou materii, jak ke studiu, tak k profesnímu uplatnění.

Základním vnitrostátním právním předpisem, pro oblast dlouhodobých pobytů je zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „ZPC“), který se pokouší co nejkomplexněji upravit cizineckou problematiku. Od nabytí účinnosti již prošel desítkami novel, které reagovaly na změny postavení ČR v mezinárodních vztazích (spojených především se vstupem ČR do EU) a na neustálý vývoj pobytové agendy. Každá specifická oblast, kterou zákon upravuje se v souvislosti s propojováním kultur a rychlejším a snadnějším přesouváním osob přes hranice států rychle posouvá kupředu, ať se již jedná o vízovou materii, pobytovou materii, problematiku zajišťování cizinců nebo další, jimiž se zákon zabývá. V průběhu své účinnosti byl mnohokrát podroben kritice pro svou nepřehlednost, vady systematiky, příliš kazuistický přístup nebo dokonce nesrozumitelnost.

Obsáhlá je i judikatura vztahující se k tomuto tématu, kterou správní soudy právo vykládají a dotváří. Právní úprava je také silně ovlivňována harmonizační činností EU směřující ke sblížení národních úprav členských států v oblasti vstupu a pobytu cizinců z nečlenských zemí. EU se netají svým cílem vybudovat z Evropy světové centrum pro vzdělávání, proto je pro ni důležité aby podmínky pro přijímání cizinců-studentů a základní pravidla pro řízení s nimi měly společný evropský rámec.

Téma práce je bezesporu velmi aktuální, neboť studium v EU se cizincům z třetích zemí zdá velmi lákavé, na což reaguje ČR i EU častými změnami právní úpravy. V době odevzdání práce je připravována další novela ZPC, která je pro studijní účel zcela zásadní. Novela má za úkol transponovat novou směrnici Evropského parlamentu a Rady 2016/801, o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných

pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair, na jejímž základě dojde k mnohým změnám v úpravě dlouhodobého pobytu.

Účelem práce je odpovědět na otázky: co je to dlouhodobý pobyt a jak je možné jej získat; v čem spočívá význam účelu pobytu; jaké existují typy studia; jak vypadá unijní úprava tohoto pobytového titulu a jeho transpozice do národního práva; a představení alternativ umožňujících studium na území ČR.

Cílem diplomové práce je tedy postihnout zásadní význam účelu pobytu, osvětlit jeho důležitost pro pobyt a řízení, která jsou s ním spojena. V souvislosti s účelem budou probrány jednotlivé typy studia, tak jak je upravuje ZPC a budou představena dlouhodobá víza za účelem „studium“ a „ostatní“, která cizincům ze třetích zemí rovněž umožňují studium na území ČR a jsou možnou alternativou k dlouhodobému pobytu.

Dlouhodobý pobyt bude definován v rámci struktury cizineckého práva, což považuji za klíčové k osvětlení jeho postavení mezi dalšími pobytovými režimy a tituly. S tím je spojena i nutnost rozebrat směrnici 2004/114/ES, která je základem účinné právní úpravy studijního pobytu, nastínit základní změny, které sebou přináší její zrušení a nahrazení směrnicí 2016/801, a zhodnotit podobu transpozice těchto změn tak, jak jsou navrženy ve vládním návrhu novely ZPC. Dále je mým cílem také podat ucelený výklad o řízení, které vydání povolení předchází se všemi jeho specifiky. Práci jsem zaměřila pouze na řízení v prvním stupni, v němž se povolení k dlouhodobému pobytu uděluje. Prostor bude věnován také kritickému zhodnocení účinné právní úpravy dlouhodobého pobytu a připravované novely.

Diplomová práce je strukturovaná do sedmi kapitol. První kapitola definuje kategorii cizinců, pro niž je dlouhodobý pobyt určen. Další se zabývá prameny úpravy, přičemž důraz je kladen na směrnice EU. Třetí, čtvrtá a pátá kapitola se věnují účelu pobytu, typům studia a alternativním pobytovým titulům k dlouhodobému pobytu. Kapitola šestá se zabývá řízením o povolení pobytu včetně podmínek podání žádosti, jejích náležitostí a rozhodnutí o povolení. V poslední kapitole dojde k nastínění hlavních změn, které obsahuje návrh novely ZPC a k zhodnocení transpozice směrnice 2016/801.

Předložená práce vychází z právního stavu účinného k 18. srpnu 2018.

1. Vymezení pojmu cizinec

V úvodu práce je třeba vymežit, pro koho je dlouhodobý pobyt za účelem studia určen. Kapitola se bude věnovat definici cizince, stanovení kategorií cizinců a rozlišení jejich práva na vstup na území ČR.

Cizincem je podle § 1 odst. 2 ZPC fyzická osoba, která není občanem ČR, včetně občana EU. Jedná se tedy o člověka, který nenabyl státní občanství ČR jedním ze zákonem daných způsobů,¹ ale podléhá územní výsosti ČR. Cizincem je rovněž člověk mající občanství vícero cizích států (tzv. bipolita), člověk, který nemá občanství žádného státu (tzv. apatrida) a ten, kdo české státní občanství ztratil. Za cizince však nelze považovat osobu, která má vícero státních občanství, z nichž jedno je české.

Státní příslušníky cizích zemí je možné dělit do různých kategorií a jejich právní statut se na základě toho může značně lišit.² I podle ZPC je možné rozdělit cizince do několika skupin, které následně podléhají různým povinnostem a náleží jim různá práva v souvislosti se vstupem a pobytem:

1. občané Evropské unie, Islandu, Norska, Lichtenštejnska a Švýcarska;
2. občané třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občanů EU, Islandu, Norska, Lichtenštejnska a Švýcarska;³
3. občané třetích zemí;
4. občané třetích zemí nepodléhající vízové povinnosti.

Občané EU mají v rámci cizinecké problematiky specifické postavení.⁴ Občanství EU bylo zavedeno Smlouvou o Evropské unii (tzv. Maastrichtskou smlouvou) v roce 1992 a doplněno směrnicí Evropského parlamentu a Rady

¹ § 3 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

² „Při určování rozdílných kategorií cizinců musejí být zohledňovány zejména tyto důležité faktory:

- *efektivita jejich státoobčanského svazku, pokud je vůbec nějaká,*
- *vztah mezi jejich domovskou zemí a územním státem (tzn. státem, v němž pobývají či kam hodlají vstoupit),*
- *důvod pro jejich přítomnost*
- *právní základ jejich pobytu*
- *délka pobytu*
- *zda mají nějaký druh pevně stanoveného pobytu v příslušném státě,*
- *zda jsou úředníky cizího státu či mezinárodní organizace.“*

In: POŘÍZEK, P.: *Vstup cizince na území státu. Pohled mezinárodního, unijního a českého práva*, Praha: Linde, 2013, str. 53.

³ Definice rodinného příslušníka v § 15a ZPC nebo čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/38/ES.

⁴ Čl. 20 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie: „Zavádí se občanství Unie. Každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie. Občanství Unie doplňuje občanství členského státu, nenahrazuje je.“

2004/38/ES, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (dále jen „směrnice 2004/38/ES“). Je odvozováno od občanství některého z členských států a rozšiřuje jej o další práva, mimo jiné i právo na pobyt na území všech ostatních členských států. Občané EU mohou bez omezení vstupovat a pobývat na území jiných členských států, a to pouze na základě dokladu totožnosti nebo cestovního dokladu.⁶ Pokud je předpokládaná doba pobytu delší než 30 dní, podléhají občané EU podle § 93 odst. 2 ZPC ohlašovací povinnosti.⁷ Pobyt po dobu delší než 3 měsíce opravňuje tuto skupinu cizinců k požádání o vydání potvrzení o přechodném pobytu. Potvrzení však není podmínkou pobytu ani povinností cizince. Občanům Norska, Islandu, Lichtenštejska a Švýcarska náleží v tomto směru stejná práva jako občanům EU.⁸

Cizinec z třetí země, který je rodinným příslušníkem občana EU, Norska, Islandu, Lichtenštejska nebo Švýcarska rovněž podléhá ohlašovací povinnosti a pokud pochází ze země, pro kterou platí vízová povinnost, je po něm v zásadě požadováno i vízum.⁹ Výjimkou by byla situace, kdy by rodinný příslušník byl držitelem platného povolení k pobytu nebo průkazu k pobytu vydaného státem EU, Norskem, Islandem, Lichtenštejskem nebo Švýcarskem a jeho pobyt na území ČR by byl kratší než 3 měsíce. Pokud pobyt přesáhne 3 měsíce, má cizinec povinnost požádat o povolení k přechodnému pobytu.¹⁰ *„Pokud rodinný příslušník nepobývá v ČR společně s občanem EU a dalších států, vztahují se na něj podmínky pobytu v ČR stejné jako pro*

⁵ Čl. 21 odst. 1 SFEU – „Každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejímu provedení.“

⁶ Čl. 20 odst. 2 písm. a) a čl. 21 odst. 1 SFEU a čl. 5 a čl. 6 směrnice 2004/38/ES.

⁷ „Občan Evropské unie je povinen ohlásit na policii místo pobytu na území ve lhůtě do 30 dnů ode dne vstupu na území, pokud jeho předpokládaný pobyt bude delší než 30 dnů“ § 93 odst. 2 ZPC.

⁸ V případě Norska, Islandu a Lichtenštejska plynou tato práva z jejich účasti na Evropském hospodářském prostoru (dále jen „EHP“), který sjednocuje státy EU a 3 státy Evropského sdružení volného obchodu (dále jen „ESVO“). Ačkoliv je Švýcarsko také členem ESVO, byla jeho účast na Smlouvě o EHP odmítnuta v referendu švýcarskými občany a vztahy s EU jsou tedy upraveny jednotlivými bilaterálními smlouvami, které Švýcarsku umožňují podílet se na jednotném trhu EU. „Smlouva o Evropském hospodářském prostoru z roku 1992 rozšířila aplikaci základních svobod vnitřního trhu, včetně svobody volného pohybu osob ve smyslu tehdejší úpravy komunitárního práva, rovněž na Island, Lichtenštejsko a Norsko. Do spolupráce v rámci Smlouvy o EHP byla později zařazena též směrnice 2004/38, díky čemuž mohou na území členských států z práv zaručených touto směrnicí těžit také občané těchto tří států a jejich rodinní příslušníci (a reciprocně rovněž občané Unie a jejich rodinní příslušníci na území uvedených států).“ In: VLÁČIL, J.: *Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie*, Eva Rozkotová, 2016, str. 13.

⁹ § 5 odst. 6 ZPC.

¹⁰ § 87b ZPC.

státní příslušníky třetích zemí, kteří nespádají pod kategorii osob požívajících právo ES/EU na volný pohyb.“¹¹

Cizince, kteří nepatří do režimu občanů EU nebo jejich rodinných příslušníků, řadíme do kategorie cizinců ze třetích zemí. V této kategorii je možné rozlišovat občany třetích zemí bez vízové povinnosti¹² a s vízovou povinností.¹³ Vízovou povinnost upravuje zejména nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 810/2009, o kodexu Společenství o vízech (dále jen „vízový kodex“) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (dále jen „Schengenský hraniční kodex“) a dále rovněž nařízení Rady č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (dále jen „nařízení 539/2001“). Nařízení 539/2001 obsahuje ve své Příloze I seznam států, jejichž příslušníci „*jsou povinni mít při překračování vnějších hranic členských států vízum*“.¹⁴ Na tomto tzv. „černém seznamu“ je uvedeno Thajsko, Vietnam, Sýrie, Rusko a dalších 127 zemí. „Bílý seznam“ obsažený v příloze II uvádí státy, které jsou od vízové povinnosti osvobozeny.¹⁵ Jedná se například o je Austrálii, Kanadu nebo Izrael. Čl. 4 nařízení 539/2001 pak umožňuje stanovit výjimky jak z vízové povinnosti, tak z osvobození od ní.

O povolení k dlouhodobému pobytu žádají cizinci ze třetích zemí, tedy fyzické osoby, které nejsou občany ČR, EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska nebo Švýcarska nebo jejich rodinní příslušníci.

¹¹ MADLEŇÁKOVÁ, L.: Vnitřní správa V- Pobyt cizinců. In: SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O. a kol.: *Správní právo - zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, str. 84.

¹² Cizinci bez vízové povinnosti mohou na území ČR a dalších členských zemí EU pobývat až po dobu 3 měsíců během půl roku ode dne prvního vstupu bez víza nebo jiného pobytového titulu.

¹³ V rámci vízové povinnosti se myslí krátkodobé vízum.

¹⁴ Čl. 1 odst. 1 nařízení č. 539/2001.

¹⁵ Čl. 1 odst. 2 nařízení č. 539/2001.

2. Prameny právní úpravy

2.1. Prameny EU

Dlouhodobý pobyt občanů třetích zemí za účelem studia je zcela zásadně ovlivňován právem EU, jelikož jedním z unijních cílů je budovat společnou přistěhovaleckou politiku a zajistit spravedlivé zacházení pro cizince ze třetích zemí. V této kapitole bude představena unijní úprava studijního pobytu, budou rozebrány jednotlivé typy studia, které směrnice definují, a společné podmínky vstupu a pobytu na území členských států. Pozornost bude věnována také judikatuře Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“), týkající se směrnice úpravy studijního pobytu.

Nejzásadnějším pramenem práva upravujícího studijní pobyt jsou právě směrnice, které budou dále podrobně rozebrány. Jsou založeny zejména na Smlouvě o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), konkrétně na čl. 79,¹⁶ obecně pro oblast vzdělávání v členských státech a rozvoj mládeže je základní úprava obsažena v Hlavě XII SFEU. Pro oblast vízovou jsou pak podstatné již zmíněné kodexy, tedy vízový a Schengenský a nařízení 539/2001.

Je také třeba říci, že směrnice, o kterých bude dále psáno, se vztahují zejména na oblast povolení k dlouhodobému pobytu. Dlouhodobé vízum je na rozdíl od pobytu považováno za specifický typ národního pobytového oprávnění, na které není právní nárok a není výslovně upraveno v těchto směrnících ani v rámci vízového kodexu a Schengenského hraničního kodexu (věnují se především krátkodobým vízům).¹⁷

¹⁶ „1. Unie vyvíjí společnou přistěhovaleckou politiku, jejímž cílem je ve všech etapách zajistit účinné řízení migračních toků, spravedlivé zacházení pro státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývajících v členských státech, jakož i předcházení nedovolenému přistěhovalectví a obchodu s lidmi a posílení boje proti těmto činnostem. 2. Pro účely odstavce 1 přijímají Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem opatření v těchto oblastech: a) podmínky vstupu a pobytu a pravidla, podle nichž členské státy udělují dlouhodobá víza a vydávají dlouhodobá povolení k pobytu, včetně těch, která jsou udělována a vydávána za účelem slučování rodin; b) vymezení práv státních příslušníků třetích zemí oprávněně pobývajících v členském státě, včetně podmínek upravujících svobodu pohybovat se a pobývat v ostatních členských státech; [..]“

¹⁷ Ačkoliv NSS dovedl především z judikatury SDEU, že některá ustanovení směrnice jsou aplikovatelná i na dlouhodobá víza za účelem studia, které směrnice upravuje (např. právo na opravný prostředek ve smyslu čl. 18 odst. 4 směrnice 2004/114/ES, jak judikoval NSS v rozsudku ze dne 4. 1. 2018, č. j. 6 Azs 253/2016 – 49). Více o dlouhodobých vízech v kapitole 5.

2.1.1. Směrnice 2004/114/ES

Základní směrnicí pro oblast studia byla do května 2018 směrnice Rady 2004/114/ES, o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby (dále jen „směrnice 2004/114/ES“). Přestože již došlo k jejímu zrušení, stále zůstává transponována v účinné právní úpravě ČR, jelikož dosud nedošlo k novele ZPC, je tedy relevantní pro tuto práci.

V úvodu směrnice je specifikováno, že jejím základním cílem je podpora mobility cizinců z třetích zemí, aby se Evropa mohla stát význačným světovým centrem pro studium a odborné vzdělávání. Směrnice měla za úkol sblížit vnitrostátní právní předpisy členských zemí, které se týkají vstupu a pobytu cizinců za tímto účelem, a to tím, že poskytne jednotnou definici pojmů,¹⁸ podmínky přijímání cizinců a pravidla, která upravují řízení o přijímání.¹⁹

Směrnice 2004/114/ES v čl. 3 stanovuje, že je primárně určena pro studenty ze třetích zemí. Samotné členské státy mohly rozhodnout, zda uplatní tuto směrnici i na výměnné pobyty žáků, neplacené odborné přípravy stážistů a dobrovolné služby.²⁰

V Kapitole II jsou pak stanoveny podmínky přijímání, a to obecné v čl. 6, které jsou platné pro všechny typy studia upravené směrnicí (tedy pro studenty, žáky, stážisty i dobrovolníky), a dále zvláštní podmínky pro jednotlivé kategorie těchto osob v l. 7 až 11. Členské státy mohou přijmout ustanovení, resp. stanovit podmínky, které jsou pro cizince, na něž se směrnice vztahuje, příznivější. Nemohou však doplňovat podmínky, které by znamenaly omezení přijímání, protože by to bylo v rozporu s cíli sledovanými směrnicí.

SDEU také stanovil, že pokud státní příslušník třetí země splní směrnici taxativně stanovené podmínky (obecné i zvláštní) a členský stát vůči němu neuplatní

¹⁸ Např. státní příslušník třetí země, student, žák, neplacený stážista, instituce, program dobrovolné služby, atd.

¹⁹ Čl. 1 směrnice 2004/114/ES.

²⁰ ČR aplikuje směrnici na všechny tři dobrovolné kategorie osob, stejně jako 10 dalších států EU (např. Itálie, Slovensko, Kypr, atd.). Další státy zvolily použití pouze na jednu nebo dvě kategorie (např. Bulharsko na stážisty a žáky, Francie na stážisty, Maďarsko na žáky a dobrovolníky), nebo na žádnou (např. Rakousko, Finsko, Polsko, atd.). In: Report from the commission to the European parliament and the Council on the application of Directive 2004/114/EC on the conditions of admission of third-country nationals for the purposes of studies, pupil exchange, unremunerated training or voluntary service ze dne 28. 9. 2011 (dále jen „Zpráva o uplatňování směrnice 2004/114/ES“). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0587:FIN:EN:PDF>

některý z důvodů uvedených ve směrnici, které odůvodňují odepření povolení k pobytu, je členský stát povinen vydat povolení.²¹ Směrnice sice dává určitý prostor vnitrostátním orgánům pro uvážení při posuzování žádostí, ale pouze vůči podmínkám stanoveným samotnou směrnicí. Uvážení se tedy vztahuje pouze na hodnocení relevantních skutečností za účelem určení toho, zda byly obecné a zvláštní podmínky splněny či ne. SDEU vyslovil, že požadavky (myšleno obecné a zvláštní podmínky) jsou jak podmínkami k přijetí, tak v určitém smyslu i důvody pro odmítnutí.²²

Za obecné podmínky je považováno předložení platného cestovního dokladu, souhlasu zákonných zástupců (u nezletilých), sjednání zdravotního pojištění, státní příslušník třetí země nesmí být hrozbou pro veřejný pořádek, veřejnou bezpečnost nebo veřejné zdraví, a pokud tak požaduje členský stát, je cizinec povinen předložit důkaz o zaplacení poplatku za zpracování žádosti.²³

Je nutno uvést, že směrnice nedefinuje pojem „veřejná bezpečnost“, byl proto upřesněn SDEU.²⁴ Zahrnuje vnitřní i vnější bezpečnost státu, která může být dotčena zásahem do funkčnosti základních institucí a veřejných služeb, dále zahrnuje i přežití obyvatelstva, stejně jako nebezpečí vážného narušení vnějších vztahů nebo mírového soužití národů anebo zásah do vojenských zájmů.²⁵

SDEU se v jednom ze svých rozhodnutí zabýval předběžnou otázkou předloženou německým správním soudem v Berlíně, který se tázal, jestli je dán prostor pro uvážení při zkoumání, zda je státní příslušník třetí země žádající o povolení k pobytu hrozbou pro veřejnou bezpečnost. Dále se německý soud ptal, zda mohou být ustanovení směrnice vykládána tak, aby členské státy byly oprávněny zamítnout žádost o povolení s odůvodněním, že nelze vyloučit, že schopnosti získané v souvislosti

²¹ Rozsudek SDEU ze dne 10. 9. 2014, Mohamed Ali Ben Alaya, C-491/13, EU:C:2014:2187, bod 36: „S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět, že článek 12 směrnice 2004/114 musí být vykládán v tom smyslu, že dotčený členský stát je povinen přijmout na své území státního příslušníka třetí země, který hodlá na jeho území pobývat déle než tři měsíce za účelem studia, pokud tento státní příslušník splňuje podmínky přijímání taxativně stanovené v člancích 6 a 7 této směrnice a tento členský stát vůči němu neuplatňuje některý z důvodů výslovně uvedených v dané směrnici odůvodňujících odepření povolení k pobytu.“ Před vydáním tohoto rozsudku se odborníci rozcházeli v názorech na nárokovost povolení k pobytu při splnění všech směrniceových podmínek, proto byl nutný výklad SDEU. Věra v POŘÍZEK, P.: *Vstup cizince na území státu. Pohled mezinárodního, unijního a českého práva*, Praha: Linde, 2013, str. 173, 174.

²² Rozsudek SDEU ze dne 10. 9. 2014, Mohamed Ali Ben Alaya, C-491/13, EU:C:2014:2187, bod 33.

²³ Čl. 6 směrnice 2004/114/ES.

²⁴ Směrnice nedefinuje ani veřejný pořádek a veřejné zdraví, nicméně těm se SDEU dosud v souvislosti s touto směrnicí nevěnoval.

²⁵ Rozsudek SDEU ze dne 23. 11. 2010, Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, body 43 a 44.

se studiem, by mohly být zneužity. SDEU judikoval, že v této otázce mají vnitrostátní orgány široký prostor pro uvážení a musí jednat ve světle všech relevantních skutečností, aby ověřily, zda žadatel nepředstavuje byt' jen možnou hrozbu pro veřejnou bezpečnost. Přijetí státního příslušníka, který by představoval takovou možnou hrozbu,²⁶ může být odmítnuto za předpokladu, že je odmítnutí dostatečně odůvodněné a opírá se o pevný skutkový základ.²⁷ Přestože se SDEU v této věci zabýval výhradou veřejné bezpečnosti, jsou jeho závěry považovány za přenositelné rovněž na veřejný pořádek a veřejné zdraví.²⁸

Jak bylo uvedeno výše, musí žadatelé naplnit i zvláštní podmínky, aby mohl být pobyt povolen. Tyto zvláštní podmínky jsou stanoveny v čl. 7 až 11 směrnice 2004/114/ES.

Za studenta je dle čl. 2 písm. b) směrnice 2004/114/ES považován „*státní příslušník třetí země přijatý na vysokoškolskou instituci a přijatý na území členského státu za účelem řádného studia vedoucího k dosažení vysokoškolské kvalifikace uznané členským státem, včetně diplomů, vysvědčení nebo doktorandských titulů získaných na vysokoškolské instituci, což může zahrnovat přípravné kurzy předcházející takovému vzdělávání v souladu s jeho vnitrostátními právními předpisy.*“ Zvláštní podmínkou

²⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ze dne 29. 11. 2016 ve věci Fahimian, C-544/15, EU:C:2016:908, bod 58: „Článek 6 odst. 1 písm. d) této směrnice stanoví, že státní příslušník třetí země žádající o přijetí pro účely stanovené v člancích 7 až 11 „není považován“ za hrozbu mimo jiné pro veřejnou bezpečnost. Použití výrazu „považován“ podle mého názoru znamená, že dotýčný členský stát má větší volnost při provádění posouzení. Pojem „hrozba“ není kvalifikován tak, jak je tomu v kontextu volného pohybu. V souvislosti s hrozbou není použit výraz „skutečné, aktuální a dostatečně závažné“. Hranice ohrožení veřejné bezpečnosti je proto podle mého názoru výrazně nižší než je tomu v kontextu volného pohybu.“ Generální advokát v tomto rozdílném znění ustanovení o veřejném pořádku vidí záměr zákonodárce rozlišit výklad v rámci předpisů týkajících se vstupu a pobytu cizinců ze třetích zemí na území členských států (kde stačí hrozba ohrožení) a výklad ustanovení vztahujících se k právu volného pohybu unijních občanů (kde musí být ohrožení skutečné, aktuální a dostatečně závažné). Dále považuje toto ustanovení ve směrnici 200/114/ES za negativní podmínku práva na vstup a na základě kontextu tohoto ustanovení poukazuje na to, že cizinec ze třetí země nemá stejná práva jako občan EU.

²⁷ Rozsudek SDEU ze dne 4. 4. 2017, Fahimian, C-544/15, EU:C:2017:255. Předběžná otázka byla položena v rámci sporu mezi íránskou státní příslušnicí a žadatelkou o udělení víza Sahar Fahimian a Spolkovou republikou Německo. Vízum mělo být uděleno za účelem studia doktorandského studia na Technické univerzitě Darmstadt v Centru pokročilého výzkumu v oblasti bezpečnosti, a to v rámci projektu „Důvěryhodné vestavěné a mobilní systémy“. Výzkum se týkal citlivé oblasti bezpečnosti informačních technologií a německé orgány měly za to, že nelze vyloučit možné zneužití získaných schopností Íránem například k získávání důvěrných informací ze západních zemích, k vnitrostátní represi nebo obecně v souvislosti s porušováním lidských práv. Žádost o udělení víza i následný mimosoudní opravný prostředek byly zamítnuty. Přestože se tento rozsudek zabýval výkladem výhrady veřejného bezpečnosti, je považován na přenositelný rovněž i na veřejný pořádek.

²⁸ POŘÍZEK, P.: Výklad výhrady veřejného pořádku v jednotlivých ustanoveních zákona o pobytu cizinců (část I. Občané EU a jejich rodinní příslušníci). In: *Ročenka uprchlického a cizineckého práva*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2018, str. 185.

pro studenty je nutnost přijetí vysokoškolskou institucí ke studiu, předložení důkazu, že student disponuje dostatečnými finančními prostředky k úhradě všech svých nákladů při studiu i na zpáteční cestu,²⁹ a pokud tak požaduje členský stát, předloží i důkaz o dostatečné jazykové znalosti pro studium daného studijního programu³⁰ a důkaz o zaplacení poplatků požadovaných institucí.³¹

V rámci mobility studentů je jim umožněno žádat o pokračování zahájeného studia v jiném členském státě nebo o jeho doplnění studiem příbuzného oboru. Musí splňovat výše uvedené podmínky a poslat svoji žádost o přijetí spolu s veškerými doklady o dosavadním průběhu vysokoškolského studia. Předpokladem je také účast na výměnném programu nebo přijetí ke studiu v jiném členském státě na dobu nejméně 2 let.³²

Žáci z třetích zemí nesmí svým věkem přesahovat minimální ani maximální věkovou hranici stanovenou daným členským státem.³³ Musí předložit důkaz o přijetí ke středoškolskému studiu, jakožto i důkaz o účasti v uznaném programu výměnného pobytu žáků, který je provozován organizací, která je pro tento účel uznaná hostitelským státem. Tato organizace za žáka přijímá odpovědnost po celou dobu jeho pobytu na území členského státu (hlavně pokud jde o jeho náklady na pobyt, studium, zdravotní péči a zpáteční cestu). Žák musí být ubytován ve vhodné hostitelské rodině. Členské státy mohou rozhodnout o umožnění tohoto druhu pobytu pouze pro žáky, kteří jsou státním příslušníky země, která recipročně nabízí stejnou možnost i pro žáky přijímajícího členského státu.³⁴

Stážisté dokládají podepsanou smlouvu o odborné přípravě, jejímž předmětem je neplacená stáž v podniku veřejného nebo soukromého sektoru nebo v instituci odborného vzdělávání. Podmínkou je také předložení důkazu, že cizinec bude mít

²⁹ Členské státy mají povinnost zveřejnit výši požadovaných minimálních měsíčních prostředků.

³⁰ Přestože ZPC výslovně neklade požadavek jazykových znalostí pro vydání povolení, NSS judikoval, že krátký jazykový test provedený při výslechu nebo pohovoru s cizincem je možné zohlednit při rozhodování. Prokázaná neznalost jazyka (ať již českého nebo jiného, v němž má studium probíhat) poukazuje na následnou nemožnost fakticky studovat a vyvstává tak otázka skutečného záměru cizince. Viz rozsudek NSS ze dne 27. 2. 2017, č. j. 6 A 39/2014 – 43.

³¹ Čl. 7 směrnice 2004/114/ES.

³² Čl. 8 směrnice 2004/114/ES.

³³ Toto ustanovení ČR výslovně neprovedla, v ZPC ani jiném právním předpise tedy není stanovena věková hranice pro cizince-žáky.

³⁴ Čl. 9 směrnice 2004/114/ES. Tuto reciprocitu uplatňuje pouze Kypr. In: Zpráva o uplatňování směrnice 2004/114/ES, str. 4.

dostatečné prostředky k pokrytí svých nákladů.³⁵ Stážista musí projít základní jazykovou přípravou k získání nezbytných znalostí, pokud tak požaduje konkrétní přijímající stát.³⁶

Dobrovolníci účastníci se na dobrovolné službě³⁷ musí, stejně jako žáci, splňovat minimální a maximální věkovou hranici.³⁸ Dále jsou povinni předložit dohodu s organizací, která je v daném státě zodpovědná za program dobrovolné služby. Tato dohoda musí obsahovat popis úkolů, které bude dobrovolník plnit a podmínky dozoru při plnění, pracovní dobu a závazek poskytnout prostředky potřebné k úhradě nákladů dobrovolníka. Dle směrnice je nutné doložit důkaz, že bylo organizací, která je odpovědná za program, sjednáno pojištění odpovědnosti za škodu vůči třetím stranám. I zde může členský stát rozhodnout, zda bude aplikovat další podmínku, a to získání základních znalostí o jazyku, historii a politické a společenské struktuře přijímajícího státu.³⁹

Kapitola III směrnice 2004/114/ES se věnuje povolení k pobytu, zejména se zde stanovuje délka povolení a možnost jeho prodloužení nebo naopak jeho odnětí nebo odmítnutí prodloužení. Směrnice umožňuje odejmout nebo neprodloužit povolení k pobytu u všech kategorií osob upravených touto směrnicí pokud vyjde najevo, že bylo získáno podvodem, držitel nesplňuje podmínky pro vstup a pobyt, nebo z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.⁴⁰ Pro studenty jsou tyto důvody rozšířeny také na situace, kdy cizinec nedodrжуje omezení ohledně přístupu k výdělečné činnosti nebo nečiní dostatečný pokrok ve studiu v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo správní praxí.⁴¹

Směrnice se zabývá i možností výdělečné činnosti studentů (možnost výdělečné činnosti žáků, stážistů ani dobrovolníků směrnice nezmiňuje), a to jak oprávnění být zaměstnán, tak i oprávnění k výkonu samostatné výdělečné činnosti. Ponechává na jednotlivých členských státech například stanovení maximálního počtu pracovních hodin týdně (minimálně však musí být umožněno 10 pracovních hodin za týden),

³⁵ I zde stanoví výši minimálních měsíčních prostředků sám členský stát.

³⁶ Čl. 10 směrnice 2004/114/ES.

³⁷ Čl. 2 písm. f) směrnice 2004/114/ES stanovuje, že programem dobrovolné služby je „*program činnosti solidarity založený na státním programu nebo programu Společenství, který sleduje cíle obecného zájmu*“.

³⁸ ČR zvolila věkovou hranici od 18 do 30 let.

³⁹ Čl. 11 směrnice 2004/114/ES.

⁴⁰ Čl. 16 směrnice 2004/114/ES.

⁴¹ Čl. 12 odst. 2 směrnice 2004/114/ES.

úpravu hlášení příslušným orgánům o výdělečné činnosti a přístup k výdělečné činnosti během prvního roku pobytu.

Předběžná otázka, která v rámci výdělečné činnosti studentů vyvstala, se zaobírala čl. 17 odst. 1 větou druhou, která zní: „*Lze přihlédnout k situaci na trhu práce hostitelského členského státu.*“ Rakouský správní soud se tázal SDEU, zda toto ustanovení brání Rakousku v tom, aby ve vnitrostátní právní úpravě nařídil přezkum situace na trhu práce před každým rozhodnutím o povolení k zaměstnání studenta ze třetí země a zda je v rozporu vydávání povolení pouze v případě, že na dané pracovní místo nemůže nastoupit rakouský státní příslušník nebo cizinec dostupný na trhu práce. SDEU uvedl, že k zohledňování situace na trhu může docházet pouze ve výjimečných případech a pouze pod podmínkou, že opatření zamýšlená za tímto účelem jsou odůvodněná a přiměřená sledovanému cíli. Rakouskou vnitrostátní úpravu nařizující tento přezkum před každým rozhodnutím o zaměstnání shledal SDEU neslučitelnou se směrnicí 2004/114/ES.⁴² Studenti ze třetích zemí mají přístup k zaměstnání omezen již z hlediska pracovní doby, pokud by zároveň docházelo i k systematickému zohledňování situace na trhu práce, mohli by být z trhu práce prakticky zcela vyloučeni.

Další ustanovení směrnice se týkají řízení a jeho průhlednosti, zaobírají se časovým rámcem rozhodnutí o povolení, prodloužením pobytu, doplněním žádosti, oznámením o zamítnutí a možnosti podání opravného prostředku, možností zkráceného řízení na základě dohody mezi členským státem a vysokoškolskou institucí nebo organizací provozující výměnný program pro žáky a poplatky.⁴³

2.1.2. Směrnice 2016/801

Směrnice 2004/114/ES byla dne 23. 5. 2018 zrušena a nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2016/801 ze dne 11. 5. 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair (dále jen „směrnice 2016/801“).⁴⁴ Mezi cíle nové unijní úpravy patří napravit zjištěné nedostatky, zajistit větší transparentnost a právní jistotu a poskytnout

⁴² Rozsudek SDEU ze dne 21. 6. 2012, Sommer, C-15/11, EU:C:2012:371.

⁴³ Zkrácené řízení ČR nezavedla.

⁴⁴ Tato směrnice nahradila také směrnici Rady 2005/71/ES ze dne 12. 10. 2005 o zvláštním postupu pro přijímání státních příslušníků třetích zemí pro účely vědeckého výzkumu.

konzistentní právní rámec pro různé kategorie cizinců.⁴⁵ Dle Zprávy o uplatňování směrnice 2004/114/ES byly zjištěny nedostatky zejména v oblasti podmínek pro přijetí, práv a procesních záruk cizinců ze třetích zemí a přístupu studentů na trh práce; úprava au-pair v předchozích směrnících zcela chyběla.

Nová směrnice se vztahuje na státní příslušníky třetích zemí, kteří žádají o přijetí na území členského státu za účelem výzkumu, studia, stáže nebo dobrovolnické služby v Evropské dobrovolné službě. Je na rozhodnutí každého z členských států, zda bude směrnici uplatňovat i na výměnné pobyty a vzdělávací projekty žáků, dobrovolnické služby (mimo Evropskou dobrovolnou službu) a činnost au-pair. Na výzkumné pracovníky, studenty, stážisty a dobrovolníky účastníci se Evropské dobrovolné služby je aplikace směrnice povinná.⁴⁶

Kromě sloučení dvou dříve oddělených oblastí, tedy studia a výzkumu, přináší směrnice i další změny.⁴⁷ Přibyla nová obecná podmínka pro přijetí státního příslušníka ze třetí země, a to konkrétně povinnost doložit, že během plánovaného pobytu bude mít dostatečné prostředky k úhradě všech svých nákladů. Tato povinnost byla dle směrnice 2004/114/ES řešena v rámci zvláštních podmínek a podle potřeb jednotlivých kategorií. Nově je však brána jako obecná podmínka a její posuzování má probíhat na individuální bázi, ačkoliv členský stát je oprávněn stanovit referenční částku.⁴⁸ V rámci úpravy zvláštních podmínek studentů k zásadním změnám nedošlo. Žáci z třetích zemí mohou nyní v EU studovat nejen v rámci výměnných pobytů, ale i vzdělávacích projektů.⁴⁹

Podrobnější úpravy se dostalo stážistům. Dohoda s hostitelským subjektem je upravena podrobněji a je dána podmínka, že stážistou může být pouze ten, kdo získal

⁴⁵ Bod 1 odůvodnění směrnice 2016/801.

⁴⁶ Čl. 1 písm. a) směrnice 2016/801. U kategorií stážistů, dobrovolníků a au-pair je důležité rozlišovat, zda se jejich činnost již nenachází ve sféře zaměstnání. V tom případě, by se na jejich pobyt aplikovaly jiné předpisy EU. S ohledem na konkrétní charakter jejich činnosti by se mohlo jedna zejména o směrnice Rady 2009/50/ES ze dne 25. května 2009 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci, nebo směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU ze dne 13. prosince 2011 o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě.

⁴⁷ Změnám v důsledku začlenění au-pair a výzkumných pracovníků a jejich rodinných příslušníků do této směrnice se tato práce věnovat nebude.

⁴⁸ Čl. 7 odst. 1 písm. e) a odst. 3 směrnice 2016/801.

⁴⁹ Vzdělávací projekt je dle definice ve směrnici „soubor vzdělávacích aktivit vytvořený vzdělávací institucí členského státu ve spolupráci s podobnými institucemi ve třetí zemi za účelem sdílení kultury a znalostí“. Jedná se tedy o přímou spolupráci veřejných nebo soukromých středoškolských institucí, na rozdíl od výměnného programu, kde je prostředníkem organizace pořádající výměnné pobyty.

vysokoškolský titul během dvou let předcházejících podání přihlášky ke stáži, nebo kdo právě studuje program, který bude zakončený vysokoškolským titulem. Státy mohou vyžadovat, aby stáž byla uskutečňována ve stejném oboru, jaký je nebo byl cizincem studován.⁵⁰

Důležitým rozšířením úpravy je začlenění Kapitoly IV, která obsahuje důvody pro zamítnutí, odnětí nebo neprodloužení povolení. Explicitní stanovení důvodů pro zamítnutí ve směrnici 2004/114/ES chybělo,⁵¹ v nové směrnici jsou obsaženy v čl. 20.⁵² Při zamítání žádostí musí být vždy zohledněny konkrétní okolnosti případu a zásada proporcionality. Čl. 21 pak rozšiřuje dřívější ustanovení o odnětí nebo neprodloužení povolení.

Obměnou prošla i úprava výdělečné činnosti studentů. Členské státy mají stále oprávnění samy určit, kolik hodin týdně může student výdělečnou činnost vykonávat, ale nesmí to být méně než 15 hodin týdně (směrnice 2004/114/ES stanovovala 10 hodin).⁵³ Studenti mají na základě této směrnice také možnost po dokončení studia pobývat dalších 9 měsíců na území členského státu, který jim vydal povolení k pobytu, a to za účelem najít zaměstnání nebo zahájit podnikání. Uvedená úprava má za cíl umožnit a usnadnit studentům výdělečnou činnost na území členských států, a to jak během studia, tak i po jeho dokončení. Jde o snahu EU zajistit si příliv kvalifikovaných pracovníků na trh práce, nicméně členské státy mohou toto ustanovení dále korigovat vlastní vnitrostátní úpravou.⁵⁴ Ta může spočívat například v tom, že členský stát bude po uplynutí určité doby vyžadovat, aby cizinec prokázal, že má reálnou šanci získat zaměstnání nebo zahájit podnikání, nebo může členský stát stanovit povinnost hledání pracovního místa nebo zahájení podnikání tak, aby odpovídalo úrovni a oboru studia.⁵⁵

Směrnice však obsahuje i poměrně odlišné ustanovení v čl. 21 odst. 5, které se zakládá na zásadě upřednostňování občanů Unie.⁵⁶ V případě žádosti o prodloužení

⁵⁰ Čl. 13 směrnice 2016/801.

⁵¹ Čl. 12 a 16 směrnice 2004/114/ES se zabývaly pouze důvody pro odnětí nebo neprodloužení povolení.

⁵² Členské státy zamítnou žádost například z důvodu nesplnění některé z obecných nebo zvláštních podmínek, nebo předložení padělaných, pozměněných nebo podvodně získaných dokumentů. Mohou zamítnout žádost i v případě, že mají důkazy nebo závažné a objektivní důvody k domněnce, že cizinec chce na území pobývat za jiným účelem, než který uvádí.

⁵³ Čl. 24 odst. 3 směrnice 2016/801.

⁵⁴ Čl. 25 směrnice 2016/801.

⁵⁵ Čl. 25 odst. 7 směrnice 2016/801.

⁵⁶ Zásada ukládá členským státům upřednostňovat v přístupu na svůj trh práce pracovníky, kteří jsou státními příslušníky členských států před pracovníky ze třetích zemí.

povolení k pobytu za účelem vstupu do pracovněprávního vztahu nebo pokračování takového vztahu může členský stát nejdříve ověřit, zda by toto pracovní místo nemohl obsadit vlastním občanem, případně občanem jiného členského státu nebo občanem třetí země, který na jeho území pobývá dlouhodobě. V případě, že by daná pracovní pozice šla obsadit osobou z výše uvedených kategorií, může stát odmítnout povolení prodloužit.

Mobilita studentů je podrobněji rozpracována v čl. 31 a záruky a sankce v případě mobility v čl. 32 směrnice 2016/801. Úprava nyní rozlišuje, zda se student přesouvá do jiného členského státu v rámci určitého programu či dohody,⁵⁷ nebo zda se na něj žádný program ani dohoda nevztahuje. Pokud se státní příslušník třetí země přesouvá v rámci schváleného programu nebo dohody za studiem do jiného členského státu, než který mu vydal povolení, podléhá oznamovací povinnosti, ale mimo to je oprávněn vstoupit a pobývat zde až po dobu 360 dnů bez dalších povinností.⁵⁸ V ostatních případech je student ze třetí země povinen podat žádost o povolení ke vstupu a pobytu s cílem absolvovat část svého studia ve vybraném státě EU. Členské státy mohou v obou případech vznést námitku proti přesunu studenta na jejich území, a to z taxativně daných důvodů uvedených v čl. 31 odst. 7 směrnice 2016/801.⁵⁹ Aby byla zajištěna funkčnost a jednoduchost systému mobility studentů, vzniká státu povinnost určit kontaktní místa a informovat o nich ostatní členské státy. Kontaktní místa po celé EU spolu budou spolupracovat v přijímání a předávání informací o přesouvajících se studentech.⁶⁰

Směrnice v čl. 34 stanovuje společnou lhůtu pro rozhodování orgánů členských států o žádostech podaných podle této směrnice. Příslušné orgány musí své rozhodnutí písemně oznámit žadateli do 90 dnů ode dne podání žádosti.⁶¹ Musí také zajistit, aby měli žadatelé snadný přístup k informacím o podmínkách vstupu a pobytu a o nutných

⁵⁷ Dle čl. 31 odst. 1 směrnice 2016/801 se může jednat o program Unie, mnohostranný program zahrnující opatření v oblasti mobility nebo dohodu mezi dvěma nebo více vysokoškolskými institucemi.

⁵⁸ Spolu s oznámením může členský stát vyžadovat doložení některých dokumentů a informací, jako například doklad o zdravotním pojištění, plánovanou dobu mobility nebo dostatečnou výši prostředků k hrazení vlastních nákladů.

⁵⁹ Důvody proti přesunu studenta jsou nesplnění některé z obecných nebo zvláštních podmínek, existence některého z důvodů pro zamítnutí žádosti, nebo dosažení maximální doby pobytu.

⁶⁰ Čl. 37 směrnice 2016/801.

⁶¹ Podle § 169t ZPC rozhodne Ministerstvo vnitra o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia ve lhůtě do 60 dnů. Kratší lhůta pro rozhodnutí je příznivější pro žadatele a ČR může takové ustanovení tudíž ponechat v platnosti podle čl. 4 odst. 2 směrnice 2016/801 „*Touto směrnicí není dotčeno právo členských států přijmout nebo ponechat v platnosti ustanovení, která jsou příznivější pro státní příslušníky třetích zemí, na něž se směrnice vztahuje* [..]”.

náležitostech žádosti.⁶² Směrnice 2014/114/ES byla v tomto ohledu vágnější a nestanovovala žádnou konkrétní lhůtu, dokdy musí být o žádosti rozhodnuto.

Zbývá ustanovení se zabývají statistikami, které jsou státy povinny vytvářet a dále předávat Evropské komisi. Ta pak bude podávat zprávy Evropskému parlamentu a Radě, kteří případně rozhodnou o úpravách či změnách směrnice 2016/801.

2.1.3. Závěr

Směrnice 2004/114 poskytla základní prvky úpravy povolení pobytu studentům ze třetích zemí v členských státech EU a podle malého počtu předběžných otázek, které se týkaly jejího výkladu, a podle Zprávy o uplatňování směrnice 2004/114/ES je zřejmé, že většině členských států se podařilo směrnici vhodně transponovat do národních právní řádů.

ČR zvolila uplatňovat směrnici 2004/114/ES i na kategorie žáků, stážistů a dobrovolníků, minimální a maximální věkovou hranici však ZPC stanovuje pouze pro dobrovolníky. Dále byly vhodně transponovány obecné i zvláštní podmínky, přičemž nebyly zahrnuty podmínky týkající se znalosti českého jazyka, historie a politické a společenské struktury ČR. Dále byla přijata možnost neprodloužit nebo odejmout povolení v případě, kdy je zjištěno zneužívání povolení k jinému účelu, konkrétně výdělečné činnosti. Druhý důvod z čl. 12 odst. 2 směrnice 2004/114/ES vztahující se k odejmutí nebo neprodloužení pro nedostatečný pokrok ve studiu však proveden nebyl. V rámci výdělečné činnosti je studentům ze třetích zemí umožněno kromě zaměstnání vykonávat v ČR i samostatnou výdělečnou činnost a není uplatňován test trhu práce. Je však nutné, aby prvořadým účelem pobytu nadále zůstávalo studium a výdělečná činnost byla pouze vedlejší. ČR stanovila lhůtu pro vydání povolení na základě čl. 18 v délce 60 dnů od podání žádosti a opravnými prostředky jsou odvolání k nadřízenému správnímu orgánu a soudní přezkum rozhodnutí.

Směrnice 2016/801 přináší některé zajímavé změny, které především dále rozvádí úpravu poskytnutou směrnicí 2004/114/ES. Významným posunem je umožnění dalšího pobytu i po dokončení studia za účelem hledání zaměstnání nebo zahájení podnikání, jehož nevýhodou je však možnost neprodloužení pobytu v případě, že by

⁶² Čl. 35 směrnice 2016/801.

dané pracovní místo bylo možné obsadit občanem EU nebo jiným cizincem ze třetí země, který však již na území pobývá dlouhodobě. SDEU se prozatím touto směrnicí nezabýval. Stanovený termín pro implementaci členskými státy do jejich vnitrostátní legislativy byl stanoven na 23. 5. 2018.

2.2. Prameny ČR

Cizinecké právo není v rámci českého právního řádu komplexně kodifikováno a vzhledem k jeho povaze by to zřejmě ani nebylo možné.⁶³ Mezi prameny cizineckého práva se řadí především předpisy práva veřejného, a to hlavně správního, obecně je významným zdrojem i právo EU (primární i sekundární) a mezinárodní smlouvy.⁶⁴

Na ústavní úrovni přiznává Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“)⁶⁵ v čl. 42 cizincům všechna lidská práva a základní svobody, které v ní jsou obsažené s výjimkou těch, které jsou přiznané výslovně občanům. Ne vždy je toto odlišení zcela jednoznačné, protože někdy dochází i v rámci práv a svobod, které jsou garantovány každému, k určitým omezením nebo úpravám právě pro cizince. Příkladem může být čl. 14, který zaručuje svobodu pohybu každému (není tedy omezena pouze na občany), ale její rozsah se přesto odlišuje pro jednotlivé skupiny osob na území: *„Nejširší rozsah této svobody budou požívat občané ČR, v omezenější míře pak cizinci či osoby, které žádají o azyl nebo kterým již byl udělen.“*⁶⁶ Stejný článek umožňuje také omezení těchto svobod zákonem a v případě cizinců umožňuje i vyhoštění.⁶⁷

Těžištěm vnitrostátní úpravy je zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, který se snaží komplexně pojmout problematiku vstupu, pobytu a průkazů o povolení k pobytu, specifické povinnosti cizinců, zajišťování cizinců v zařízeních a odchylkách od obecných zákonů. Obsahuje hmotněprávní i procesněprávní úpravu.

⁶³ Kromě ZPC obsahuje úpravu cizineckého práva třeba i zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

⁶⁴ V cizineckém právu se jedná převážně o dvoustranné mezinárodní smlouvy, spíše než multilaterální.

⁶⁵ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky.

⁶⁶ SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O. a kol., 2011, op. cit. 11, str. 79.

⁶⁷ Zákonné omezení je však možné pouze z Listinou daných důvodů: bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochrana zdraví nebo práv a svobod druhých, na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.

Účelem přijetí tohoto zákona byla zejména snaha o vyřešení problematické regulace povolování a prodlužování pobytů, harmonizování českého práva s právem EU a snaha o zamezení korupce. Zákon od svého přijetí prošel více než 50 novelizacemi, poslední nabyla účinnosti 15. 8. 2017 zákonem č. 222/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Poslanecká sněmovna prosadila tuto novelu i přes odmítnutí návrhu Senátem, který jej považoval za v rozporu s Ústavou, právem EU i lidsko-právními závazky ČR.⁶⁸

Další novela je již ve fázi vládního návrhu předložena Poslanecké sněmovně jako sněmovní tisk 203/0 (dále jen „návrh novely ZPC“).⁶⁹ Jedná se o transpoziční novelu, jejímž úkolem je především transponovat do zákona směrnici 2016/801 a i další změny, které si dle Ministerstva vnitra žádá praxe.⁷⁰

Řízení o povolení k dlouhodobému pobytu je řízením správním a nelze proto opomenout zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „SŘ“), který sice cizince nikde explicitně nezmiňuje, ale je subsidiárně aplikovatelný i na řízení podle ZPC. „*Důležité je si uvědomit, že i v cizineckých řízeních požívají účastníci všech práv dle správního řádu, pokud není (zejména v zákoně o pobytu cizinců) výslovně stanoveno jinak.*“⁷¹ Soudní přezkum se řídí zákonem č. 150/2002 Sb., soudním řádem správním (dále jen „SŘS“), ale i zde ZPC poskytuje zvláštní právní úpravu, a to v ustanoveních §171, § 172 a § 172a ZPC.

Jelikož se tato práce věnuje studijnímu pobytovému účelu, je nutné zmínit také zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“) a zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (dále jen „vysokoškolský zákon“). Při rozhodování o povolení jsou pak správní orgány

⁶⁸<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=11&IS=5885&D=31.05.2017#b17881>

⁶⁹ Sněmovní tisk 203/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2018, VIII. volební období. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=203&CT1=0>

⁷⁰ Přestože je návrh novely ZPC v době vypracovávání práce v poměrně raném stádiu, k transpozici směrnice 2016/801 jistě dojde. Bude uvedeno v poznámkách pod čarou, jestliže se některého z níže rozebíraných ustanovení, které jsou esenciální pro povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia, mají navržené změny významně dotýkat a shrnutí a hodnocení návrhu novely obsahuje kapitola 6.

⁷¹ ČIŽINSKÝ, P. a kol.: *Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství*, Praha: Linde, 2012, str. 154.

zejména v souvislosti s náležitostmi žádosti na základě ZPC odkazovány i na zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu (dále jen „ZoŽivMin“), zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“), zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí a zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Poplatek za podání žádosti je upraven v zákoně č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Mezi důležité podzákoné právní předpisy je nutné zařadit vyhlášku Ministerstva vnitra České republiky č. 429/2010 Sb., stanovící výjimky z povinnosti cizince požádat o vízum nebo povolení k pobytu na místně příslušném zastupitelském úřadu, vyhlášku Ministerstva vnitra České republiky č. 326/2000 Sb., o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu používání a umístění čísel k označení budov, o náležitostech ohlášení o přečíslování budov a o postupu a oznamování přidělení čísel a dokladech potřebných k přidělení čísel, a dále rovněž vyhlášku Ministerstva vnitra České republiky č. 368/1999 Sb., kterou se stanoví náležitosti a počty fotografií vyžadovaných podle zákona o pobytu cizinců.

3. Charakteristika pobytu

Právní řád obsahuje řadu pobytových oprávnění, která se liší zejména okruhem osob, jimž jsou určena, právy a povinnostmi, které se s nimi pojí a délkou pobytu na území. V této kapitole tedy dojde k vysvětlení jaký je charakter dlouhodobého pobytu a jaký má vztah k dalším pobytovým režimům a titulům. K vymezení pobytového režimu, který je předmětem této práce, je nejdříve nutné objasnit strukturu těchto oprávnění: „*Cizinecké právo ČR/EU je strukturováno třemi následujícími dimenzemi:*

- *pobytovými režimy, a to*
 - cizinci ze třetích zemí,*
 - občané EU (a jejich rodinní příslušníci),*
 - azyl/mezinárodní ochrana,*
 - jiné režimy: např. dočasná ochrana,*

- *druhy pobytu (či pobytovými stupni), a to*
 - krátkodobý pobyt,*
 - dlouhodobý pobyt a*
 - trvalý pobyt,*

- *pobytovými účely, mezi které patří zejména výdělečná činnost (zaměstnání či podnikání), rodinné soužití, humanitární situace, studium, turismus aj.“⁷²*

V rámci krátkodobého pobytu může cizinec pobývat na území z titulu krátkodobého víza (jednotné schengenské vízum, vízum s omezenou územní platností, letištní průjezdní vízum), z oprávnění pobývat i bez víza nebo na základě výjezdního příkazu.⁷³ Maximální délka pobytu na území je 90 dnů.

Dlouhodobý pobyt umožňuje cizinci pobývat na území po dobu delší než 90 dnů, pobyt si opakovaně prodlužovat a případně získat pobyt trvalý (po 5 letech nepřetržitého pobytu na území). Obecně platí, že v rámci dlouhodobého pobytu je cizinec v lepším právním postavení než při pobytu krátkodobém, ale samozřejmě mu náleží méně práv než při pobytu trvalém. Mezi pobytové tituly v rámci dlouhodobého

⁷² ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 28.

⁷³ § 17 ZPC.

pobytu se řadí dlouhodobé vízum, povolení k dlouhodobému pobytu a povolení k přechodnému pobytu pro rodinné příslušníky občanů EU na základě pobytové karty.⁷⁴

Povolení k trvalému pobytu se uděluje na dobu neurčitou a cizinci dává nejsilnější právní postavení. „*Držitelé povolení k trvalému pobytu mají právní postavení, které je srovnatelné s postavením českých občanů.*“⁷⁵

Zájemci o studium v ČR mohou využít hned několik pobytových titulů, jedním z nich je krátkodobé vízum. To cizinec může zvolit pouze v případě, že hodlá na území pobývat po dobu kratší než 3 měsíce.⁷⁶ Krátkodobá víza jsou upravena zejména ve vízovém kodexu a Schengenském hraničním kodexu. Pro pobyt po dobu delší než tři měsíce může cizinec podle okolností využít dlouhodobého víza, nebo dlouhodobého pobytu.

3.1. Vstup na území

Dlouhodobý pobyt za účelem je možné získat dvěma způsoby, které je pro pokračování výkladu o studijním pobytu nutné na tomto místě objasnit.

Jednou z cest k získání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia je postup vedoucí přes dlouhodobé vízum.⁷⁷ Cizinec podává žádost o dlouhodobé vízum za účelem studia na příslušném zastupitelském úřadu ČR v zahraničí, pokud jeho pobyt na území bude delší než 90 dnů. Když následně cizinec již pobývá na území na základě tohoto víza a hodlá na území pro stejný účel pobývat po dobu delší než 1 rok, je oprávněn podat na pracovišti Ministerstva vnitra (tedy na území ČR) žádost o dlouhodobý pobyt na základě § 42 odst. 1 ZPC.

Druhou možností, kterou cizinec při získávání pobytu má, je podání žádosti o dlouhodobý pobyt přímo na zastupitelském úřadě podle § 42d odst. 1 ZPC. Dlouhodobé vízum je sice cizinci stejně uděleno (v případě kladného vyřízení žádosti),

⁷⁴ ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 30.

⁷⁵ ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 30.

⁷⁶ Žádat lze nejen o krátkodobé vízum za účelem „studium“, ale i „ostatní“. Krátkodobé vízum (tzv. Schengenské vízum) staví na pravidle 90/180 – cizinec může v schengenském prostoru pobývat 90 dní během jakýchkoliv 180 dní. Toto vízum je možné prodloužit pouze v mimořádných a odůvodněných případech.

⁷⁷ Tento typ víza je spolu s dlouhodobým vízem za účelem „ostatní“ možnou alternativou k dlouhodobému pobytu. Blíže jsou rozebrány v kapitole 5.

nicméně v tomto případě o něj cizinec nežádá, zastupitelský úřad ho uděluje z úřední povinnosti a slouží pouze ke vstupu na území, kde si cizinec převezme průkaz o povolení k dlouhodobému pobytu (tzv. dlouhodobé vízum za účelem převzetí povolení k dlouhodobému pobytu).⁷⁸

3.2. Účel pobytu

Tato kapitola se bude věnovat důležitosti účelu pobytu na území ČR a povinností jeho faktického a soustavného plnění. Dojde k rozboru některých ustanovení, z kterých se tato povinnost vyvozuje, a predestření, jak jsou tato ustanovení vykládána správními soudy. Uvedeno také bude, jaké následky může mít neplnění účelu pro cizince.

Povolení k dlouhodobému pobytu je udělováno na základě několika konkrétních zákonem daných a upravených pobytových účelů, které jsou rozhodující jak pro řízení, tak i pro následující pobyt cizince. Pobytový účel lze charakterizovat jako „jednu z tzv. podmínek pobytu, resp. jako právní skutečnost, která je nutná k získání určitého povolení k pobytu a jejíž skončení vede i ke zrušení tohoto povolení k pobytu“. ⁷⁹ Nejčastějšími pobytovými účely cizinců na území ČR jsou sloučení rodiny, studium a zaměstnání.⁸⁰

Doklad potvrzující účel pobytu na území je jednou z náležitostí žádosti o dlouhodobý pobyt, jak je stanoveno v § 31 odst. 1 písm. b) ZPC (odkazuje na něj § 42d odst. 2 písm. a) ZPC, který upravuje účel studium), nedoložení je jedním ze zákonných důvodů pro zastavení řízení.⁸¹

⁷⁸ § 30 odst. 2 ZPC.

⁷⁹ ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 67.

⁸⁰ Tyto účely mají základ v ustanoveních § 42g, § 42a a § 42d ZPC. Další účely jsou např. podnikání (§42n ZPC), strpění pobytu (§ 43 ZPC), politický (§ 42 odst. 4 ZPC) nebo vědecký výzkum (§ 42f ZPC). Podle Zprávy o situaci v oblasti migrace cizinců na území České republiky v roce 2017 vypracované Ministerstvem vnitra (dále jen „Zpráva o migraci“, dostupná na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>), bylo v roce 2017 podáno 2692 žádostí o dlouhodobý pobyt za účelem studia a jednalo se tak o třetí nejčastější účel pobytu (24, 8 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobý pobyt).

⁸¹ Na základě § 169r odst. 4 písm. c) ZPC řízení zastaví zastupitelský úřad, jestliže není spolu s žádostí předložen žádný doklad, který by potvrzoval studium na území ČR. Jestliže cizinec dodal doklad o účelu, který je z nějakého důvodu vadný a nedoloží po výzvě správního orgánu platné potvrzení o studiu, je řízení zastaveno podle § 66 odst. 1 písm. c) SŘ.

Pouhé doložení účelu při podávání žádosti však nestačí, podstatné je i jeho následné plnění. To se zkoumá zejména v případě, že cizinec pobývá na území na základě dlouhodobého víza a žádá o dlouhodobý pobyt, nebo pokud povolení k dlouhodobému pobytu již má a podává žádost o jeho prodloužení. Neplnění účelu je nejenom jedním z důvodů pro neudělení nebo neprodloužení povolení, ale i pro jeho zrušení.

Přestože ZPC nikde výslovně nestanovuje povinnost cizince účel plnit, je možné si ji dovodit ze smyslu zákonné úpravy a výkladu jednotlivých ustanovení. Těmito ustanoveními v zákoně o pobytu cizinců jsou například § 30 odst. 1, § 37 odst. 1 písm. b) nebo § 42 odst. 1.⁸² „*Pokud je podle §1 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb. smyslem a účelem tohoto zákona regulovat vstup a pobyt cizinců na území České republiky, za podmínek v zákoně uvedených, je jedním z konkrétních regulátorů vstupu a pobytu cizinců důraz na zákonem aprobovaný účel a jeho plnění v průběhu uděleného pobytového oprávnění, tedy též v průběhu povolení k dlouhodobému pobytu. Skutečnost, že pobyt cizince na území České republiky není samoúčelný a cizinec je povinen účel povolení k dlouhodobému pobytu plnit, ostatně vyplývá z již výše citovaného § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb.*“⁸³

Při posuzování naplnění této podmínky se hledí zejména na to, aby účel pobytu byl v souladu se zákonem, aby byl fakticky vykonáván a aby byl vykonáván soustavně po celou dobu pobytu. Soudy ve své rozhodovací praxi potvrzují, že povolení k dlouhodobému pobytu „*nelze chápat pouze jako právo cizince k takovému druhu pobytu, ale také jako jeho povinnost plnit účel tohoto právního institutu. Jeho účel je přitom nutno vnímat ve dvou směrech. Jedním je faktické naplnění společného soužití rodiny, druhým potom dlouhodobost pobytu*“.⁸⁴

Povinnost fakticky plnit účel, pro který bylo povolení k pobytu vydáno, pravidelně potvrzuje ve svých rozhodnutích Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“).⁸⁵

⁸² SIGMUNDOVÁ, I.: Problematika (ne)plnění účelu povolení k dlouhodobému pobytu, In: *Pobyt cizinců: vybrané právní problémy II*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2015, str. 206.

⁸³ SIGMUNDOVÁ, I., 2015, op. cit. 73, str. 207.

⁸⁴ Rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2015, č. j. 1 Azs 250/2014 – 37.

⁸⁵ Rozsudek NSS ze dne 27. 12. 2011, č. j. 7 As 82/2011 – 81: „*Povolování dlouhodobého pobytu cizinců slouží k umožnění pobytu za účelem dlouhodobého zaměstnání, podnikání, studia, resp. za jakýmkoli jiným účelem odůvodňujícím pobyt cizince na území České republiky po dobu delší než 90 dnů. [..] Zákon o pobytu cizinců stojí na principu, že pobyt cizince na území České republiky musí být odůvodněn, např. dlouhodobým zaměstnáním, podnikáním, studiem, a tyto činnosti musí být skutečně na území České republiky vykonávány.*“

Nestačí tedy například být formálně zapsán do živnostenského rejstříku, aby byl naplněn účel podnikání, ale je nutné taky fakticky vykonávat podnikatelskou činnost, jinak by některá ustanovení postrádala smysl.⁸⁶ Za výkon účelu pobytu, soud neshledal ani úmysl nebo úsilí o provozování, když stanovil, že „*plnění účelu, pro který byl cizinci pobyt povolen, musí být fakticky naplněno. Jinými slovy, aby mohlo být konstatováno plnění účelu, pro který byl stěžovateli pobyt povolen, tj. podnikatelská činnost, musela být v předmětném období alespoň převážně vykonávána, což není naplněno pouhým případným úsilím o její provozování.*“⁸⁷ Pro účel studium z tohoto rozsudku zřejmě plyne, že nepostačuje například zapsání studenta v matrice nebo žáka v evidenci školy,⁸⁸ ale je nutné navštěvování vysoké školy nebo střední školy a plnění studijních povinností.

Soudy ve své judikatuře také kladou důraz na soustavné plnění účelu po celou dobu pobytu. Nepovažují za důvodnou častou námitku stěžovatelů, že správní orgány mají posuzovat jednání cizinců pouze v době rozhodování, jak by se mohlo zdát, že stanovuje § 37 ZPC (v souvislosti s rozhodováním o prodloužení nebo zrušení pobytu). Problematickým se zde, stejně jako i v mnoha dalších ustanoveních, stalo slovo „(ne)plní“, proto se jeho gramatickým rozbohem a výkladem zabýval NSS v rámci svých rozhodnutí.⁸⁹ Přestože se v uvedeném případě jednalo o výklad slova „plní“ z § 7 odst. 1 písm. e) dnes již zrušeného zákona č. 40/1993 Sb., o státním občanství, neshledal NSS důvod, proč se od tohoto rozboru odklánět a považuje jej s ohledem na mluvnický obsah a podobnou konstrukci s § 37 odst. 1 písm. b) ZPC za přenositelný. Zjišťování správních orgánů, zda cizinec soustavně plní účel, pro který mu bylo povolení k pobytu vydáno, je tedy nanejvýše relevantní, jak potvrdil i NSS.⁹⁰

⁸⁶ Např. § 37 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC, který stanovuje, že Ministerstvo zruší platnost povolení k pobytu za studijním účelem, pokud cizinec tento účel neplní. Viz rozsudek NSS ze dne 15. 4. 2014, č. j. 2 AS 75/2013 – 52: „*Zápis v živnostenském rejstříku je pouze důkazem, který dokládá oprávnění konkrétní osoby v tomto právním režimu podnikat, nedokládá však to, že je podnikatelská činnost skutečně realizována.*“ Nebo dále také Rozsudky NSS ze dne 28. 5. 2014, č. j. 4 As 165/2013 – 50 a ze dne 3. 7. 2014, č. j. 9 Azs 154/2014 – 45.

⁸⁷ Rozsudek NSS ze dne 19. 1. 2012, č. j. 9 As 80/2011 – 69.

⁸⁸ § 88 vysokoškolského zákona a § 28 školského zákona.

⁸⁹ „*Ke gramatickému výkladu stěžovatele i žalovaného nutno podotknout, že z gramatického hlediska u slovesa plnit (resp. jeho třetí osoba jednotného čísla – plní) se jedná o slovesný vid nedokonavý. [..] Zatímco vid dokonavý je „puntuální stav“ – něco se jednou stane a je to dokonáno, dokončeno [..] nedokonavý vid je zpravidla děj probíhající nebo trvající – něco je nějakou dobu konáno, nikoli však již dokonáno [..]*“ In: rozsudek NSS ze dne 13. 3. 2008, č. j. 5 As 51/2007 – 105.

⁹⁰ Rozsudek NSS ze dne 3. 4. 2014, č. j. 9 Azs 84/2014 – 37: „*Smyslu povolení pobytu za určitým účelem by se přičila situace, kdy by cizinec po většinu doby platnosti povolení k pobytu účel pobytu neplnil a teprve v době zahájení řízení směřujícího ke zrušení jeho povolení k pobytu by své porušování zákona*

Správní orgány se i přes to, že rozsudky NSS potvrdily jejich výklad § 37 ZPC, částečně odklonily od tohoto jazykově kontroverzního ustanovení a používají jej pouze v rozhodnutích, kde je jeho aplikace nezpochybnitelná, tedy na situace, kdy cizinec neplní účel v době řízení o udělení, prodloužení nebo zrušení pobytu.

Povinnost soustavného plnění účelu však není absolutní. Soudy judikovaly i možnost výjimky pokud má cizinec relevantní důvod pro neplnění a nejedná se o účelové či opakované přerušování. Za důvodnou překážku ve studiu je považována například nemoc,⁹¹ nebo péče o narozené dítě.⁹² Soud také akceptoval argument, že třeba účel podnikání není možné vykonávat ihned od příjezdu cizince na území s ohledem na nutnost zápisu do obchodního rejstříku.⁹³

3.2.1. Následky neplnění účelu pobytu

Jak bylo uvedeno výše, význam faktického a soustavného plnění účelu je možné vyvodit i z následků, které pro cizince má jeho neplnění v řízeních o prodloužení nebo zrušení pobytu a o povolení k pobytu, je-li žádost podaná na území.⁹⁴ Dále budou rozebrána ustanovení, kterými se správní orgány v uvedených řízeních řídí a skutečnosti které stěžují ověřování plnění této povinnosti.

napravil. [...] I z toho důvodu je třeba zákonný text „jestliže cizinec neplní účel, pro který bylo vízum uděleno“ chápat tak, že cizinec je povinen plnit účel, pro který mu bylo vízum či povolení k pobytu uděleno, zásadně po celou dobu svého pobytu. Není tak důvodná námitka, že správní orgány měly posuzovat jednání stěžovatele pouze k době svého rozhodování.“

⁹¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 7. 2011, č. j. 11 Ca 306/2008: „Za této situace, když žalobkyně doložila své zdravotní obtíže, nelze dle soudu bez dalšího dovodit, že přestala plnit účel, pro který jí byl dlouhodobý pobyt udělen, a to bez ohledu na to, že u žalobkyně jde o zdravotní potíže dlouhodobé. Z obsahu spisového materiálu nevyplývají žádné skutečnosti svědčící o tom, že žalobkyně přerušila studium účelově, resp. že by chtěla tento institut zneužít.“

⁹² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2015, č. j. 8 A 392/2011-67-70: „[...] přičemž soud zdůrazňuje, že skutečnost, že se žalobkyně stala matkou v době, kdy měla na území České republiky povolený pobyt za účelem podnikání, je legálním a legitimním důvodem k tomu, aby předmětnou podnikatelskou činnost po přiměřenou dobu nevykonávala, tedy po dobu, kdy se stará o dítě, které její péči vyžaduje.“ Přestože se tento rozsudek týká pobytu za účelem podnikání, je tento důvod přenositelný i na studenty.

⁹³ Rozsudek NSS ze dne 26. 6. 2013, č. j. 9 A 66/2010 – 50: „Tvrzení žalobce, že žádný cizinec, který do České republiky přijíždí, není schopen podnikat od samého počátku (jeho pobytu), a to právě s ohledem na nutnost jeho zápisu do obchodního rejstříku, lze obecně akceptovat. Žalobci však není vytýkáno, že nepodnikal ihned od samého začátku jeho pobytu, ale že podnikatelskou činnost nevykonával převážnou část z doby, na kterou mu bylo vízum k pobytu za účelem podnikání uděleno.“

⁹⁴ Přestože se tato práce primárně zabývá řízením o povolení dlouhodobého pobytu v prvním stupni, považuji za vhodné poukázat v této kapitole na význam účelu pobytu i v rámci řízení o prodloužení a zrušení pobytu, jelikož dále dokládají důležitost jeho plnění.

V úvodu kapitoly je třeba zmínit, že správní orgány mají při zjišťování, zda je studijní účel plněn poměrně obtížné postavení, a to zejména v řízeních o zrušení pobytu. Jestliže se správním orgánům nedostane oznámení od příslušné vysoké nebo vyšší odborné školy o tom, že cizinec nezahájil, přerušil nebo ukončil studium, jak těmto institucím ukládá § 107 odst. 5 ZPC, je prakticky zcela nemožné mít přehled o průběhu studia všech cizinců z třetích zemí.⁹⁵ V řízeních o prodloužení pobytu je situace zjistitelná lépe, jelikož je cizinec povinen doložit doklad potvrzující účel pobytu na území.⁹⁶ Správní orgán má tedy možnost ověřit, zda studium navazuje na stejné, které doložil při podávání žádosti.⁹⁷ Podobná situace je i v případě podávání žádosti o dlouhodobý pobyt z území ČR. Aby cizinec byl oprávněn takovou žádost z území podat, musí v ČR pobývat na základě dlouhodobého víza za účelem studia a při podávání žádosti o povolení k pobytu také doložit doklad potvrzující účel. Správní orgány se tak mohou pokusit ověřit, stejně jako u předchozího případu, zda se cizinec studiu fakticky a soustavně věnoval.

Význam faktického a soustavného plnění účelu dokládá ustanovení o možnosti zrušení povolení k pobytu při jeho neplnění. Pokud bylo povolení k pobytu již vydáno a následně dojde ke zjištění, že účel pobytu nebyl nebo není plněn, dojde ke zrušení povolení. V případě, že cizinec účel neplní v době rozhodování o zrušení, postupuje se podle § 37 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC.⁹⁸

Jestliže však bylo zjištěno, že cizinec po převážnou dobu účel neplnil (tedy neplnil soustavně), avšak v době zjištění a následného řízení o zrušení již účel plní, postupují správní orgán podle § 37 odst. 2 písm. a) s odkazem na § 56 odst. 1 písm. j) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC.⁹⁹ Z rozhodovací praxe totiž plyne, že pokud cizinec má například živnostenské oprávnění v době řízení, nelze vydat rozhodnutí o zrušení (nebo

⁹⁵ Jestliže vysoká nebo vyšší odborná škola tuto oznamovací povinnost neplní, dopouští se přestupku podle § 107 odst. 5 ZPC.

⁹⁶ § 44a odst. 6 písm. a) s odkazem na § 31 odst. 1 písm. b) ZPC.

⁹⁷ Skutečnost, že studium doložené v žádosti o prodloužení pobytu není pokračováním studia doloženého v žádosti o pobyt, však nemusí vždy znamenat problém. Účastnil-li se cizinec například jazykové a odborné přípravy ke studiu akreditovaného studijního programu na vysoké škole, je logickým krokem právě nástup na vysokou školu. V některých případech však cizinci například každý rok úmyslně mění vysokou školu, jejichž studiu se nevěnují, ale předchází tím ukončení jejich studia vysokou školou a tím i ztrátě účelu pobytu.

⁹⁸ Podle těchto ustanovení Ministerstvo vnitra zruší platnost povolení k dlouhodobému pobytu, jestliže cizinec na území neplní účel, pro který mu byl pobyt povolen.

⁹⁹ POHOŘELÁ, J.: Aplikace neurčitého právního pojmu „jiná závažná překážka pobytu na území“ v rozhodovací praxi, In: *Pobyt cizinců: vybrané právní problémy II*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2015, str. 198.

neprodloužení) platnosti povolení k pobytu ve smyslu § 37 odst. 1 písm. b) ZPC. Dojde tedy ke zrušení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu podle § 56 odst. 1 písm. j) ZPC z důvodu „zjištění jiných závažných překážek pobytu cizince na území“, kde touto závažnou překážkou je neplnění účelu.¹⁰⁰

Správní soudy se musely vypořádávat se spory ohledně výkladu neurčitého právního pojmu „jiná závažná překážka“.¹⁰¹ Na základě judikatury tak platí, že význam neurčitého pojmu ve svém rozhodnutí vymezí sám správní orgán a patřičně právní kvalifikaci jednání cizince odůvodní.¹⁰² Soudu nepřísluší vymezovat obsah neurčitého právního pojmu, ale při přezkumu ve správním soudnictví kontroluje zákonnost rozhodnutí správního orgánu a dodržení zákonem stanovených pravidel řízení.¹⁰³ Správní orgány tedy musí v rozhodnutí o zrušení pobytu odůvodnit a specifikovat, že závažnou překážku spatřují v neplnění účelu pobytu.¹⁰⁴

¹⁰⁰ K použití této konstrukce paragrafů se správní orgány uchylují právě z důvodu diskutabilního významu slova „plní“, jak je rozebráno výše.

¹⁰¹ Rozsudek NSS ze dne 19. 1. 2012, č. j. 9 As 80/2011 – 69, stanovil, že tento pojem „zahrnuje jevy nebo skutečnosti, které nelze obecně zcela přesně definovat. Jejich obsah a rozsah se může měnit, např. v závislosti na čase a místě aplikace právního předpisu. Zákonodárce tak vytváří správnímu orgánu prostor, aby zhodnotil, zda konkrétní případ lze podřadit pod neurčitý právní pojem či nikoliv. Při interpretaci neurčitého právního pojmu se pak uvážení správního orgánu zaměřuje na konkrétní skutkovou podstatu a její vyhodnocení, tzn., že je nutno nejprve objasnit neurčitý právní pojem a jeho rozsah, a poté hodnotit, zda skutečnosti konkrétního případu lze zařadit do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého právního pojmu. Použití neurčitých právních pojmů v právních předpisech vychází z požadavku ne obecnost právní normy, jejíž obsah má za úkol konkretizovat aplikační praxi, která si vyžaduje pružně reagovat na nastalé situace. Právní normou nelze postihnout celou šíři možných překážek, které mohou v praxi nastat, a nelze proto kasuisticky specifikovat jednotlivé skutkové podstaty.“

¹⁰² Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 31. 5. 2012, I. ÚS 1387/12.

¹⁰³ Rozsudek NSS ze dne 20. 10. 2004, č. j. 1 As 10/2003, 896/2006 Sb. NSS: „Teprve poté, kdy správní orgán tento neurčitý právní pojem vyloží, může jej konfrontovat se skutkovými zjištěními konkrétního případu [..] Úkolem soudu při přezkumu ve správním soudnictví je kontrola zákonnosti rozhodnutí správního orgánu a dodržení zákonem stanovených pravidel v řízení, jež vydání správního rozhodnutí předcházelo. Soudu nepřísluší, aby správní orgán nahradil a vlastní úvahou obsah neurčitého právního pojmu vymezil a s ním pak poměřil jednání žalobce [..]“

¹⁰⁴ Objevily se však i judikáty v nichž soudy s výkladem tohoto pojmu stanoveným NSS v rozsudku č. j. 1 As 10/2003 nesouhlasí. Například rozsudek krajského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2017, č. j. 48 A 45/2015 – 42, stanovuje: „Soud si je vědom toho, že judikatura Nejvyššího správního soudu skutečně potvrdila výklad, že neplnění účelu pobytu ze strany cizince v minulosti může v konkrétním případě představovat jinou závažnou překážku pobytu cizince na území. [..] Zdejší soud však nesdílí názor, že jinou závažnou překážku pobytu cizince na území představuje jakékoliv neplnění účelu pobytu v minulosti. [..] Naopak ministerstvo a žalovaná musí v každém jednotlivém případě zkoumat, zda neplnění účelu pobytu v minulosti takovou překážku s ohledem na konkrétní okolnosti případu představuje (pobyťová historie, předcházející povolené účely pobytu, důvody neplnění, typ řízení aj.) a zda tyto okolnosti ve svém souhrnu dosahují takové intenzity, že je skutečně lze považovat za závažnou překážku pobytu cizince na území.“. Tomuto názoru dává zapravdu i další rozsudek krajského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2016, č. j. 45 A 37/2014 – 56. Žalobci byl zrušen pobyt, jelikož nedoložil doklad o zajištění ubytování, což správní orgány zařadily pod „jinou závažnou překážku pobytu na území“. Takto extenzivní výklad krajský soud nepřipustil. Je tedy zřejmý určitý názorový nesoulad, který však může v určitém smyslu zajišťovat, že správní orgány budou pozorně zkoumat, zda porušení povinnosti plnit účel dosahuje dostatečné intenzity, aby jeho následkem mohlo být například právě zrušení pobytu.

Na základě stejné právní konstrukce, tedy aplikace § 46 odst. 5 ve spojení s § 37 odst. 2 písm. a), který odkazuje na § 56 odst. 1 písm. j) ZPC, se rovněž rozhoduje o neudělení povolení k dlouhodobému pobytu podle § 42 odst. 1 ZPC, který navazuje na pobyt na dlouhodobé vízum za stejným účelem. Plnit účel je tedy nutné nejenom v případě dlouhodobého pobytu, ale i jemu předcházejícího dlouhodobého víza.¹⁰⁵

A stejně tak je možné při neplnění účelu neprodloužit dlouhodobý pobyt, a to na základě § 44a odst. 3 s odkazem na § 35 odst. 3 ZPC, který stanovuje, že dobu platnosti pobytu nelze prodloužit, pokud Ministerstvo shledá důvod pro zahájení řízení o zrušení platnosti pobytu podle § 37 ZPC. Je tedy možné použít důvody pro zrušení pobytu stanovené v § 56 ZPC i jako důvody pro neprodloužení pobytu.¹⁰⁶ Znovu tedy dojde k rozhodnutí na základě § 37 odst. 1 písm. b) ZPC, pokud cizinec neplní účel v době řízení o prodloužení, nebo § 37 odst. 2 písm. a) s odkazem na § 56 odst. 1 písm. j) ZPC, jestliže účel neplnil soustavně.

Přestože správní soudy použití těchto ustanovení soustavně potvrzují ve své judikatuře, je zřejmé, že se jedná o poměrně zmatečné a komplikované konstrukce. Je navíc nutné rozlišovat, kdy konkrétně účel nebyl plněn a používat neurčité právní pojmy, které vyvolávají další výkladové spory, kterými se opakovaně zabývají správní soudy. Vzhledem k tomu, že je účel pobytu možné považovat za jeho základ, zdá se být složitost této úpravy nedostatkem ZPC. Domnívám se, že pro tuto problematiku i budoucí spory, které jistě vyvstanou, by bylo vhodné začlenění jednoznačně znějícího ustanovení věnujícího se neplnění účelu v průběhu pobytu i v době rozhodnutí, které by jasně stanovovalo jeho následky pro řízení o povolení, prodloužení a zrušení pobytu.

¹⁰⁵ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 11. 2014, č. j. 10 A 71/2012 – 45, a dále také rozsudek NSS ze dne 16. 4. 2015, č. j. 7 Azs 262/2014 – 39, nebo rozsudek NSS ze dne 16. 4. 2015, č. j. 5 Azs 215/2016 – 32.

¹⁰⁶ Rozsudek NSS ze dne 19. 1. 2012, č. j. 9 As 80/2011 – 69: „*Městský soud tedy správně a způsobem odpovídajícím rozsahu žalobní námitky dovedl, že důvody pro neudělení víza dle ustanovení § 56 zákona o pobytu cizinců představují (v negativním smyslu) podmínky pro udělení víza ve smyslu ustanovení § 37 odst. 2 písm. b) téhož zákona.*“ Tato rozhodovací praxe je dále potvrzena v rozsudku NSS ze dne 8. 8. 2012, č. j. 3 As 15/2012 – 29, rozsudku NSS ze dne 30. 1. 2013, č. j. 9 As 117/2012 – 35, rozsudku NSS ze dne 29. 5. 2013, č. j. 3 As 14/2013 – 28, rozsudku NSS ze dne 27. 9. 2013, č. j. 4 As 114/2013 – 35 nebo rozsudku NSS ze dne 21. 1. 2016, č. j. 7 Azs 227/2015 – 49.

3.3. Závěr

Předmětem práce na základě tohoto rozdělení je pobytový režim cizinců ze třetích zemí, který je dlouhodobý, z titulu povolení k dlouhodobému pobytu, a jehož účelem je studium. Jedná se o druh pobytu určený zejména pro cizince ze třetích zemí, jehož právní úprava je založena na směrnici EU.

K získání povolení k dlouhodobému pobytu mohou cizinci zvolit jednu ze dvou cest, přičemž rozdíl spočívá zejména v místě podání žádosti. Jestliže cizinec podává žádost o dlouhodobý pobyt z území, jsou s ním vedena dvě správní řízení. První za účelem vydání dlouhodobého víza za účelem studia a poté musí podat další žádost a zahájit řízení o povolení pobytu. Hodlá-li cizinec na území ČR pobývat po dobu delší než 1 rok, je podání žádosti o dlouhodobý pobyt ze zahraničí snazší volbou, s cizincem je tak vedeno pouze jedno správní řízení a náležitosti žádosti i další povinnosti jsou přitom stejné, jako při podání žádosti z území ČR.

Účel pobytu je významným prvkem dlouhodobého pobytu a je nutné jeho soustavné a faktické plnění. Správní orgány i správní soudy mu přisuzují důležitou roli zejména v řízeních o prodloužení a zrušení pobytu a rovněž také při rozhodování o povolení k dlouhodobému pobytu, žádá-li cizinec o pobyt z území, kde již pobývá na základě dlouhodobého víza za účelem studia.

4. Charakteristika účelu studium

Dle § 42d ZPC žádá cizinec ze třetí země o pobyt za účelem studia, pokud hodlá na území pobývat po dobu delší než 1 rok za účelem studia nebo odborného vzdělávání podle § 64 ZPC. Jak bylo uvedeno výše, je tento pobytový režim implementací již zrušené směrnice 2004/114/ES a očekávají se změny, které přinese transpozice nové směrnice 2016/801 na jejímž základě byl Poslanecké sněmovně předložen návrh novely ZPC. Navrhované změny by se měly dotknout obou stěžejních paragrafů, tedy § 42d a § 64 ZPC.¹⁰⁷

V této kapitole budou rozebrány typy studia uvedené v § 64 ZPC, které se k dlouhodobému pobytu váží. Bude objasněn charakter těchto typů, definice a jejich zákonná úprava a stanovené podmínky. Bylo již předestřeno, jaký význam obecně má účel pobytu pro jeho povolení, definování studia je tedy důležitou součástí výkladu.

Žadatel musí svým účelem pobytu naplnit definici studia danou v § 64 ZPC, pokud žádá o dlouhodobý pobyt. Zákon počítá s pobytem týkajícím se nejčastěji vzdělávání na vysoké škole a vyšší odborné škole. Specifičtějšími případy jsou u dlouhodobého pobytu střední školy, konzervatoře a praxe, kde zákon stanovuje další podmínky.

4.1. Střední škola, vyšší odborná škola, konzervatoř a vysoká škola

Studium se dle § 64 odst. 1 písm. a) ZPC rozumí *„střední vzdělávání a vyšší odborné vzdělávání v oborech vzdělání ve střední škole, konzervatoři nebo vyšší odborné škole, zapsané do rejstříku škol a školských zařízení, a studium v akreditovaných studijních programech na vysoké škole,“*. Dále § 64 odst. 2 ZPC doplňuje: *„Pro účely vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území (§42d) se vzděláváním ve střední škole nebo konzervatoři rozumí pouze vzdělávání v rámci výměnného programu uskutečňovaného v tuzemské hostitelské organizaci a odbornou praxí pouze odborná praxe bezplatná.“*

¹⁰⁷ Návrh novely ZPC: Ustanovení § 42d by měl projít poměrně významnými změnami. Zejména je podstatné, že by nově měl být dán větší prostor pro podávání žádostí o tento pobytový účel na území (nejenom pro držitele dlouhodobého víza za účelem studia) a odlišuje náležitosti žádosti, které jsou povinni doložit stážisté a dobrovolníci.

Nejnižším stupněm vzdělání, k němuž je možné dlouhodobý pobyt žádat je studium střední školy.¹⁰⁸ Střední vzdělávání navazuje na ukončení základní školy, nebo splnění povinné školní docházky a má rozvíjet vědomosti, dovednosti, schopnosti postoje a hodnoty jedince a připravit jej na navazující studium nebo výkon povolání.¹⁰⁹ Tento stupeň studia skýtá velké spektrum různých zaměření, od všeobecných až po školy vysoce specializované na konkrétní obor. Dosáhnout lze středního vzdělání, středního vzdělání s výučním listem, nebo středního vzdělání s maturitou.

Konzervatoř poskytuje oproti středním školám omezenější specializaci, připravuje na výkon uměleckých nebo umělecko-pedagogických činností a je zde možné dosáhnout nejen středního vzdělání s maturitou, ale i vyššího odborného vzdělání.

Vyšší odborné školy poskytují odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností a povolání různého druhu.¹¹⁰ Absolventi vyššího odborného vzdělání získávají titul „diplomovaný specialista“.

Dlouhodobý pobyt za účelem studia na střední škole a konzervatoři je možný pouze za podmínky, že je studium uskutečňováno v rámci výměnného programu, který je realizováno státem uznanou organizací. Příkladem takové organizace může být například nezisková organizace Rotary International, která v rámci programu Youth Exchanges a prostřednictvím jednotlivých místních klubů organizuje programy roční výměny středoškolských studentů.¹¹¹ Dalšími organizacemi nabízejícími výměnné programy pro studenty jsou například AFS Intercultural Programs a Youth for understanding.¹¹²

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „Ministerstvo školství“) vede Školský rejstřík, který obsahuje registr všech škol a školských zařízení včetně základních informací o nich a seznamu oborů, které se ve škole vyučují.¹¹³

¹⁰⁸ Děti cizinců, které navštěvují základní školy, tedy musí mít povolení k pobytu za jiným účelem, nejčastěji sloučení rodiny.

¹⁰⁹ § 57 školského zákona.

¹¹⁰ Např. v oblasti průmyslu, stavebnictví, zdravotnictví, informačních technologií, atd.

¹¹¹ <https://www.rotary.org/en/our-programs/youth-exchanges>.

¹¹² <https://afs.org/>, <https://yfu.org/>.

¹¹³ Školský rejstřík je podrobně upraven v části třinácté školského zákona. Ministerstvo školství má povinnost jej pro informační účely zveřejňovat v elektronické podobě, která je dostupná zde: <https://profa.uiv.cz/rejskol/>. U jednotlivých oborů je pak uvedena forma vzdělávání, cizí vyučovací jazyk

Vysoké školy jsou nejvyššími články vzdělávací soustavy a svou činnost vykonávají prostřednictvím akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání.¹¹⁴ Akreditace uděluje Národní akreditační úřad pro vysoké školství,¹¹⁵ který také vykonává kontrolu nad dodržováním právních předpisů při uskutečňování akreditovaných činností a provádí vnější hodnocení vzdělávacích a dalších činností vysokých škol.¹¹⁶

Ministerstvo školství vede dle § 87 odst. 1 písm. j) bodu 2 vysokoškolského zákona Registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů.¹¹⁷ Ty jsou k nalezení vždy také na webových stránkách vysoké školy, která má podle § 21 odst. 1 písm. h) vysokoškolského zákona povinnost je tímto způsobem zveřejňovat.

Na základně výkladu § 64 ZPC Ministerstvem školství je za studium akreditovaného studijního programu rovněž považováno studium programu, který je složen z částí různých akreditovaných programů. Tento typ studia se využívá zejména pro krátkodobé vzdělávací programy studentů zahraničních škol, zejména tedy pro výměnné pobyty ve spolupráci s partnerskými školami v zahraničí. Ministerstvo školství dovodilo, že se jedná o typ studia definovaný uvedeným paragrafem, jelikož se i tito studenti zapisují do matrik studentů (podmínkou je, aby v rámci potvrzení o studiu škola deklarovala tento zápis).¹¹⁸

Potvrzení o studiu nebo o přijetí ke studiu, jako náležitost žádosti, musí obsahovat akreditovaný program, který je označen tak, aby byl správním orgánem v registru Ministerstva školství dohledatelný.¹¹⁹

(pokud je jiný než český), délka vzdělávání, kapacita oboru, platnost a zda se nejedná o dobíhající obor, který se již dále nebude na škole učit.

¹¹⁴ Viz § 44 až 47 a § 60 zákona o vysokých školách (případně i vnitřních předpisy vysokých škol).

¹¹⁵ Jedná se o správní úřad, který zavedla novela, zákon č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., a který nahradil Akreditační komisi Ministerstva školství.

¹¹⁶ Viz § 83 zákona o vysokých školách nebo Statut Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství dostupný zde: <https://www.nauvs.cz/index.php/cs/statut-nau>.

¹¹⁷ Dostupné na: <http://krakatau.uiv.cz/registrvssp/>

¹¹⁸ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-skoly.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

¹¹⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 11. 2017 č. j. 5A 214/2013-65-68, v němž soud uvedl, že „shodně jako správní orgány považuje za významné, že zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, na který citované ustanovení zákona o pobytu cizinců odkazuje, v § 2 odst. 1 uvádí, že vysoká škola uskutečňuje akreditované studijní programy a programy celoživotního vzdělávání. Typ vysokoškolské vzdělávací činnosti je určen typem uskutečňovaných akreditovaných studijních programů. Žalobce nikdy nedoložil, že by studijní programy uskutečňované na Mezinárodní pražské univerzitě byly akreditovanými studijními programy podle zákona č. 111/1998 Sb. Žalobcem předložené potvrzení o studiu tak nelze považovat za doklad prokazující studium ve smyslu § 64 odst. 1 písm. a) cizineckého zákona.“

Vysoká škola nebo vyšší odborná škola má podle § 107 odst. 5 ZPC povinnost písemně oznámit Ministerstvu vnitra, pokud cizinec nezahájí, přeruší nebo ukončí studium, čímž přestane plnit účel na území.

4.2. Jazyková a odborná příprava

Za studium je dále brána i příprava k následnému studiu akreditovaného studijního programu, jak stanovuje § 64 odst. 1 písm. b) ZPC: „*účast na jazykové a odborné přípravě ke studiu akreditovaného studijního programu vysoké školy organizované veřejnou vysokou školou, nebo účast na jazykovém a odborném kurzu pořádaném v rámci programu Evropské unie nebo na základě mezinárodní smlouvy,*“.

Příprava tedy musí probíhat formou kurzu organizovaného veřejnou vysokou školou, který je určen ke studiu akreditovaného studijního programu. Pokud jde o Univerzitu Karlovu, jsou tyto přípravy organizovány vědecko-pedagogickým pracovištěm Ústavem jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy.¹²⁰ Dalším příkladem poskytovatele takové přípravy je i Institut celoživotního vzdělávání Vysokého učení technického v Brně.¹²¹

Přestože je za účelem získání povolení k pobytu nutné především potvrzení o jazykovém kurzu a odborné přípravě, je cizinec rovněž povinen doložit k jakému konkrétnímu akreditovanému studijnímu programu má jazyková a odborná příprava vést. V potvrzení, jakožto náležitosti žádosti musí být uvedeno, že se jedná o účast na ročním kurzu jazykové a odborné přípravy pro další studium konkrétně uvedeného akreditovaného programu vysoké školy.¹²²

4.3. Stipendijní pobyt

Dalším druhem studia je dle § 64 odst. 1 písm. c) ZPC rovněž „*stipendijní pobyt realizovaný na základě platných mezinárodních smluv prováděných Ministerstvem*

¹²⁰ Dostupné na: <http://ujop.cuni.cz/>.

¹²¹ Dostupné na: <https://lfi.vutbr.cz/jazykove-kurzy-pro-cizince>.

¹²² Zákon však dále nijak nerozvádí povinnost cizince tento uvedený studijní program skutečně studovat. Cizinec se může rozhodnout pro jakýkoliv jiný program nebo může absolvovat i další jazykový a odborný kurz. Přestože je tedy uvedení programu v potvrzení vyžadováno, nemá žádné následky pro cizince do budoucna.

školsství, mládeže a tělovýchovy, platného stipendijního programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, stipendijního programu Evropské unie nebo na základě rozhodnutí vlády České republiky,“.

Tento typ studia je nejvíce využíván studenty přijíždějícími studovat na tuzemské univerzity v rámci dvoustranných smluv uzavřených mezi univerzitami nebo studenty podílejícími se například na stipendijním programu EU Erasmus+, který je určen pro studenty, doktorandy, učitele, výzkumníky a další zaměstnance vysokých škol z EU i ze třetích zemí.

Ministerstvo školství přiznává stipendia na základě § 91 odst. 6 vysokoškolského zákona,¹²³ který odkazuje na stipendijní programy vyhlašované ministrem na základě závazků, které ČR plynou z mezinárodních smluv. Ministerstvo školství zveřejňuje seznam zemí, jejichž státní příslušníci mohou, zejména na základě bilaterální mezinárodních smluv, žádat na daný akademický rok o stipendium ke studiu na tuzemské vysoké škole, včetně příslušných úřadů, k nimž se přihlášky ke stipendijním programům podávají. Tyto úřady pak pořádají výběrové řízení, na jehož základě jsou doporučení konkrétní žadatelé k přiznání stipendií. Ta jsou určena převážně pro studenty a absolventy vysokých škol a doktorandy, některá se však zaměřují rovněž na výzkumné či pedagogické pracovníky vysokých škol.¹²⁴

Vládní stipendia jsou poskytována v rámci programu zahraniční rozvojové spolupráce ke studiu na českých veřejných vysokých školách cizincům z rozvojových zemí.¹²⁵ ČR nabízí stipendia ke studiu jazykové a odborné přípravy na Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy, bakalářských a magisterských studijních programů v českém jazyce, vybraných navazujících magisterských programů a doktorských programů v anglickém jazyce. Stipendia vlády jsou žadatelům přiznána

¹²³ S přijetím vysokoškolského zákona byla zrušena vyhláška Ministerstva školství č. 365/1990 Sb., o poskytování stipendií na vysokých školách v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (stipendijní řád). Ve vysokoškolském zákoně se stipendii věnuje část jedenáctá a § 17 stanovuje povinnost vysoké školy přijmout stipendijní řád, jakožto vnitřní předpis.

¹²⁴ Ministerstvo školství informuje zájemce na svých webových stránkách: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/stipendia-na-akademicky-rok-2018-2019>. Jsou zde rovněž poskytnuty odkazy na příslušné úřady, postup podání přihlášky, formulář pro přihlášku, atd. Některé veřejné vysoké školy organizují studijní kurzy jazyka a kultury s názvem Letní školy slovanských studií, které jsou také pokryty stipendii poskytovanými Ministerstvem školství. Tyto kurzy jsou však dlouhé pouze od 3 do 4 týdnů, účastníci nebudou žádat o dlouhodobý pobyt, nýbrž o krátkodobé vízum.

¹²⁵ Jsou nabízeny studijní programy z oboru ekonomie, zemědělství, informatiky, životního prostředí a energetiky.

na základě rozhodnutí Ministerstva školství, na dobu, která je v tomto rozhodnutí uvedena, ve výši, která je nezbytně nutná k pokrytí nákladů na pobyt v ČR.¹²⁶

4.4. Odborná praxe

Ustanovení směrnice 2004/114/ES o stážistech je implementováno § 64 odst. 1 písm. d) ZPC, který stanovuje, že odborná praxe je „určená k získání praktických a odborných zkušeností cizincem, uskutečňovaná v tuzemské hostitelské organizaci v době jeho studia na tuzemské nebo zahraniční vysoké škole anebo v době nejvýše 5 let po ukončení studia na vysoké škole, organizačně zajišťovaná nebo koordinovaná tuzemskou vysokou školou, Akademií věd České republiky nebo k tomuto účelu Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy akreditovanou právnickou osobou se sídlem na území nebo právnickou osobou se sídlem mimo území, která má na území organizační složku,“.

Praxe je na základě tohoto ustanovení zastřešována některou českou vysokou školou, Akademií věd ČR nebo právnickou osobou se sídlem nebo organizační složkou na území ČR akreditovanou Ministerstvem školství a odehrává se v tuzemské hostitelské organizaci. Důležitou podmínkou u tohoto typu studia je, že se nesmí jednat o praxi placenou, jak uvádí § 64 odst. 2 ZPC.

4.5. Dobrovolná služba

I dobrovolná služba mládeže je považovaná za typ studia podle § 64 odst. 1 písm. e) ZPC: „odborná praxe a dobrovolná služba mládeže ve věku od 18 do 30 let nebo dobrovolnická služba, určená k získání praktických, odborných zkušeností cizincem, uskutečňovaná v tuzemské hostitelské organizaci jako součást projektu programu nebo iniciativ Evropské unie, popřípadě obdobného státního programu a organizačně zajišťovaná nebo koordinovaná k tomuto účelu ministerstvem nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy akreditovanou právnickou osobou se

¹²⁶ Ministerstvo školství poskytuje komplexní informace o vládních stipendiích v dokumentu dostupném na jejich webových stránkách: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/stipendia-vlady-ceske-republiky-rozvoje-zeme-1>.

sídlem na území nebo právnickou osobou se sídlem mimo území, která má na území organizační složku,“.

Dobrovolnickou službu definuje v § 2 zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, jako činnost „*při níž dobrovolník poskytuje a) pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase, b) pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v písmenu a), nebo c) pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.*“ Podstatné je, aby tato činnost nebyla vykonávána za účelem uspokojování osobních zájmů nebo za účelem finančního zisku.

Dobrovolnou službu české právo nedefinuje, avšak zrušená směrnice 2004/114/ES, jejíž implementaci ustanovení ZPC představuje, stanovuje, že se jedná o „*program činností solidarity založený na státním programu nebo programu Společenství, který sleduje cíle obecného zájmu,*“.¹²⁷ Lze tedy konstatovat, že základní motiv dobrovolné i dobrovolnické služby je stejný, a to plnit nezištně činnosti charitativní povahy nebo jinak prospěšného charakteru, které mají pomáhat v mnoha rozličných oblastech, kde je potřeba lidská solidarita a součinnost.

Služba dle ustanovení § 64 odst. 1 písm. e) ZPC může být uskutečňována pouze skrze projekt v rámci programu EU nebo prostřednictvím hostitelské organizace v ČR, která je akreditovaná Ministerstvem vnitra nebo Ministerstvem školství. Taková organizace přijímá dobrovolníky a v rámci svého programu je připravuje a vysílá k výkonu dobrovolnické činnosti. Seznam programů vede Ministerstvo vnitra.¹²⁸

¹²⁷ Čl. 2 písm. f) směrnice 2014/114/ES.

¹²⁸ V seznamu je kromě základních informací, které zahrnují mimo jiné název organizace, její adresu a kontakt (telefon, e-mail, webová adresa), rovněž uvedena bližší specifikace oblasti dobrovolnické služby (pomoc osobám zdravotně postiženým, seniorům, drogově závislým, příslušníkům národnostních menšin, pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase, atd.), povaha činnosti (zda je krátkodobá nebo dlouhodobá) a krátký popis projektu.

EU organizuje Evropskou dobrovolnou službu (dále jen „EDS“) ¹²⁹ jako projekt v rámci programu Erasmus+. EDS funguje na bázi spolupráce vysílající organizace, která dobrovolníka připraví a podporuje ho při jeho pobytu v zahraničí, a hostitelské organizace u které je dobrovolná činnost vykonávána. V registru akreditovaných organizací eviduje EDS až 6 299 organizací z více než 50 zemí, které vedou projekty v celé řadě oblastí, jako je kultura, práce s mládeží a dětmi, sport, ochrana kulturního dědictví, rozvojová spolupráce, zajišťování dobrých životních podmínek zvířat, atp. ¹³⁰

4.6. Výměna zkušeností a studijní pobyty

Za vzdělávací aktivitu se dle § 64 odst. 1 písm. f) ZPC považuje i „výměna zkušeností a studijní pobyty osob odpovědných za vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů, pokud tyto činnosti jsou vykonávány v rámci programů nebo iniciativ Evropské unie nebo v rámci mezinárodních smluv.“

Toto ustanovení má osobám zabývajícím se vzděláváním umožnit profesní rozvoj, poznání nových pedagogických metod, zvyšování jejich kvalifikace a má podporovat zavádění inovačních postupů v oblasti vzdělávání. Toho má být dosaženo přeshraniční spoluprací, výjezdy a studijními pobyty těchto osob. ¹³¹

¹²⁹ Oficiální webové stránky EDS: http://europa.eu/youth/EU/voluntary-activities/european-voluntary-service_cs.

¹³⁰ Přestože se jedná o evropskou službu, spojuje organizace z celého světa, nejenom Evropy, proto se mohou zapojit i cizinci z třetích zemí. Domovskou organizaci si cizinec vybere ve státě, jehož je státním příslušníkem a hostitelskou organizaci si cizinec může vybrat z databáze na základě země, do které chce cestovat, druhu projektu, nebo termínu projektu. Podrobné informace o EDS poskytuje Evropský portál pro mládež, který rovněž spravuje databázi organizací: http://europa.eu/youth/volunteering_en.

¹³¹ Návrh novely ZPC: Změny tohoto ustanovení by se z velké části měly týkat sladění terminologie se směrnicí 2016/801. Zákonem užívaný termín „odborná praxe“, je v § 64 odst. 1 písm. d) ZPC nahrazen směrniceovým pojmem „stáž“, který je v ustanovení i dále rozveden, včetně stanovení podmínky, že stáž je možné absolvovat během studia vysoké školy nebo nejdéle 2 roky po jeho ukončení. Dále je „odborná praxe a dobrovolná služba mládeže“ nahrazena „evropskou dobrovolnou službou“. Je zrušena podmínka, aby stáž byla bezplatná. Menší úpravou je rovněž to, že vysokoškolské studium a středoškolské a vyšší odborné jsou rozděleny do dvou písmen.

4.7. Závěr

O dlouhodobý pobyt je možné žádat, hodlá-li cizinec na území studovat na vyšší odborné škole, nebo na vysoké škole akreditovaný studijní program, který je uvedený v Registru vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů, nebo bude-li se účastnit jazykové a odborné přípravy ke studiu takového programu. Účastnit se může také výměnného programu, který je realizováno státem uznanou organizací, ke studiu střední školy a konzervatoře. Stipendijní pobyt je možný absolvovat na základě mezinárodních smluv, platného stipendijního programu Ministerstva školství nebo EU anebo na základě rozhodnutí Vlády ČR. Za typ studia je dle § 64 ZPC považovaná i odborná praxe, dobrovolná služba mládeže a výměna zkušeností a studijní pobyty osob odpovědných za vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů.

Úpravě a dalšímu rozvedení typů studia, které jsou účelem dlouhodobého pobytu na území ČR, se kromě § 64 ZPC nevěnuje žádné další ustanovení ZPC ani jiného zákona nebo podzákoného právního předpisu. Za nedostatek považuji chybějící upřesnění úpravy tuzemských hostitelských organizací, které mohou přijímat studenty ze třetích zemí na odborné praxe a dobrovolné služby a které mohou organizovat výměnné programy pro žáky a studenty středních škol a konzervatoří. Velmi stručná je také úprava studia na vyšší odborné škole. Za zmatečnou považuji úpravu odborné praxe, její uvedení zároveň v § 64 odst. 1 písm. d) i e) ZPC, i samotné užívání termínu „odborná praxe“ místo „stáž“, což je pojem užívaný v rámci transponované směrnice 2004/114/ES.

5. Alternativní možnosti k pobytu za účelem studia

Cizinci z třetích zemí, kteří chtějí na území ČR studovat, nemusí žádat pouze o dlouhodobý pobyt za účelem studia (který je zavedený a upravený na základě směrnice EU). V diplomové práci bylo již mnohokrát zmíněno dlouhodobé vízum, tedy vízum nad 90 dnů, které je vedle směrnicevého pobytu alternativní variantou. V této kapitole se zaměřím zejména na základní rozdíly dlouhodobého víza a dlouhodobého pobytu a na výhody a nevýhody, které z těchto rozdílů vyplývají. Cílem je nastínění důvodů, proč je důležité, že v rámci ZPC jsou zakotveny oba tyto pobytové tituly.

Celkový výčet účelů, pro které je možné podat žádost o dlouhodobé vízum je uveden pouze na úředním tiskopisu, na němž se podává žádost o dlouhodobé vízum.¹³² ZPC nevyjmenovává ani zvlášť neupravuje všechny tyto účely (kromě účelu sezónního zaměstnání a strpění pobytu), obsahuje pouze obecnou úpravu a některé odchylky, platí však, že pro cizince-studenty jsou určeny účely „studium“ a „ostatní“.

O dlouhodobém vízu za účelem „studium“ se ZPC zmiňuje pouze ve dvou případech. Za prvé v § 107 odst. 5 ZPC, kde stanovuje povinnost vysokých a vyšších odborných škol „oznámit ministerstvu nezahájení, přerušeni nebo ukončení studia držitele víza k pobytu nad 90 dnů za účelem studia“, a za druhé v § 169t odst. 2 ZPC, kde je určeno, že o žádosti o udělení víza za účelem studia rozhodne Ministerstvo vnitra ve lhůtě 60 dnů. Vízum za účelem „ostatní“ ZPC neupravuje. Průběh řízení se až na drobné odchylky rovná řízení o pobytu, dále budou proto rozebrány pouze některé podstatné rozdíly dlouhodobého víza a pobytu.

Některé tyto odlišnosti mohou být cizinci brány jako výhody, například lhůta pro vydání rozhodnutí o vízu i pobytu je stejná, 60 dnů, avšak dlouhodobé vízum se považuje za udělené vyznačením do cestovního dokladu zastupitelským úřadem, není tedy nutné sjednávání termínu na pracovišti Ministerstva a čekání na vydání průkazu, což činí průběh rychlejší a jednodušší pro cizince.

Nejvýznamnější výhodou víza je větší rozsah typů studia. Ministerstvo vnitra na svých stránkách uvádí, že dlouhodobé vízum za účelem „studium“ může být udělováno i těm, kdo hodlají na území ČR studovat střední školu nebo konzervatoř podle § 64 odst. 1 písm. a) ZPC mimo výměnný program, nebo se budou účastnit

¹³² Viz příloha č. 2.

odborné praxe podle § 64 odst. 1 písm. d) nebo e) ZPC za úplaty. Na dlouhodobé vízum za účelem „studium“ se tedy neaplikuje ustanovení § 64 odst. 2 ZPC.

Pro pobyt z důvodu jakékoli jiné vzdělávací aktivity, která podle § 64 ZPC není studiem, je možné žádat o dlouhodobé vízum za účelem „ostatní“. Toho využijí například cizinci hlásící se ke studiu neakreditovaných studijních programů na veřejných nebo soukromých vysokých školách nebo se chtějí účastnit jazykového a odborného kurzu, který však neslouží jako příprava k dalšímu studiu akreditovaného studijního programu vysoké školy. Dlouhodobé vízum tedy umožňuje státním příslušníkům třetích zemí pobývat na území i pro jiný typ studia, než stanovuje § 64 ZPC.¹³³

Dalším rozdílem je délka pobytu na území, kterou dlouhodobé vízum umožňuje. Je primárně určeno pro osoby, které hodlají na území pobývat v rámci měsíců, tedy po dobu delší než 3 měsíce (jinak by jim postačovalo krátkodobé vízum), ale kratší než 1 rok. Prodloužit jej je možné pouze v případě, že bylo uděleno na dobu kratší než rok, jelikož přestože je podle § 35 odst. 1 ZPC možné i opakované prodloužování, nesmí být celková délka pobytu delší než 1 rok.¹³⁴ Samozřejmě je nutné nezapomínat na možnost cizince požádat při pobytu na základě víza o povolení k dlouhodobému pobytu, čímž by došlo k dalšímu prodloužení pobytu.

Podle § 51 odst. 2 ZPC není na udělení dlouhodobého víza právní nárok. Zatímco u dlouhodobého pobytu, upraveného na základě směrnic, judikoval SDEU ve věci Mohamed Ali Ben Alaya povinnost členských států pobyt udělit při splnění všech podmínek a při absenci závažného důvodu pro neudělení,¹³⁵ výše uvedené ustanovení § 51 odst. 2 ZPC je vnímáno jako výraz státní suverenity a udělení víza je bráno jako vyjádření svrchovanosti státu na jeho území. Otázka udělování víz je tedy ponechána na uvážení správních orgánů.

S tím souvisí i vyloučení soudního přezkumu ve věcech rozhodnutí o neudělení víza a rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza podle § 171 písm. a) ZPC.¹³⁶ Znamená to, že rozhodování o vízech je skutečně ponecháno čistě na správních orgánech, přičemž jediným opravným prostředkem je nové posouzení

¹³³ <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-skoly.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

¹³⁴ Podmínky prodloužení stanovuje § 60 ZPC.

¹³⁵ Viz výše.

¹³⁶ § 171 ZPC: „Z přezkoumání soudem jsou vyloučena a) rozhodnutí o neudělení víza a rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza [...]“.

důvodů neudělení víza Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců upravené v § 180e ZPC.¹³⁷ Judikatura správních soudů byla po značnou dobu ustálena na názoru, že vyloučení ze soudního přezkumu není v rozporu s ústavním pořádkem ČR ani jejími mezinárodními závazky¹³⁸ a Ústavní soud zamítl návrh jednoho ze senátů NSS na zrušení § 171 písm. a) ZPC.¹³⁹

Tento náhled je však v případech studia podle směrnice 2004/114/ES u dlouhodobých víz částečně překonaný, a to zejména díky rozsudku SDEU ve věci Soufiane El Hassani.¹⁴⁰ SDEU zde posuzoval, zda právo státních příslušníků třetích zemí na soudní přezkum může vyplývat z čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie.¹⁴¹ V rozsudku stanovil, že tento článek ukládá členským státům povinnost zaručit v určitém stadiu řízení možnost předložit věc týkající se neudělení víza k soudu. Tento náhled již aplikují i české správní soudy a začínají v rozsudcích uvádět, že § 171 písm. a) ZPC se nepoužije, protože je v rozporu s čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie.¹⁴² Je však třeba zdůraznit, že se musí jednat o studium upravené směrnicí EU, aby bylo rozhodnutí soudně přezkoumatelné.

Dlouhodobý pobyt sebou oproti dlouhodobému vízu přináší více práv, která navíc plynou z předpisů EU, zajišťuje cizincům lepší právní postavení a dává i možnost získání pobytu trvalého. Přesto považuji dlouhodobé vízum za důležitý pobytový titul, a to zejména pro ty, jejichž studium nesplňuje náležitosti stanovené § 64 ZPC. Toto rozšíření účelu pobytu považuji za významný a přínosný prvek. Za nevhodné však shledávám, že se ZPC tomuto rozsahu účelů „studium“ a „ostatní“ u dlouhodobých víz vůbec nevěnuje. Jediným zdrojem této informace jsou webové stránky Ministerstva vnitra, avšak chybí zákonný nebo podzákonný základ. Atraktivní se může dlouhodobé vízum jevit rovněž těm studentům, kteří chtějí získat pobyt na kratší dobu nepatrně jednodušším způsobem. V případě potřeby mají cizinci navíc možnost podat žádost

¹³⁷ Proti neudělení dlouhodobého víza se nepodává odvolání, nýbrž žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza. Stejně jako u pobytu se žádost se podává u správního orgánu, který rozhodl o neudělení, a to do 15 dnů od doručení sdělení. O novém posouzení rozhoduje Komise podle §180e odst. 7 ZPC.

¹³⁸ Rozsudek NSS ze dne 21. 11. 2013, č. j. 7 As 80/2013-34.

¹³⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 24. 4. 2012, č. 234/2012 Sb.

¹⁴⁰ Rozsudek SDEU ze dne 13. 12 2017, Soufiane El Hassani, C-403/16, ECLI:EU:C:2017:960.

¹⁴¹ Čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie: „Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem. Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován. [...]“.

¹⁴² Viz rozsudek NSS ze dne 4. 1. 2018, č. j. 6 Azs 253/2016 – 49 nebo okrajově rovněž rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2018, č. j. 45 A 102/2016 – 23.

o dlouhodobý pobyt z území ČR. Důležitým posunem je rovněž nový vývoj judikatury v souvislosti se soudním přezkumem, ačkoliv je možné jej vztahovat pouze na studium, které je upraveno směrnicí 2004/114/ES.¹⁴³

¹⁴³ Soudní přezkum se tedy vztahuje například na rozhodnutí o neudělení dlouhodobého víza za účelem účasti na výměnném programu při studiu střední školy, ale nevztahuje se na rozhodnutí o neudělení víza za účelem běžného studia střední školy (tedy mimo výměnný program), jelikož se nejedná o studium podle směrnice 2004/114/ES.

6. Řízení o povolení k pobytu

V této kapitole dojde k výkladu o řízení, které je v souvislosti s vydáním povolení vedeno, od jeho zahájení až po skončení. Budou rozebrány subjekty řízení, kde pozornost bude věnována zejména správním orgánům, dále budou popsány podmínky platného podání žádosti a náležitostí žádosti včetně jejich formy a dalších požadavků, které se k nim na základě zákona nebo správní praxe vztahují. Bude popsán také postup odstraňování vad žádosti a využití výsledku účastníka řízení jako podkladu pro rozhodnutí. Na závěr kapitoly budou probrány všechny způsoby skončení řízení včetně detailního rozebrání důvodů.

Jak již bylo uvedeno výše, řízení na úseku pobytu cizinců je řízením správním, tedy „*postupem, jehož cílem je vydat správní akt (akt aplikace práva) schopný způsobit účinky v něm předvídané (nabýt právní moci): založit, změnit nebo zrušit práva a povinnosti v dané věci správnímu orgánu nepodřízených osob (akt konstitutivní), nebo je autoritativně stvrdit (akt deklaratorní). Je způsobem rozhodování, pokud je třeba případ podle zákona řešit právě vydáním správního aktu, alternativy patří mezi výjimky (např. uzavření veřejnoprávní smlouvy namísto vydání rozhodnutí). Od správního aktu je očekáváno, že bude silný a přesvědčivý svou zákonností a proces má k tomu napomáhat*“¹⁴⁴ Cílem řízení o povolení dlouhodobého pobytu je vydat rozhodnutí, kterým se založí, změní nebo zruší práva nebo povinnosti osob, tedy kterým se povolí nebo nepovolí dlouhodobý pobyt na území ČR.¹⁴⁵

Obecná procesní úprava je obsažena v SŘ, ZPC obsahuje zejména odchylky (především hlava XVI a XVII ZPC). Ty staví cizince v některých případech do lepšího postavení, v jiných do horšího, než stanovují obecná ustanovení SŘ.¹⁴⁶

Jednacím jazykem řízení vedených podle ZPC je jazyk český. Všechny písemnosti se vždy vyhotovují v českém jazyce, a pokud je žadatelem předložený dokument v jiném než českém jazyce, musí být doložen také úředně ověřený překlad.¹⁴⁷ Zákon umožňuje zastupitelským úřadům jednat s cizinci i cizím jazykem, avšak tato

¹⁴⁴ HENDRYCH, D. a kol.: *Správní právo, Obecná část*, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 347.

¹⁴⁵ § 9 SŘ.

¹⁴⁶ ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 154.

¹⁴⁷ Tato situace nastává zejména při předkládání náležitostí žádosti, kdy je cizinec povinen předložit originál dokumentu, i jeho úředně ověřený překlad (tedy překlad pořízený v souladu se zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících). Pokud cizinec překlad nedoloží ani po vyzvání správního orgánu, hledí se na tento dokument dle § 169 odst. 2 ZPC jako by nebyl předložen.

skutečnost musí být uvedena v záznamu nebo protokolu o daném úkonu. V některých případech je žadatel vyzván zastupitelským úřadem k obstarání tlumočnicka, když neovládá český jazyk.¹⁴⁸ Pokud tak cizinec neučiní, zastupitelský úřad řízení usnesením zastaví.¹⁴⁹

Následující kapitoly rozebírají postup, jakým se v rámci správního řízení dojde k rozhodnutí o povolení dlouhodobého pobytu za účelem studia.

6.1. Subjekty řízení

Za subjekty správního řízení, tedy i řízení na úseku pobytu cizinců, se mají účastníci řízení, správní orgány, případně další osoby zúčastněné na řízení a dotčené orgány.¹⁵⁰

6.1.1. Účastník řízení

Obecné určení účastníků řízení obsahuje § 27 SŘ. Řízení o povolení k pobytu je řízením zahajovaným na žádost, účastníkem je tedy na základě tohoto ustanovení žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu, případně i další dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech.¹⁵¹ U pobytového účelu studium je v praxi účastníkem obvykle pouze žadatel, který osobně podává žádost na zastupitelském úřadu nebo pracovišti Ministerstva vnitra na území ČR. Pouze z jeho vůle může být řízení zahájeno a pouze jeho právní poměry se mohou rozhodnutím o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia změnit.

Aby účastník mohl v řízení samostatně činit úkony, musí být procesně způsobilý. Procesní způsobilost upravuje SŘ v § 29. Avšak ZPC obsahuje speciální

¹⁴⁸ Musí se jednat o tlumočnicka zapsaného do seznamu znalců a tlumočnicků podle § 7 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, nebo o osobu, která splňuje podmínky stanovené pro nezapsané tlumočnický v § 24 téhož zákona. Ne vždy však při kontaktu mezi správním orgánem a cizincem je tlumočnick nezbytný.

¹⁴⁹ § 169 ZPC.

¹⁵⁰ HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J.: *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006, str. 17.

¹⁵¹ § 27 odst. 1 písm. a) a odst. 2 SŘ.

ustanovení v § 178, které stanovuje, že za procesně způsobilého se považuje cizinec starší 15 let, který je schopen projevit svou vůli a schopnost samostatně jednat.¹⁵²

Účastník může v řízení jednat osobně nebo v zastoupení. Pokud procesně způsobilý není, je zastoupení nutné.¹⁵³ Jsou možné tři druhy zastoupení, a to zastoupení na základě zákona, na základě plné moci a zastoupení opatrovníkem.¹⁵⁴

Účastník řízení prokazuje svou totožnost jménem, příjmením, dnem, měsícem a rokem narození a státním občanstvím, případně posledním místem trvalého bydliště mimo území.¹⁵⁵

6.1.2. Správní orgány

Správními orgány jsou orgány moci výkonné, orgány územních samosprávných celků a jiných orgánů a právnické a fyzické osoby, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy.¹⁵⁶ Správní řízení vedou věcně a místně příslušné správní orgány, které také vydávají rozhodnutí. Věcná příslušnost je dána zákonem nebo na základě zákona a stanovuje, který orgán má ve věcech jednat a rozhodovat.¹⁵⁷ Místní příslušnost se podle SŘ řídí místem činnosti nebo podnikání, o něž se jedná, místem, kde se nachází nemovitost, jíž se řízení týká, nebo v ostatních případech místem trvalého pobytu fyzických osob nebo místem sídla právnických osob.¹⁵⁸ Na vydání rozhodnutí o povolení za účelem studia se podílí zejména dva úřady, a to zastupitelský úřad ČR v zahraničí a Ministerstvo vnitra ČR.

Zastupitelské úřady ČR v zahraničí hrají klíčovou roli při získávání povolení k dlouhodobému pobytu.¹⁵⁹ Dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (dále jen „kompetenční zákon“)¹⁶⁰ jsou

¹⁵² U studijního pobytu přichází v úvahu, že by žadatelem mohla být osoba mladší 15 let (zejména je-li účelem pobytu studium střední školy), ale v praxi to nebývá obvyklé.

¹⁵³ „V případě pochybností o procesní způsobilosti účastníka řízení se postupuje obdobně jako v pochybnostech o tom, zda osoba je či není účastníkem (tzn. účastník se považuje za způsobilého a rozhoduje se usnesením).“ In: HŘEBÍKOVÁ, I., KURŽEJA, J., 2006, op. cit. 121, str. 22.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ § 177 odst. 1 ZPC.

¹⁵⁶ § 1 odst. 1 SŘ.

¹⁵⁷ § 10 SŘ.

¹⁵⁸ § 11 odst. 1 SŘ.

¹⁵⁹ Nejenom pobytu, ale i dlouhodobého víza za účelem „studium“ nebo „ostatní“.

¹⁶⁰ § 6 odst. 3 písm. c) kompetenčního zákona.

řízeny Ministerstvem zahraničních věcí ¹⁶¹ a jsou zřízeny za účelem plnění úkolů služby v zahraničí. Upraveny jsou zejména zákonem č. 150/2017 Sb., o zahraniční službě a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o zahraniční službě), který v § 16 odst. 1 písm. l) stanovuje, že zastupitelský úřad vykonává „*činnost ve věcech udělování víz a povolování pobytu cizinců*“.¹⁶²

Slouží zejména ke zprostředkovávání komunikace mezi Ministerstvem vnitra a žadatelem o dlouhodobé vízum nebo pobyt. Nejdůležitějším úkolem zastupitelských úřadů je přijímání žádostí o dlouhodobý pobyt a dlouhodobé vízum a s tím související činnosti. Pro řízení je nezbytně nutná rychlá a kvalitní spolupráce a komunikace jak mezi zastupitelskými úřady a cizinci, tak i mezi zastupitelskými úřady a Ministerstvem vnitra.

Zastupitelské úřady mají také oprávnění s žadatelem o dlouhodobý pobyt provést pohovor, a to za účelem zjištění stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Cílem pohovoru je vyjasnit skutečnosti týkající se žádosti o pobyt (většinou účelu pobytu).¹⁶³ O provedeném pohovoru sepíše zastupitelský úřad záznam, žádným způsobem pohovor nehodnotí a odešle jej spolu s žádostí Ministerstvu vnitra.¹⁶⁴

Pobyťová agenda náleží na základě kompetenčního zákona Ministerstvu vnitra.¹⁶⁵ Jeho působnost je dána § 165 ZPC, § 166 pak obsahuje oprávnění Ministerstva. Útvarem, který je funkčně příslušný pro výkon působnosti vymezené Ministerstvu v oblasti vstupu a pobytu cizinců je odbor azylové a migrační politiky (dále „OAMP“). OAMP má v současné době 25 oddělení a 28 územních pracovišť,¹⁶⁶ která jsou rozdělena podle okresních hranic. „*Toto regionální dělení je však jen interní a cizinec se v zásadě může obrátit na kterékoliv regionální pracoviště. Naopak úředník,*

¹⁶¹ Ministerstvo zahraničních věcí dále v rámci pobyťové a vízové problematiky vykonává „*státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území požívající výsad a imunit podle mezinárodního práva a dále vykonává státní správu ve věcech udělování víz prostřednictvím zastupitelských úřadů*“.
In: SLÁDEČEK, V., POUPEŘOVÁ, O. a kol., 2011, op. cit. 11, str. 90. Dřívější úprava zastupitelských úřadů neobsahovala bližší úpravu jejich vzájemných vztahů s Ministerstvem zahraničních věcí. Nyní je § 4 odst. 1 zákona o zahraniční službě jednoznačně stanoveno, že v institucionální rovině je zastupitelský úřad pojímán jako organizační útvar Ministerstva zahraničních věcí.

¹⁶² Zastupitelskými úřady jsou podle § 4 odst. 2 zákona o zahraniční službě velvyslanectví, stálé mise při mezinárodních organizacích, konzulární úřady, zvláštní mise a styčné úřady nebo kanceláře.

¹⁶³ „*Otázky při pohovoru by se logicky měly týkat pouze zjištění cizincových motivací, opatření dalších podkladů pro rozhodování a ověření, zda cizinec splňuje zákonem stanovené podmínky k pobytu*“.
In: ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 69-70.

¹⁶⁴ § 169k ve spojení s § 57 odst. 2 větou druhou ZPC.

¹⁶⁵ § 12 odst. 1 písm. h) kompetenčního zákona.

¹⁶⁶ Seznam pracovišť: <http://www.mvcr.cz/clanek/služby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-kontakty>.

*který cizincovu věc vyřizuje, může pracovat na kterémkoliv pracovišti ministerstva vnitra (což se v praxi děje, a to údajně též z důvodů protikorupčních opatření); bylo by však v rozporu se základními zásadami činnosti správních orgánů (zejména se zásadou procesní ekonomie a proporcionality), aby např. byl cizinec předvolán na jiné pracoviště než na to, které mu je zeměpisně nejbližší.“*¹⁶⁷ Ministerstvo vnitra, respektive OAMP, je správním orgánem, který rozhoduje o žádostech o dlouhodobý pobyt za účelem studia v prvním stupni.¹⁶⁸

V rámci OAMP činí úkony v řízení oprávněná úřední osoba dle § 15 odst. 2 SŘ.¹⁶⁹ Oprávněná úřední osoba, která rozhoduje o povolení k pobytu, přijatou žádost kontroluje, přezkoumává přiložené náležitosti a ověřuje, zda je možné udělit povolení k pobytu, nebo zda naopak existují důvody k neudělení pobytu nebo zastavení řízení.¹⁷⁰

Odvolacím orgánem je Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále jen „Komise“).¹⁷¹ Komise je organizační součástí Ministerstva vnitra, jejíhož předsedu a ostatní členy jmenuje a odvolává ministr vnitra. Je nadřízeným správním orgánem ve věcech, v nichž OAMP rozhodl v prvním stupni a v dalších případech stanovených zákonem.¹⁷² Jí nadřízeným správním orgánem je ministr vnitra. Jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech, přičemž *„většina členů senátu musí být odborníci, kteří nejsou*

¹⁶⁷ ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 155.

¹⁶⁸ § 165 písm. j) ZPC.

¹⁶⁹ Úřední osobou je dle § 14 odst. 1 SŘ *„každá osoba bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu“*. Oprávnění pak úřední osobě vzniká buď *„podle vnitřních předpisů“*, nebo na základě pověření vedoucím správního orgánu. Platí, že pokud je osoba oprávněná *„podle vnitřních předpisů“*, neznamená to, že *„by vnitřní předpis měl jmenovitě určovat jednotlivé osoby oprávněné k provádění úkonů v řízení (v praxi by to bylo i velmi obtížně uskutečnitelné). Vnitřní předpis bude zpravidla upravovat rozdělení pracovní agendy v rámci správního orgánu a způsob, kterým je pracovní agenda přidělována jednotlivým osobám, přičemž v konkrétním případě se bude postupovat v souladu s těmito pravidly (např. tak, že úředním osobám práci přiděluje vedoucí zaměstnanec).“* In: JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO D.: *Správní řád Komentář*, Praha: C. H. Beck, 2009, str. 54-55.

¹⁷⁰ Dle praxe u cestovního dokladu dojde ke kontrole, zda údaje v něm uvedené souhlasí s údaji uvedenými v žádosti a zejména dojde ke kontrole jeho platnosti. Doklad potvrzující účel pobytu je ověřován v rejstřících Ministerstva školství, vyhledáním stipendijního programu na webových stránkách Ministerstva školství, nebo na stránkách hostitelských organizací a projektů. Prostředky k pobytu jsou převedeny na české koruny a je zjištěno, zda dosahují dostatečné výše a zda forma dokladu splňuje zákonné podmínky. V katastru nemovitostí se kontroluje vlastnické právo k nemovitosti, v níž má cizinec zajištěno ubytování, a zda byl doklad vydán oprávněnou osobou na příslušnou dobu pobytu. Přezkoumává se i fotografie a doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů, resp. jeho překlad.

¹⁷¹ *„Komise představuje orgán Ministerstva vnitra s posílenými prvky odbornosti, objektivitu, nestrannosti, nezávislosti a procedurální spravedlnosti při rozhodování, který vykonává působnost nadřízeného správního orgánu ve vztahu k ministerstvu ve věcech, v nichž ministerstvo rozhoduje v prvním stupni.“* In: KRYSKA, D.: *Postavení Komise pro rozhodování ve věcech cizinců*. In: *Pobyt cizinců: vybrané právní problémy*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2014, str. 250.

¹⁷² § 170a ZPC.

zařazení v ministerstvu.“¹⁷³ Členové Komise jsou při rozhodování zcela nezávislí na Ministerstvu.

6.2. Zahájení řízení

Platí že, řízení je zahájeno podáním žádosti,¹⁷⁴ žádost se podává osobně, na příslušném zastupitelském úřadu nebo pracovišti Ministerstva vnitra, na úředním tiskopisu, spolu se všemi zákonem stanovenými náležitostmi a je nutné zaplatit správní poplatek.

6.2.1. Příslušný zastupitelský úřad

Žádost o dlouhodobý pobyt za účelem studia se dle § 42d odst. 1 ZPC podává na zastupitelském úřadu. Cizinci mají povinnost podat žádost na jim příslušném zastupitelském úřadu, čímž je myšlen takový úřad, který je „*ve státě, jehož je občanem, popřípadě ve státě, jenž vydal cestovní doklad, jehož je držitelem, nebo ve státě, ve kterém má povolen dlouhodobý nebo trvalý pobyt.*“¹⁷⁵

Pokud cizinec podá žádost na jiném zastupitelském úřadu, jde o nepřijatelnou žádost,¹⁷⁶ řízení není zahájeno a na žádost se hledí jakoby nebyla podána. Občanům států uvedených ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 429/2010 Sb., stanovující výjimky z povinnosti cizince požádat o vízum nebo povolení k pobytu na místně příslušném zastupitelském úřadu, je udělena výjimka z této povinnosti a mohou podávat žádosti i na jiných zastupitelských úřadech, než které jim jsou dle výše uvedeného ustanovení příslušné.

Zastupitelský úřad žádost zběžně zkontroluje, a pokud žádost trpí vadami, pomáhá žadateli odstranit nedostatky nebo cizince vyzve k jejich odstranění,¹⁷⁷ dále

¹⁷³ § 170b ZPC.

¹⁷⁴ Žádost musí obecně splňovat náležitosti stanovené §37 odst. 2 SŘ a musí z ní být patrné, co žadatel žádá, jak ukládá § 45 odst. 1 SŘ. U dlouhodobého pobytu je za žádost považován vyplněný úřední tiskopis, jehož vyplnění naplní podmínky stanovené SŘ.

¹⁷⁵ § 169g ZPC.

¹⁷⁶ Nepřijatelnost žádosti o dlouhodobý pobyt upravuje § 169h odst. 1 a odst. 3 ZPC. Zda je žádost nepřijatelná, zjišťuje orgán, u něž je žádost podána (tedy zastupitelský úřad nebo Ministerstvo vnitra). Pokud je žádost shledána nepřijatelnou, oznámí se to cizinci písemně, včetně důvodu nepřijatelnosti a žádost je mu včetně všech příložených dokladů vrácena.

¹⁷⁷ § 169i odst. 2 ZPC.

zjišťuje, zda je zde důvod pro zastavení řízení¹⁷⁸ nebo nepřijatelnost žádosti, jinak ji postupuje Ministerstvu vnitra k rozhodnutí.¹⁷⁹ Příslušný zastupitelský úřad vede pohovory a výsledky s cizinci a jeho prostřednictvím se zpravidla doručuje, nachází-li se cizinec v zahraničí.

Může k žádosti také poskytnout informace určené pro úřední osobu, která rozhoduje o povolení k pobytu.¹⁸⁰ Ty se následně uchovávají mimo spis, nezpřístupňují se žadateli ani jeho zástupci a v rámci rozhodnutí se nedají použít jako podklad.¹⁸¹ Mohou však tuto úřední osobu, informovat například o tom, že cizinec nemluví jazykem, v němž má studium na základě potvrzení o studiu probíhat. Na základě této skutečnosti pak může být vyžádán výsledek žadatele, kde budou otázky směřovat zejména k osvětlení toho, jak hodlá cizinec v ČR plnit účel pobytu, tedy studovat, bez znalosti českého nebo jiného jazyka, v němž studium probíhá. Zjištění plynoucí z výsledku již podkladem pro rozhodnutí o povolení být mohou.

Pokud cizinec již na území ČR studuje na základě dlouhodobého víza, podává žádost o pobyt na jednom z pracovišť Ministerstva vnitra (tedy na území ČR) dle § 42 odst. 1 ZPC.¹⁸² Nikdy se však žádost nepodává u úřední osoby, která je oprávněna o žádosti rozhodnout.

6.2.2. Osobní podání

Na základě § 169d ZPC je podmínkou řádného podání žádosti, že je podána osobně tím, kdo o pobyt žádá. Osobním podáním se rozumí úkon žadatele, při němž se osobně dostaví k příslušnému správnímu orgánu, k osobě, která je k přijetí žádosti určena, a to v době sjednaného termínu. Žádost jí spolu se všemi náležitostmi předá

¹⁷⁸ Zastupitelský úřad zastaví řízení, pokud zjistí některý z důvodů uvedených v § 169r odst. 4 ZPC.

¹⁷⁹ § 165a písm. j) ZPC.

¹⁸⁰ Úřední osoba, která na zastupitelském úřadu přijímá žádost, o ní však nerozhoduje. K rozhodování o povolení k pobytu je oprávněná osoba, který je služebně zařazen na příslušném pracovišti OAMP, tedy v rámci Ministerstva vnitra.

¹⁸¹ Informace zastupitelského úřadu upravuje § 169n ZPC a je zde zřejmá podobnost se stanoviskem zastupitelského úřadu k žádosti o udělení dlouhodobého víza z § 57 ZPC. Ani stanovisko se žadateli ani zástupci nezpřístupňuje, nicméně lze z těchto dvou ustanovení se vyvozovat určité silnější postavení stanoviska, ke kterému má Ministerstvo vnitra při udělování víza přihlídnout. Zatímco u informací zastupitelského úřadu je pouze stanoveno, že nemohou být podkladem pro rozhodnutí.

¹⁸² Návrh novely ZPC: Podle navrhovaného § 168 odst. 2 budou moci být podání zastupitelskému úřadu činěny pouze v listinné podobě. Nově by mělo být upraveno, že pokud má ČR v zemi více zastupitelských úřadů, podává cizinec žádost na tom úřadu, v jehož územním obvodu má poslední bydliště.

a tato úřední osoba ji musí také přijmout. Podmínka se považuje za splněnou, i pokud je žádost doručena zastupitelskému úřadu prostřednictvím „fyzické nebo právnické osoby, se kterou má Česká republika uzavřenou smlouvu o přijímání žádostí (dále jen „externí poskytovatel služeb“), jde-li o žádost takového druhu, jehož shromažďování a předávání je externí poskytovatel služeb pověřen.“¹⁸³

Zákon však v § 169d odst. 3 ZPC umožňuje zastupitelskému úřadu v odůvodněných případech upustit od povinnosti osobního podání.¹⁸⁴ Ve většině případů musí cizinec tyto důvody současně s doručením žádosti dostatečně doložit.¹⁸⁵ Někdy však odůvodnění není nutné, pokud jsou zastupitelskému úřadu důvody známy z vlastní úřední činnosti. I Ministerstvo vnitra dává možnost odeslání žádosti jinou formou, ale přesto se cizinec musí na Ministerstvo vnitra v určité lhůtě dostavit, aby byla žádost přijata.¹⁸⁶

Cizinec je dle § 169f ZPC vždy povinen sjednat si na příslušném zastupitelském úřadu termín osobního podání žádosti o dlouhodobý pobyt, a to způsobem, který úřad zveřejní na své úřední desce.¹⁸⁷ Pokud si cizinec předem nesjednal termín, je žádost podle § 169h odst. 1 písm. a) ZPC nepřijatelná.¹⁸⁸

¹⁸³ § 169d odst. 2 ZPC.

¹⁸⁴ Jestliže od povinnosti neupustí a žádost není podána osobně, je řízení zastaveno podle § 169d odst. 3 věta třetí ZPC.

¹⁸⁵ Rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2011, č. j. 9 Aps 6/2010 - 106: „Osobní podání je zákonem jasně stanovená a preferovaná varianta pro podání žádosti o udělení víza, která má své opodstatnění, zejména v souvislosti s oprávněním zastupitelského úřadu provádět pohovor, a jako taková má být proto cizincem dodržena. Pokud tomu tak není, jedná se o situaci nestandardní a výjimečnou, nikoliv však nemožnou s tím, že ho opravňuje podat žádost o udělení víza i jinak než osobně, avšak s rizikem, že pokud zastupitelský úřad jeho důvody neshledá jako opodstatněné, zastupitelský úřad řízení o takové žádosti zastaví.“

¹⁸⁶ Ministerstvo vnitra na svých webových stránkách uvádí, že žádost o povolení k dlouhodobému pobytu „jste povinen podat osobně (pouze u některých typů žádostí, které lze podat na zastupitelském úřadu ČR, může ZÚ od této povinnosti upustit). V případě, že bude žádost podána jiným způsobem (elektronicky, poštou, zmocněným zástupcem) musí být MV ČR doručena nejpozději v poslední den zákonné lhůty (nestačí poslední den lhůty podat na poštu), řízení o žádosti není zahájeno, pokud se osobně nedostavíte do 5 dnů na pracoviště MV ČR, kam byla žádost zaslána/podána.“. In: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

¹⁸⁷ Do 31. 10. 2017 se na termíny k podání žádostí na zastupitelských úřadech přihlašovalo prostřednictvím internetového systému Visapoint, a to kupříkladu na zastupitelské úřady v Rusku, Vietnamu, Číně, Ukrajině atd. Ministerstvo vnitra deklarovalo, že cílem tohoto systému je „zajistit rovný a spravedlivý přístup za stejných podmínek pro podání žádostí, zvýšení efektivity zpracování žádostí a v neposlední řadě pohodlí samotného žadatele“. Monitoring veřejného ochránce práv, který se zaměřil na Visapoint v 5 vybraných státech však jasně ukázal nefunkčnost systému. Ten prakticky znemožňoval se na některé účely pobytu nebo víz přihlásit se na termín k podání žádosti k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání na zastupitelský úřad v Kyjevě bylo možné získat termín pouze v 5 případech z celkových 286 pokusů). Podle zpráv Bezpečnostní informační služby to bylo způsobeno zejména hackerskými útoky. Byly vytvořeny automatizované nástroje, které obsazovaly volné termíny na zastupitelských úřadech a zájemci museli pachatelům těchto kyber zločinů platit

6.2.3. Úřední tiskopis

Povinnost podat žádost na úředním tiskopisu je stanovena v § 42 odst. 6 ZPC.¹⁸⁹ Tiskopis je dostupný na zastupitelských úřadech, na pracovištích Ministerstva vnitra a na webových stránkách Ministerstva.

Na první straně žádosti cizinec vyznačí, o co podáním žádá, zda o dlouhodobý pobyt, trvalý pobyt, prodloužení pobytu, nebo prodloužení doby platnosti průkazu o povolení. Dále doplňuje své jméno a přímení (všechna jména, i všechna dřívější příjmení), pohlaví, datum narození, rodinný stav, stát narození, místo narození, státní občanství, nejvyšší dosažené vzdělání, povolání, zaměstnání před příchodem na území, zaměstnání po vstupu na území, účel pobytu na území, poslední bydliště v cizině, předchozí pobyt na území delší než 3 měsíce, adresu místa pobytu na území, adresu pro doručování, je-li odlišná od místa pobytu, den vstupu na území, číslo cestovního dokladu, a dále také informace o manželovi nebo manželce, o dětech, o otci, o matce, o sourozencích. V rámci formuláře je dán prostor pro doplňující informace, pokud cizinec chce některou z položek více rozvést. Tiskopis také obsahuje poučení

za zprostředkování termínu. Mimo tyto problémy však zavedením systému docházelo k porušování práv. Mnohé směrnice EU zaručují cizincům právo na podání žádosti, které potvrzuje i judikatura SDEU a je možné argumentovat i rozpor s ústavním právem na přístup k orgánům veřejné moci podle čl. 36 Listiny. Nutno dodat, že systémy podobné Visapointu používá k rezervacím termínů většina členských států EU. S podobnými problémy spočívajícími v kupčení s volnými termíny se setkávají tedy i další země, například Polsko a Německo. In: POŘÍZEK, P.: Brána nebo zábrana – problematické aspekty fungování systému Visapoint, In: *Aktuální právní problémy azylového a cizineckého práva*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2016, str. 14-15. RAUŠ, O.: Praxe podávání žádostí o víza a vybrané směrnice pobytu na zastupitelských úřadech členských států EU, In: *Ročenka uprchlického a cizineckého práva 2016*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2018, str. 54 a násl.

Tomuto letitému problému se v roce 2017 věnoval rozšířený senát NSS ve dvou zdánlivě nezajímavých procesních sporech, a to v rozsudku NSS ze dne 30. 5. 2017, č. j. 10 Azs 153/2016 – 52 a ze stejného dne č. j. 7 Azs 227/2016 – 36. Rozšířený senát shledal jako jádro problému Visapoint, shrnul všeobecně známou nefunkčnost Visapointu a s ním související vývoj judikatury správních soudů a v rozsudku č. j. 10 Azs 153/2016 – 52 v bodě 101 dále stanovil: „*Je na veřejné správě, jakým způsobem „technicky“ uspořádá vyřizování žádostí o nejrůznější pobytová oprávnění tak, aby byla schopna je za přiměřených nákladů zvládat. Musí však v každém případě umožnit žadatelům takové žádosti v přiměřeném časovém horizontu a lidsky důstojným způsobem podat. Je na veřejné správě, zda ke splnění tohoto úkolu využije informační technologie, vícestupňovou proceduru posuzování žádostí, prvky náhodného výběru, nástroje ekonomické regulace (správní poplatky v citelné výši) anebo kombinaci některých z těchto či jiných nástrojů. Zvolené nástroje však musí být založeny na racionálních a férových pravidlech a umožňovat průběžnou i následnou kontrolu toho, že nejsou zneužívány či používány svévolně.*“ Rozšířený senát se dále ztotožnil s postojem, který se zakládá na posuzování žádostí jako řádně podaných, přestože nebyly podány osobně, jestliže osobní podání nebylo možné následkem systému Visapoint. Zejména na základě těchto dvou rozsudků došlo dne 31. 10. 2017 k ukončení provozu tohoto systému.

¹⁸⁸ Např. rozsudky NSS ze dne 24. 1. 2018, č. j. 6 Azs 324/2017 – 32 a ze dne 23. 2. 2018, č. j.

5 Azs 312/2017 – 33 nebo rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 5. 2018, č. j. 5A 193/2017 – 45.

¹⁸⁹ Viz příloha č. 1.

pro žadatele, které mimo jiné instruuje, jak má být formulář vyplněn. Na konec žádosti je nutné uvést místo, datum a vlastnoruční podpis žadatele, kterým stvrzuje, že uvedené údaje jsou pravdivé.

Řízení o vydání povolení k dlouhodobému pobytu je zastaveno, pokud žádost není podána na úředním tiskopisu.¹⁹⁰ Jestliže jsou údaje v ní uvedené nepravdivé, Ministerstvo vnitra povolení k dlouhodobému pobytu neudělí.¹⁹¹

6.2.4. Správní poplatek

Cizinec je povinen zaplatit správní poplatek za podání žádosti o dlouhodobý pobyt podle položky 116 bodu 1 písm. a) sazebníku zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Výše poplatku za přijetí žádosti je 1.500 Kč, pro cizince mladší 15 let je 700 Kč. Platí se formou kolkové známky.

Pokud poplatek není zaplacen, zastupitelský úřad řízení podle § 169r odst. 4 písm. b) ZPC zastaví.

6.2.5. Lhůta pro podání žádosti

Jestliže cizinec pobývá na území na základě dlouhodobého víza za účelem studia a podává tedy žádost o dlouhodobý pobyt v ČR, je povinen dodržet lhůtu k podání žádosti stanovenou § 47 odst. 1 ZPC. Žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu může být podána nejdříve 120 dnů před uplynutím víza, ne však později než platnost víza uplyne.

Pozdní podání žádosti je omluvitelné v případech, že cizinci zabránila žádost podat okolnost na jeho vůli nezávislá.¹⁹² Žádost pak musí být podána do 5 pracovních dnů

¹⁹⁰ Zastupitelský úřad zastavuje na základě § 169r odst. 4 písm. a) a Ministerstvo vnitra podle § 169r odst. 5 ZPC.

¹⁹¹ Na základě ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) ZPC povolení k dlouhodobému pobytu není uděleno, pokud cizinec vyplní žádost nepravdivě.

¹⁹² „Dle praxe úřadů mohou tyto důvody spočívat ve zdravotní indispozici nebo nedostupnosti úřadu (např. výpadek úředních hodin, prokazatelná fronta). V ostatních případech jsou úřady velmi restriktivní. V žádném případě není omlouvána neznalost ani omyl cizince, zapomenutí atd. Rovněž není omlouvána situace, kdy se pochybení dopustí cizincův právní zástupce. V praxi je časté, že se cizinec stane obětí chybných informací poskytnutých mu přímo úředníky; tento případ by dle našeho názoru sice do liberačních důvodů spadat měl, avšak cizinec obtížně prokáže, co přesně mu úředník tvrdil [..] Do liberačních důvodů by měla spadat i situace, kdy cizinec žádost podat nemůže z důvodu překážky

po zániku důvodů, které cizinci bránily.¹⁹³ Zákon připouští i dřívější podání žádosti. Pozdější i dřívější podání musí cizinec odůvodnit, a to nejpozději při podání žádosti a na výzvu tyto důvody i prokázat.¹⁹⁴

Pokud cizinec podal žádost na území, kde pobývá na základě dlouhodobého víza a platnost tohoto víza uplyne před vydáním rozhodnutí, ačkoliv žádost byla podaná v zákonné lhůtě stanovené § 47 odst. 1 ZPC, považuje se vízum za platné, dokud není vydáno rozhodnutí.¹⁹⁵

6.2.6. Náležitosti žádosti

Obecné náležitosti žádostí o dlouhodobý pobyt jsou obsaženy v § 31 odst. 1 písm. a) až e) ve spojení s § 46 odst. 1 ZPC. Náležitosti specifické pro účel studium jsou stanoveny v § 42d odst. 2 a 3 ZPC, přičemž § 42d odst. 2 písm. a) rovněž odkazuje na náležitosti obecné (na všechny vyjma prostředků k pobytu).

Žadatel má procesní povinnost předložit spolu s vyplněnou žádostí o dlouhodobý pobyt za účelem studia i cestovní doklad, doklad potvrzující účel pobytu na území, doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území, fotografii, souhlas rodičů, popřípadě zákonných zástupců nebo poručníků, s pobytem dítěte na území a doklad o zajištění prostředků. Na požádání cizinec přiloží i doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů a doklad potvrzující splnění požadavků opatření před zavlečením infekčního onemocnění. Při udělení povolení k pobytu je před vyznačením víza taky nutné předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění po dobu pobytu.

Zákon stanovuje i určité požadavky, které musí každý předložený dokument splňovat. Náležitosti, kromě cestovního dokladu a fotografie nesmí být starší 180 dnů, a pokud jsou dokumenty vyhotoveny v cizím jazyce, je cizinec povinen přiložit i jejich

litispendence: cizinec již jednu žádost podal, avšak příliš brzy [..] *„[a] musí čekat, až úřad řízení o žádosti zastaví* [..]“ In: ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 72.

¹⁹³ Rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2013, č. j. 6 As 62/2013 – 32: „Podle názoru Nejvyššího správního soudu není pochyb o tom, že případně onemocnění cizince lze považovat za důvod nezávislý na vůli cizince ve smyslu ust. § 47 odst. 1 zákona o pobytu cizinců. [..] Podle názoru Nejvyššího správního soudu však je třeba také vzhledem k dikci ust. § 47 odst. 1 zákona o pobytu cizinců (srov. formulaci „zabrání důvody na vůli cizince nezávislé“), aby se jednalo nejen o důvody na vůli cizince nezávislé, ale aby též šlo o důvody, které objektivně cizinci zabránily v podání žádosti.“

¹⁹⁴ § 47 odst. 3 ZPC.

¹⁹⁵ § 47 odst. 4 ZPC.

úředně ověřený překlad. Jestliže by překlad nebyl zajištěn ani po vyzvání správním orgánem, hledí se na dokument, jako by nebyl doložen.¹⁹⁶

Zastupitelský úřad řízení zastaví podle § 169r odst. 4 písm. c) ZPC, pokud k žádosti nejsou uvedené náležitosti přiloženy. V případě, že by některá z náležitostí byla padělaná nebo pozměněná nebo pokud by údaje v ní neodpovídali skutečnosti, na základě § 56 odst. 1 písm. e) ZPC Ministerstvo vnitra povolení k dlouhodobému pobytu neudělí. Pokud by k takovému zjištění došlo později, Ministerstvo vnitra povolení k pobytu zruší podle § 37 odst. 1 písm. d) ZPC.

6.2.6.1. Cestovní doklad

Povinnost předložit cestovní doklad stanovuje § 42d odst. 2 písm. a) ve spojení s § 31 odst. 1 písm. a) ZPC a definici dokladu obsahuje § 108 ZPC, který stanovuje hned několik variant.¹⁹⁷ Vzhledem k povaze dlouhodobého pobytu za účelem studia je žadatel oprávněn předložit pouze doklady stanovené v § 108 odst. 1 a) a b) s odkazem na odst. 2 ZPC.

Veřejnou listinou, která je jako cestovní doklad uznaná ČR podle § 108 odst. 1 písm. a) ZPC, se rozumí takový cestovní doklad, který ČR uznala např. mezinárodní smlouvou nebo diplomatickou nótou. Doklad podle § 108 odst. 1 písm. b) s odkazem na odst. 2 je veřejná listina vydaná cizím státem za účelem cestování, která obsahuje údaje o státním občanství, o totožnosti, fotografii a údaje o době platnosti dokladu.

¹⁹⁶ § 55 odst. 1 ve spojení s § 46 odst. 5 a § 169 odst. 2 ZPC.

¹⁹⁷ § 108 odst. 1 ZPC: „Za cestovní doklad se pro účely tohoto zákona považuje a) veřejná listina, která je jako cestovní doklad uznaná Českou republikou, b) veřejná listina, která splňuje podmínky podle odstavce 2, c) průkaz totožnosti občana Evropské unie, d) cizinecký pas s územní platností do všech států světa, e) cestovní průkaz totožnosti, nebo f) cestovní doklad vydaný Českou republikou na základě mezinárodní smlouvy, g) náhradní cestovní doklad Evropské unie, h) seznam žáků cestujících na školní výlet v rámci Evropské unie, obsahuje-li 1. Fotografie žáků, kteří nejsou schopni se prokázat průkazem totožnosti obsahujícím fotografii, 2. Potvrzení členského státu Evropské unie, ve kterém má žák místo bydliště, že žák je oprávněn se do tohoto státu vrátit, a za předpokladu, že členský stát Evropské unie, ve kterém má žák místo bydliště, oznámil České republice, že má seznam žáků uznávat jako cestovní doklad.“ § 108 odst. 2 „Za cestovní doklad se podle odstavce 1 písm. b) lze pro účely tohoto zákona uznat veřejnou listinu vydanou cizím státem za účelem cestování do zahraničí, pokud z hlediska jejího provedení a jazyka, v němž jsou uvedeny údaje, odpovídá mezinárodním zvyklostem, její územní platnost zahrnuje území a lze z ní zjistit a) údaje o státním občanství cizince, b) údaje o jeho totožnosti, c) fotografii držitele, d) údaj o době platnosti.“

Může se jednat o doklad, který není správním orgánu nezbytně znám, ale obsahuje znaky cestovního dokladu dané tímto ustanovením.¹⁹⁸

Podmínkou je, aby byl předložený v originále,¹⁹⁹ aby nebyl starší než 10 let, musí obsahovat alespoň 2 volné stránky a doba platnosti musí být minimálně o 3 měsíce delší, než doba platnosti povolení k pobytu (o které cizinec žádá).²⁰⁰ Při povolení k pobytu pak cizinec smí pobývat na území pouze s platným cestovním dokladem a na případné požádání policie jím prokazuje svou totožnost.²⁰¹

Za neplatný se považuje nejenom doklad, kterému již uplynula doba platnosti v něm uvedená, ale i doklad, který byl poškozen do takové míry, že jsou zápisy v něm nečitelné nebo je porušena jeho celistvost, dále doklad, který obsahuje nesprávné údaje nebo neoprávněně provedené změny, nebo fotografie v dokladu neodpovídá skutečné podobě držitele. Neplatný je rovněž doklad zemřelého osoby nebo osoby prohlášené za mrtvou.²⁰²

Zastupitelský úřad pořídí kopii cestovního dokladu, kterou přikládá k žádosti, Ministerstvo vnitra kontroluje zejména platnost dokladu a v případě potřeby i vstupní a výjezdní razítka.

V případě, že je cestovní doklad prohlášen za neplatný nebo odcizený orgánem státu, který jej vydal, Ministerstvo vnitra zruší povolení k pobytu podle § 37 odst. 2 písm. b) ZPC.

6.2.6.2. Doklad potvrzující účel pobytu

Za doklad potvrzující studijní účel dle § 42d odst. 2 písm. a) ve spojení s § 31 odst. 1 písm. e) ZPC se v praxi považuje zejména potvrzení o studiu nebo o přijetí ke studiu, odborné praxi nebo dobrovolnické službě. Jednotlivá zařízení mohou mít vlastní formy tohoto dokladu, musí však obsahovat alespoň identifikaci školy nebo instituce, která potvrzení vystavuje, tedy název a sídlo, podpis oprávněné osoby včetně razítka

¹⁹⁸ ZPC tedy obsahuje odlišný náhled na druhy cestovních dokladů cizinců, než obsahuje zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, který upravuje doklady vydávané českým státním občanům.

¹⁹⁹ § 55 odst. 2 ZPC.

²⁰⁰ § 108 odst. 3 ZPC.

²⁰¹ § 103 písm. d) a n) ZPC.

²⁰² § 116 ZPC.

a místo a datum potvrzení. Na potvrzení musí být rovněž uvedeno jméno a příjmení cizince, státní příslušnost a datum narození, specifikace konkrétního vzdělávacího programu, nebo činnosti, jíž se bude cizinec věnovat a délka předpokládaného pobytu na území.

Za účelem sjednocení tohoto dokladu nabízí Ministerstvo vnitra na svých stránkách jednotný vzor pro potvrzení o přijetí ke studiu / o studiu a pro potvrzení o přijetí ke vzdělávání / o vzdělávání.²⁰³

Ministerstvo vnitra tento doklad ověřuje v registru akreditovaných studijních programů vysokých škol nebo rejstříku škol a školských zařízení, které vede Ministerstvo školství, v Obchodním rejstříku nebo na stránkách organizace. V případě potřeby jiného ověření nebo poskytnutí dalších údajů kontaktuje Ministerstvo vnitra přímo příslušnou školu nebo instituci.²⁰⁴

6.2.6.3. Doklad o zajištění ubytování

Ubytování na území ČR cizinec prokazuje dle § 42d odst. 2 písm. a) s odkazem na § 31 odst. 1 písm. d) a ve spojení s § 31 odst. 6 ZPC dokladem o vlastnictví bytu nebo domu,²⁰⁵ dokladem o oprávněnosti užívání bytů²⁰⁶ nebo domu anebo písemným potvrzením osoby, která je vlastníkem nebo oprávněným uživatelem bytu nebo domu. Uvedeny zde musí být údaje o cizinci, doba, na kterou se ubytování poskytuje a adresa ubytování.²⁰⁷

Doklad musí být podepsán úředně ověřeným podpisem, čímž ubytovatel stvrzuje svůj souhlas s ubytováním cizince. Pokud je potvrzení dodáno elektronicky, musí podpis splňovat náležitosti stanovené v § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb.,

²⁰³ <http://www.mvcr.cz/clanek/doklad-o-ucelu-pobytu.aspx>

²⁰⁴ V souvislosti s touto náležitostí je nutné upozornit na chybějící úpravu, která by se zaobírala dohodami o odborné praxi a zejména dobrovolné službě. Směrnice 2004/114/ES přitom výslovně stanovuje, jaké údaje by tyto dohody měly obsahovat.

²⁰⁵ Originál nebo ověřená kopie výpisu z katastru nemovitostí nebo kupní smlouvou s vyznačenou doložkou o vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí.

²⁰⁶ Například originál nebo ověřená kopie nájemní smlouvy, podnájemní smlouvy (spolu s písemným souhlasem pronajímatele), smlouvy o ubytování, apod. Pokud je pronajímatelem právnická osoba, musí být dokument podepsán osobou oprávněnou za ni jednat.

²⁰⁷ „V praxi vzniká někdy otázka, na jak dlouhou dobu musí být ubytování zajištěno.] Zákon tuto otázku přímo neřeší, ovšem lze dojít k názoru, že úřad může v případě dlouhodobého pobytu (nikoliv však u pobytu trvalého) požadovat, aby délka oprávnění užívání objektu odpovídala minimálně délce, na kterou je žádáno povolení k pobytu.“ In: ČIZINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 77.

o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů²⁰⁸ a § 6 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.²⁰⁹

Objekt, ve kterém je ubytování zajištěno, musí být podle stavebního zákona určen pro bydlení, ubytování nebo rekreaci a podle vyhlášky č. 326/2000 Sb.²¹⁰ označen číslem popisným, evidenčním, popřípadě orientačním. ZPC rovněž stanovuje požadavky na úroveň ubytování, a to zejména s ohledem na zajištění hygienických podmínek a na minimální podlahovou plochu vzhledem k počtu ubytovaných osob.²¹¹

V případě kladného vyřízení žádosti je povinností cizince po vstupu na území předložit ubytovateli²¹² cestovní doklad a průkaz o povolení k pobytu a vyplnit a podepsat přihlašovací tiskopis nebo jiný dokument, který obsahuje potřebné údaje.²¹³ Cizinec má povinnost do 3 pracovních dnů od vstupu na území ohlásit místo pobytu policii, ledaže za něj tuto povinnost splnil ubytovatel, a to například předložením přihlašovacího tiskopisu policii.²¹⁴ Dle § 98 odst. 3 ZPC je nutné hlásit i případnou změnu ubytování, pokud bude trvat déle než 30 dnů.

Ubytovateli ukládá ZPC v § 100 povinnosti v souvislosti s ubytováváním cizince. Musí například umožnit policii vstup do míst, kde je cizinec ubytován, musí cizinci vydat potvrzení o ubytování se všemi nezbytnými údaji a musí také vést domovní knihu.²¹⁵ Nesplněním některé z povinností uvedených v § 100 ZPC se ubytovatel dopouští přestupku dle § 156 odst. 2 písm. a) ZPC.

²⁰⁸ „Úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.“

²⁰⁹ „K podepisování elektronickým podpisem lze použít pouze uznávaný elektronický podpis, podepisuje-li se elektronický dokument, kterým se právně jedná vůči veřejnoprávnímu podepisujícímu nebo jiné osobě v souvislosti s výkonem jejich působnosti.“

²¹⁰ Vyhláška č. 326/2000 Sb., o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu používání a umístění čísel k označení budov, o náležitostech ohlášení o přechíslování budov a o postupu a oznamování přidělení čísel a dokladech potřebných k přidělení čísel.

²¹¹ § 100 písm. d) ZPC stanovuje, že minimální podlahová plocha pro 1 ubytovanou osobu činí 8 m² pro dvě osoby 12,6 m² a pro každou další osobu se připočítává 5 m².

²¹² Ubytovatelem se dle § 99 odst. 1 ZPC rozumí každý, kdo poskytuje ubytování za úhradu nebo ubytovává více než 5 cizinců (a nejedná se o osoby blízké).

²¹³ § 93 odst. 1 a § 103 písm. b) ZPC.

²¹⁴ § 102 ZPC.

²¹⁵ Dle § 101 ZPC je domovní kniha dokument, ze kterého je možné zjistit informace o ubytovávání cizinců. Nemusí mít nezbytně formu knihy, může se jednat o listinný soubor, ale neohledně na formu musí vždy obsahovat alespoň přihlašovací tiskopis a datum počátku a konce ubytování. Ubytovatel má povinnost knihu předložit při případné kontrole. Je nutné ji pravidelně aktualizovat a uchovat po dobu alespoň 6 let od posledního zápisu.

Tento doklad Ministerstvo vnitra ověřuje v katastru nemovitostí, a to prostřednictvím aplikace „Nahlížení do katastru nemovitostí“ poskytované Státní správou zeměměřičství a katastru.²¹⁶ Kontroluje se zejména, zda souhlasí uvedený vlastník nemovitosti a o jaký druh pozemku se jedná.

6.2.6.4. Fotografie

Fotografii cizinec předkládá na základě § 42d odst. 2 písm. a) ve spojení s § 31 odst. 1 písm. e) ZPC. Jak bylo psáno výše, fotografie je jednou z výjimek stanovených v § 55 odst. 1 ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC, a proto může být starší 180 dnů, pokud však odpovídá skutečné podobě cizince v době podání žádosti. Jiné parametry této náležitosti ZPC nestanovuje, ale odkazuje svým § 182 odst. 1 písm. a) na jiný právní předpis, kterým Ministerstvo vnitra stanoví náležitosti fotografie a jejich počet.

Právním předpisem, který upravuje fotografie přiložené k žádostem je vyhláška Ministerstva vnitra č. 368/1999 Sb., kterou se stanoví náležitosti a počty fotografií vyžadovaných podle zákona o pobytu cizinců. Fotografie je podle této vyhlášky obrazový záznam s hladkým povrchem, v černobílém nebo barevném provedení, obdélníkového tvaru. Ukazuje hlavu a horní část ramen vyobrazené osoby z čelního pohledu, přičemž pohled osoby musí směřovat do objektivu. Pozadí je bílé, světlemodré, případně světlešedé barvy.²¹⁷

6.2.6.5. Souhlas s pobytem

Souhlas s pobytem nezletilého dítěte na území ČR za účelem studia dávají rodiče, popřípadě jiní zákonní zástupci nebo poručníci na základě ustanovení § 42d odst. 2 písm. b) ZPC, pokud nebudou pobývat v ČR společně s nezletilým.

Pokud za dítě rodič, jiný zákonný zástupce nebo poručník podával žádost, není nutné přikládat souhlas. Nevyžaduje se, ani pokud nezletilý cizinec prokáže, že souhlas nemůže z důvodu na jeho vůli nezávislém předložit, nebo když dítě již pobývá na území

²¹⁶ <http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/>, katastr nemovitostí upravuje zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí.

²¹⁷ Vyhláška stanovuje další konkrétní parametry, včetně například velikosti a umístění tváře zobrazované osoby na snímku.

na základě dlouhodobého víza nebo dlouhodobého pobytu. Není požadováno úřední ověření podpisu na tomto dokumentu.

6.2.6.6. Doklad o zajištění prostředků

Že žadatel disponuje dostatečnými prostředky k pobytu, prokazuje na základě ustanovení § 42d odst. 2 písm. c) ZPC, pouze v případě, že se chystá na studium vysoké školy nebo na neplacenou odbornou praxi.²¹⁸ Samotnou výši finančních prostředků a formu doložení pak upravuje § 13 ZPC, který také odkazuje na ZoŽivMin. V ostatních případech žadatel dokládá dokument, jímž náklady na jeho pobyt přebírá tuzemská hostitelská organizace.

Pokud jde o formu, může cizinec předložit výpis z účtu vedeného na jeho jméno v bance nebo jiné finanční instituci, z něž vyplývá, že cizinec bude moci s prostředky na účtu disponovat i na území ČR. Pokud totéž vyplývá i z jiného dokumentu, který není konkrétně výpisem z účtu, může být předložen i ten. Dle zákona může být doložena i platná mezinárodně uznávaná platební karta, jako doklad o dostatečných prostředcích, k níž je cizinec na požádání povinen předložit výpis z účtu, k němuž karta patří.²¹⁹ V praxi je cizinci nejčastěji předkládán (a správními orgány vítán) výpis z účtu spolu s kopií mezinárodní platební karty na jméno žadatele, což nejlépe prokáže jak výši prostředků, tak i možnost cizince s nimi nakládat.

Prostředky ke studijnímu pobytu musí být dle § 13 odst. 1 písm. a) bodu 2. ZPC alespoň ve výši *„15násobku částky existenčního minima, jestliže má pobyt na území přesáhnout dobu 30 dnů, s tím, že tato částka se za každý celý měsíc předpokládaného pobytu na území zvyšuje o 2násobek částky existenčního minima“*. ZPC považuje za „částku existenčního minima“ částku, kterou uvádí § 5 odst. 1 ZoŽivMin: *„Částka existenčního minima osoby činí měsíčně 2 200 Kč.“* Pokud je cizinec mladší 15 let, postačí prostředky v poloviční výši.²²⁰

²¹⁸ Toto ustanovení dle mého názoru opomíná studium na vyšší odborné škole. To totiž nemá dle § 64 odst. 2 ZPC probíhat v rámci výměnného programu a není s tímto studiem tudíž spojena žádná tuzemská hostitelská organizace, která by mohla za studenta přebírat náklady spojené s pobytom na území.

²¹⁹ § 13 odst. 2 ZPC.

²²⁰ Na základě tohoto výpočtu je základní částkou 15násobek 2 200 Kč, tedy 33 000 Kč. Pokud by cizinec pobýval na území 2 měsíce, přičítal by se k základní částce 2násobek částky existenčního minima, tedy 4 400 Kč a cizinec by musel doložit alespoň 37 400 Kč. Na základě tohoto vzorce platí, že pokud cizinec hodlá pobývat na území po dobu 12 měsíců (což je nejčastější žádaná a nejdelší možná délka povolení

U studia na vysoké škole nebo u neplacené odborné praxe je možné doložit i závazek vydaný státním orgánem nebo právnickou osobou, v němž se zavazují poskytnout peněžní prostředky pro pobyt daného cizince v plné nebo částečné výši. Pokud částka v závazku nedosahuje zákonem požadované výše, musí cizinec sám prokázat vlastnictví peněžních prostředků ve výši rozdílu některým z uvedených způsobů. Často se jedná o stipendia nebo granty poskytované školami, které studentům kryjí alespoň část nákladů.

Pokud jsou finanční prostředky v předložených dokumentech v jiné než české měně, převede je Ministerstvo vnitra podle aktuálního devizového trhu na stránkách České národní banky.²²¹ Jestliže je předloženo více finančních zdrojů, jsou všechny částky dány dohromady a je ověřeno, zda výsledná částka dosahuje dostatečné výše.²²²

6.2.6.7. *Doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů*

Cizinec tímto dokladem osvědčuje svou trestní zachovalost dle § 42d odst. 2 písm. d) s odkazem na § 31 odst. 4 ZPC. Toto ustanovení uvádí, že se doklad předkládá na požádání, webové stránky Ministerstva vnitra jej však uvádí bez dalšího mezi povinnými náležitostmi. V praxi je jednou z běžných náležitostí, které cizinec předkládá zastupitelskému úřadu nebo Ministerstvu vnitra při podání žádosti.

Svou trestní zachovalost má cizinec povinnost prokázat nejenom ve státě, jehož je občanem, ale případně i ve všech ostatních státech, v nichž se za poslední 3 roky zdržoval po dobu delší než 6 měsíců. Pokud stát takový doklad nevydává, nahradí ho cizinec svým čestným prohlášením. Doklad nesmí být starší než 6 měsíců.

k pobytu za účelem studia), musí doložit prostředky alespoň ve výši 81 400 Kč. Přestože tato částka není v zákoně výslovně uvedena, jak ukládá směrnice 2004/114/ES je podle Zprávy o uplatňování směrnice 2004/114/ES takové stanovení dostatečné. Zveřejnění výše minimální částky má zajišťovat transparentnost a právní jistotu pro potenciální studenty. V ostatních členských zemích dochází k výpočtu výše z částek životního minima nebo minimální mzdy v dané zemi, případně i na základě výše stipendií, které se v dané zemi udělují vlastním studentům. Částky se napříč EU značně liší, od zhruba 120 EUR v Bulharsku až po 795 EUR v Nizozemí (měsíčně). In: Zpráva o uplatňování směrnice 2004/114/ES, str. 4.

²²¹ https://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp.

²²² Návrh novely ZPC: § 42d upravující dlouhodobý pobyt za účelem studia má místo odkazu na § 13 sám v odst. 2 písm. c) obsahovat úpravu prostředků. Cizinec bude povinen prokázat, že jeho úhrnný měsíční příjem nebude nižší než součet částky životního minima a nejvyšší částky normativních nákladů na bydlení (stanovených § 26 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů). Stážisté a dobrovolníci by měli předkládat dohodu s hostitelskou organizací.

Výpis z evidence Rejstříku trestů ČR si Ministerstvo vnitra obstarává samo a kontroluje i trestní zachovalost žadatele v ČR.²²³ Dle ZPC se za trestně zachovalého považuje ten, kdo nemá ve výpisu z evidence Rejstříků trestů záznam o pravomocném odsouzení za spáchání trestného činu a v dokladu obdobném výpisu z evidence trestů cizího státu nemá záznam, že byl odsouzen za jednání, které naplňuje znaky trestného činu.²²⁴

6.2.6.8. Doklad o cestovním zdravotním pojištění

Jak bylo již uvedeno výše, tato náležitost je specifická tím, že ji z logiky věci předkládá cizinec až v případě kladného vyřízení žádosti. Prokazuje tím, že má na území zajištěno pojištění, které kryje případné náklady na poskytnutí nutné a neodkladné zdravotní péče, včetně nákladů spojených s převozem nebo, v případě úmrtí, náklady spojené s převozem ostatků.

Pojištění musí být sjednáno na celou dobu pobytu a splňovat další náležitosti, které stanoví § 180j ZPC. Dokladem bývá nejčastěji pojistná smlouva. Někdy může být cizinec požádán o předložení dokladu o zaplacení pojistného, které je na dokladu uvedeno, což je prokázáno doložením například stvrzenky, nebo jiného potvrzení samotné pojišťovny.

6.3. Další průběh řízení

Žádost je po podání zaslaná na pracoviště OAMP (ať je podaná na zastupitelském úřadu, nebo na územním pracovišti), které o povolení rozhoduje. Následně musí být zaevidovaná do informačního systému cizinců.²²⁵

²²³ Evidence Rejstříku trestů je upravena zákonem č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.

²²⁴ § 174 ZPC.

²²⁵ Informační systém cizinců je veden na základě § 158 ZPC a obsahuje všechny informace, které správní orgány o cizinci shromáždily. Přestože je systém provozován policií, Ministerstvo vnitra je rovněž oprávněno systém využívat a vkládat do něj informace a údaje. V systému jsou zaznamenány osobní údaje cizince zahrnující jméno, příjmení (včetně všech předchozích jmen a příjmení), datum narození, pohlaví, státní příslušnost, rodné číslo (nebo jiný identifikační údaj), fotografii, daktyloskopické otisky a údaje o jeho tělesných znacích. Dále zde správní orgány shromažďují informace o všech žádostech podaných cizincem, včetně případné platnosti víza nebo povoleného pobytu (datum od do), nebo naopak důvody neudělení pobytového oprávnění nebo víza. Obsahuje informace o všech žádostech, které cizinec v souvislosti s pobytovým statutem podal (viz § 158 odst. 1 písm. a) ZPC), údaje

Řízení je vedeno dle § 15 odst. 1 SŘ zejména písemně, o každém ústním úkonu je třeba udělat písemný záznam.²²⁶ Na základě § 17 SŘ je založen spis, který obsahuje žádost včetně všech předložených náležitostí. Dále spis tvoří „zejména podání, protokoly, záznamy, písemná vyhotovení rozhodnutí a další písemnosti, které se vztahují k dané věci“.²²⁷ Všechny součásti spisu musí být zaznamenány na soupisu spisu i s datem jejich vložení. Spis je označen číslem jednacím, které se uvádí i na všechny součásti.²²⁸ Mimo se uchovávají pouze utajované informace dle § 169m ZPC²²⁹ a informace zastupitelského úřadu dle § 169n ZPC. Žadatel nebo jeho zástupce mohou na žádost nahlédnout do spisu na území ČR i na zastupitelském úřadu.²³⁰

Správní orgán je vázán § 3 SŘ, tedy zásadou zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností. Účastník řízení má na základě § 36 odst. 1 SŘ právo až do vydání rozhodnutí doplňovat žádost navrhováním důkazů nebo děláním jiných návrhů. Součinnost účastníka řízení je nezbytná, jak potvrzuje v rozsudcích i NSS: „ [..] ve správním řízení mají účastníci povinnost označit důkazy na podporu svých tvrzení (§ 52 zákona správního řádu). Tato povinnost je přitom silnější v řízení o žádosti (jako v tomto případě), kdy „mnohdy dost dobře ani nelze požadovat na správním orgánu, aby obstarával za účastníka řízení podklady a skutečnosti, které povedou ke kladnému rozhodnutí, tedy k vyhovění jeho žádosti.“ (VEDRAL, J. Správní řád: Komentář. 2. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 524).“²³¹

o orgánech, které rozhodovaly, jak byl označen spis, který se k dané žádosti vedl a jak orgány rozhodly. Zákon stanovuje velké množství dalších údajů, které musí být v systému zaznamenávány. Pro správní orgány je také důležité, že úřední osoby pracující se systémem mohou na základě zjištěných informací propojovat cizince, kteří spolu mají příbuzenský nebo partnerský vztah (toto je podstatné zejména při vyřizování žádostí za účelem sloučení rodiny).

²²⁶ V řízení o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia může být ústním úkonem výslech nebo pohovor dle § 169j a § 169k ZPC. Ze zákona vyplývá, že o pohovoru sepíše zastupitelský úřad záznam dle § 169k odst. 1 ZPC s odkazem na § 57 odst. 2 větu druhou, zatímco na výslech účastníka se obdobně použijí ustanovení o důkazu svědeckou výpovědí dle SŘ, který v § 18 stanoví, že o výslechu svědka se sepisuje protokol.

²²⁷ § 17 odst. 1 SŘ

²²⁸ U spisu vedeného k žádosti o dlouhodobý pobyt má číslo jednacím formát: OAM-12345-6/DP-2018. OAM značí orgán, který spis založil, tedy OAMP, čísla uvedená za pomlčkou jsou specifická pro každý spis (žádostem jsou udělována podle toho, v jakém pořadí byly podány bez ohledu na místo jejich podání). Číslo za druhou pomlčkou stanovuje, kolikátá součást spisu daný dokument je (podle data a času vložení do spisu). Za lomítkem je zkratka dlouhodobého pobytu, a rok podání žádosti.

²²⁹ Utajované informace jsou upraveny zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Jejich seznam je obsažen v prováděcím předpisu, kterým je nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací.

²³⁰ Jak stanovuje § 169p ZPC. S právem nahlédnout se na základě § 38 odst. 4 SŘ pojí i právo pořizovat si výpisy a kopie. Úprava nahlížení do spisu obsažená v § 38 SŘ je zvláštní právní úpravou ve vztahu k zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

²³¹ Rozsudek NSS ze dne 18. 3. 2015, č. j. 6 As 7/2015-26.

K předkládání náležitostí žádosti a dalších potřebných dokladů uvedl NSS: „Řízení zahajovaná na návrh, tedy i řízení o žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu, nejsou ovládána zásadou vyšetřovací a koncentrace řízení je v nich namístě. Je zejména v zájmu žadatele (zde stěžovatele), aby shromáždil a správnímu orgánu předložil všechny potřebné podklady. Pokud tak stěžovatel neučinil, je současná situace důsledkem pouze jeho nečinnosti; správní orgány při zjišťování skutkového stavu nepochybily, neboť musely vycházet z podkladů, které měly k dispozici.“²³²

Žadatel je tedy tím, kdo správnímu orgánu poskytuje potřebné podklady k rozhodnutí, ačkoliv nic nebrání správním orgánům opatřovat si je i vlastní činností.²³³ Za tímto účelem může úřední osoba, která o žádosti rozhoduje, vyzvat žadatele k odstranění vad žádosti (například doložením dalšího/jiného dokumentu), může požádat zastupitelský úřad o provedení výslechu cizince, zejména v případě, kdy dodané dokumenty a z nich plynoucí údaje a informace jsou matoucí nebo nejsou dostačující k vydání rozhodnutí. Úřední osoba také může vyzvat příslušný odbor cizinecké policie k provedení pobytové kontroly. Nutno však poznamenat, že ta se provádí zejména u dlouhodobých pobytů za účelem sloučení rodiny. U studia přichází v úvahu pouze v případě, žádá-li cizinec o pobyt z území ČR a je nutné ověřit uvedenou adresu nebo stav ubytování, v němž doposud pobýval a i nadále pobývat bude.²³⁴

6.3.1. Výzva k odstranění vad žádosti

Zjistí-li správní orgán vadu žádosti, pro kterou nelze vydat rozhodnutí, vyzve žadatele k jejímu odstranění, poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučí jej o následcích neodstranění nedostatků.²³⁵ Vydání výzvy způsobuje, že lhůta pro vydání

²³² Rozsudek NSS ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 Azs 12/2015-38.

²³³ Rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2004, č. j. 5 Azs 125/2004-54: „Povinností správního orgánu je zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom není vázán jen návrhy účastníků řízení. Samo rozhodnutí pak musí vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci (§ 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení). Podle § 3 odst. 2 správního řádu správní orgány jsou povinny postupovat v řízení v úzké součinnosti s účastníky a dát jim vždy příležitost, aby mohli svá práva účinně hájit, zejména se vyjádřit k podkladu rozhodnutí a uplatnit své návrhy; rovněž jim musí poskytovat pomoc a poučení, aby pro neznalost právních předpisů neutrpěli v řízení újmu.“

²³⁴ K ověření pak dochází zejména při pochybnostech, zda je daná adresa skutečným místem pobytu cizince a zda je vhodná pro bydlení především s ohledem na hygienické podmínky a rozsah podlahové plochy vzhledem k počtu ubytovaných osob.

²³⁵ Tuto povinnost stanovuje správnímu orgánu § 45 odst. 2 SŘ a doplňuje jej speciální úprava § 169i ZPC.

rozhodnutí neběží ode dne učinění této výzvy do dne, kdy vada žádosti byla napravena, nebo do dne marného uplynutí lhůty, která byla žadateli ve výzvě poskytnuta.

První kontrola žádosti probíhá již při jejím převzetí zastupitelským úřadem, který může případné nedostatky opravit na místě za přítomnosti žadatele. Pokud však tímto postupem nelze vady podání napravit, vyzve zastupitelský úřad cizince k jejich odstranění (písemnou výzvou, která obsahuje lhůtu i poučení).²³⁶ Zastupitelský úřad však na nápravu nedostatků nečeká a žádost zasílá pracovišti Ministerstva vnitra, které je příslušné k rozhodování, přičemž kopie učiněné výzvy je přiložena k žádosti a stává se součástí spisu. Jestliže vada není zjištěna zastupitelským úřadem, vyzývá k jejímu odstranění oprávněná úřední osoba, které byla žádost přidělena k rozhodnutí.

Výzva obsahuje identifikaci správního orgánu, který ji činí, identifikaci cizince, kterému je adresovaná (jméno, datum, narození, státní příslušnost), datum, počet listů, které ji tvoří, číslo jednacích a dále samotný text výzvy. Správní orgán specifikuje, v jaké věci účastník podal žádost, jaké náležitosti doložil, v čem shledal žádost vadnou (včetně ustanovení ZPC, kterých se tato vada týká) a navrhne cizinci možnou nápravu.²³⁷ Dále stanoví lhůtu k nápravě a poučí žadatele o následcích neodstranění vady.²³⁸

ZPC ani SŘ se stanovení přiměřené lhůty dále nevěnují, a i judikatura NSS ponechává její délku na uvážení správního orgánu: „*správní orgán poskytne účastníkovi řízení k odstranění vad žádosti „přiměřenou lhůtu“, přičemž otázka přiměřenosti lhůty je věcí volného uvážení správního orgánu. Správní orgán je proto oprávněn stanovit předmětnou lhůtu dle vlastní úvahy s přihlédnutím k povaze a náročnosti uložené povinnosti.*“²³⁹ Správní orgán při úvaze nad délkou zohledňuje povahu a náročnost nápravy vady, a zejména přihlédne k tomu, zda může žadatel nápravu učinit sám, nebo

²³⁶ § 169i odst. 2 ZPC.

²³⁷ Vady nejčastěji spočívají v doložení nesprávného dokladu, dokladu neobsahujícího všechny potřebné údaje, nebo například dokladu, který potřebné údaje obsahuje, ale nemohlo by na jejich základě dojít k povolení pobytu. Takový případ nastává například při dokládání finančních prostředků, pokud cizinec doloží výpis z účtu vedeného na jeho jméno, kde však částka neodpovídá výši částky požadované v § 13 ZPC. Ve výzvě je uvedeno, jaká výše příjmů byla doložena a jaká je požadovaná a cizinec může doložit výpis z jiného účtu vedeného na jeho jméno (a částky na obou účtech se sečtou), nebo může doložit výpis z účtu vedeného na někoho jiného, ke kterému má však cizinec přístup například prostřednictvím platební karty s jeho jménem.

²³⁸ Je vhodné dodat, že správním orgánem je jako na vadu žádosti nahlíženo i na situaci, kdy jsou všechny požadované údaje v žádosti uvedené, ale je nutné jejich ověření doložením dalšího dokumentu. I za tímto účelem tedy může správní orgán učinit výzvu.

²³⁹ Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 10. 2017, č. j. 30 A 138/2016 – 48.

je třeba součinnost někoho dalšího, tedy fyzické nebo právnické osoby nebo orgánu státu (ať již ČR nebo domovského státu cizince).²⁴⁰

V poučení správní orgán uvede, že pokud nedojde k nápravě vad, bude řízení o žádosti zastaveno v souladu s § 66 odst. 1 písm. c) SŘ: *„Řízení o žádosti správní orgán usnesením zastaví, jestliže žadatel v určené lhůtě neodstraní podstatné vady žádosti, které brání pokračování řízení,“*. Aby se předešlo přílišnému formalismu, musí být vada podstatná, aby mohlo být řízení zastaveno podle uvedeného ustanovení.²⁴¹

6.3.2. Výslech účastníka řízení

Výslech účastníka řízení může být proveden na území ČR i prostřednictvím zastupitelského úřadu v zahraničí.²⁴² Správní orgán provede výslech za účelem zjištění stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti a účastník řízení má povinnost se výsledku

²⁴⁰ V praxi bývá stanovená lhůta nejčastěji v rozmezí od 10 do 20 dnů. Jestliže je lhůta příliš krátká a účastník nestihá požadovanou vadu napravit, může požádat o prodloužení lhůty na základě § 39 odst. 2 SŘ.

²⁴¹ *„Je však třeba zdůraznit, že pro zastavení řízení by se muselo jednat o vady podstatné, jako je například uvedení toho, které věci se žádost týká, resp. co se jí navrhuje, jasná identifikace žadatele, atd. Rovněž v případě, že u žádosti (resp. podání obecně) chybí vlastnoruční podpis žadatele, není stvrzeno, že se žadatel ztotožňuje s obsahem žádosti (resp. že žádost podal skutečně on), a správní orgán (nebyla-li náprava přes jeho výzvu zjednána) by se jí proto neměl zabývat. Naproti tomu není vyžadováno, že podpis musí být čitelný nebo že musí být úředně ověřený. Neuvedení určitého dílčího údaje, které nebrání v řízení pokračovat, důvodem pro zastavení řízení není. Nepodstatnou vadu spočívající v neúplnosti náležitostí (je například uvedeno pouze příjmení podatele a chybí jeho jméno) nebo v nepřesnosti (je nesprávně označen správní orgán, jemuž je podání určeno) by však měl správní orgán prominout a podáním se zabývat.“*
In: JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO D., 2009, op. cit. 138, str. 174.

²⁴² Výslech na území upravuje § 169j ZPC a odkazuje na ustanovení SŘ o důkazu svědeckou výpovědí, které se použijí obdobně. Ustanovení § 169k ZPC hovoří o pohovoru a výsledku prováděném zastupitelským úřadem. Ačkoliv zákon neposkytuje jasné odlišení těchto pojmů, z díkce ustanovení lze vyvodit, že rozdíl spočívá v tom, že pohovor provádí zastupitelský úřad z vlastní vůle, zatímco výslech provádí zastupitelský úřad na žádost Ministerstva vnitra (resp. úřední osoby oprávněné k rozhodnutí o povolení pobytu). Že se jedná o poněkud odlišné instituty, dokládá i to, že o pohovoru sepisuje zastupitelský úřad záznam, zatímco o výsledku se sepisuje protokol (jak již bylo uvedeno v poznámce pod čarou č. 195). Rozdíl je také znát v odlišných následcích nedostavení se. Při nedostavení se k pohovoru dojde dle § 56 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC k neudělení povolení k pobytu. Zatím co nedostavení se k výsledku má za následek zastavení řízení podle § 169r odst. 1 písm. n) ZPC. Městský soud v Praze se ke vztahu pohovoru a výsledku vyjádřil v rozsudku ze dne 29. 12. 2011, č. j. 11 A 252/2010- 41: *„Soud má za to, že výkladem obsahu pojmu „pohovor“ a „výslech“ lze dospět k závěru, že tímto obsahem je jedno a totéž – způsob, kterým správní úřad zjišťuje bezprostředně od účastníka správního řízení informace, které buď samy o sobě nevyplývají z obsahu žádosti a příloh k ní přiložených, nebo jsou nezbytné pro jejich ověření či doplnění.“* Na oba pojmy je tedy třeba nahlížet z materiálního hlediska.

podrobit. Prováděn bývá v situacích, kdy z žádosti nevyplývají jasné informace nebo vznikají pochybnosti o skutečném záměru žadatele.²⁴³

Speciální úprava výslechu je obsažena zejména v § 169j a § 169k ZPC,²⁴⁴ kde je také stanoveno, že pokud ZPC nestanoví jinak, použijí se na výslech účastníka obdobně ustanovení SŘ o důkazu svědeckou výpovědí. Správní orgán může provést výslech i dalších osob (jiných účastníků nebo svědka), je-li to nezbytné, avšak v rámci řízení o pobytu za účelem studia je v praxi tento postup ojedinělý. Výslech je veden v českém jazyce a účastník řízení má povinnost obstarat si na vlastní náklady tlumočnicka. Před zahájením samotného dotazování musí být cizinec poučen o svých právech a povinnostech a na konci je mu dán prostor k vyjádření.²⁴⁵

Správní orgán sepíše o výslechu protokol, kam uvede místo a čas provedení výslechu, identifikaci přítomných osob, vylíčení průběhu předmětného úkonu a označení správního orgánu a jméno a příjmení úřední osoby, která úkon provedla. Vylíčení průběhu výslechu znamená především zaznamenání položených otázek a účastnických odpovědí.²⁴⁶ Pokud to však považuje správní orgán za důležité, je možné uvést i další skutečnosti, které při výslechu vyplynuly najevo.²⁴⁷

Vyslýchaný účastník je s obsahem protokolu seznámen a podepisuje ho, stejně jako ostatní přítomné osoby. Do protokolu se zaznamenají i případné námítky proti jeho obsahu nebo odepření podpisu včetně odůvodnění a je proti němu možné podat stížnost.²⁴⁸ Protokol je následně zaslán úřední osobě, která o povolení rozhoduje, a stává se součástí spisu. Zjištěné skutečnosti jsou podkladem pro rozhodnutí.

²⁴³ V této situaci se správní orgán snaží zjistit skutečnosti, na základě kterých by bylo možné dovodit a prokázat možné zneužití tohoto druhu pobytu, žadatel musí prokázat svůj zájem o studium.

²⁴⁴ Úpravu výslechu obsahuje i § 169l ZPC, který umožňuje správním orgánům činit výslech pomocí technických zařízení přenášejících obraz a zvuk, tedy pomocí videokonferenčního zařízení. Osoba takto vyslýchaná nesmí být zkrácena na svých právech a má rovněž povinnost se výslechu podrobit. Pořizuje se zvukový a obrazový záznam, protokol se neseписuje. Tento formát výslechu se běžně u dlouhodobých pobytů za účelem studia nepoužívá.

²⁴⁵ § 55 odst. 5 SŘ.

²⁴⁶ Úřední osoba rozhodující o povolení, která o výslech žádá, zpravidla připravuje otázky, na něž potřebuje odpovědi, ať se již výslech koná na území nebo na zastupitelském úřadu. Úřední osobě provádějící výslech však nic nebrání v pokládání i jiných dotazů, pokud v průběhu výslechu vyplynou okolnosti, které by bylo třeba na místě objasnit.

²⁴⁷ Těmito skutečnostmi může být například fyzický stav žadatele, znalost jazyka, atd.

²⁴⁸ § 18 SŘ.

Pokud se předvolaný cizinec nedostaví k výslechu, aniž by k tomu měl závažný důvod, nebo odmítne vypovídat, správní orgán zastaví řízení podle § 169r odst. 1 písm. n) ZPC.

6.3.3. Přerušování řízení

ZPC se přerušování věnuje pouze v případě, kdy vyjdou v průběhu řízení o vydání povolení k pobytu najevo takové okolnosti, které by byly důvodem pro správní vyhoštění cizince. Zahájí-li policie řízení o správním vyhoštění, přeruší Ministerstvo vnitra řízení dle § 169q ZPC.²⁴⁹

Více se přerušování řízení věnuje § 64 a § 65 SŘ. Správní orgán může vydat usnesení o přerušování, pokud nastal některý důvod předvídaný § 64 odst. 1 a odst. 3 SŘ. Záleží však na zvážení samotného správního orgánu, který musí brát v úvahu zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení uvedenou v § 6 SŘ, nicméně v některých případech je z povahy věci nutné řízení přerušit.²⁵⁰ Správní orgán nemá možnost vlastního uvážení, požádá-li o přerušování řízení sám účastník § 64 odst. 2 SŘ.

Výčet možných důvodů přerušování řízení v § 64 SŘ je taxativní, avšak odst. 1 písm. e) umožňuje přerušit řízení i z jiných zákonem stanovených důvodů (ať se již jedná o SŘ nebo zvláštní zákony). Správní orgán vždy přerušuje řízení pouze na dobu nezbytně nutnou, a pokud bylo řízení přerušeno na žádost účastníka, přihlédne správní orgán k jeho návrhu, jak určuje § 64 odst. 4 SŘ.

Po dobu přerušování neběží lhůta pro vydání rozhodnutí, ani pro jiné úkony v řízení. Správní orgán i účastník zatím činí úkony potřebné k odstranění důvodu pro přerušování. Přerušování řízení je skončeno odpadnutím překážky nebo uplynutím lhůty, uvedené v usnesení o přerušování a účastník se o tom pouze vyrozumí, nevydává se již další usnesení.

²⁴⁹ Z logiky věci by tato situace mohla u studijního účelu nastat pouze v případě, kdy by cizinec podával žádost na území ČR, kde by pobýval na základě dlouhodobého víza.

²⁵⁰ Například probíhá-li řízení o předběžné otázce.

6.3.4. Doručování

Smyslem doručování účastníkovi, popřípadě jeho zástupci, je komunikace správního orgánu s účastníkem, informování o stavu řízení, předvolávání k výsledku, vyzývání k nápravě vad žádosti a v neposlední řadě oznámení výsledku řízení. Obecnou úpravu doručování ve správních řízeních obsahují § 19 až § 26 SŘ a speciální úpravu § 169a až § 169c ZPC.

Cizinci může být doručováno různými způsoby a je také třeba říci, že pokud má cizinec zástupce s plnou mocí pro celé řízení, doručují se veškeré písemnosti zástupci. Je-li cizinci doručováno předvolání podle § 59 SŘ (například k výsledku) nebo závěrečné rozhodnutí o žádosti dle § 72 odst. 1 SŘ, musí mu být na základě § 19 odst. 5 SŘ písemnost doručena do vlastních rukou. Ostatní písemnosti se v rámci řízení nedoručují do vlastních rukou, ale jejich převzetí musí být potvrzeno adresátem, jak uvádí § 20 odst. 3 SŘ.

Preferováno je doručování tzv. na místě. Jestliže je cizinec (nebo jeho zástupce) osobně přítomen na zastupitelském úřadě nebo pracovišti Ministerstva vnitra, předá se mu dokument na místě a on jeho převzetí stvrdí podpisem a uvedením data převzetí na kopii dokumentu.

Dalším způsobem je dle § 19 SŘ doručování do datové schránky, které upravuje zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Dokument je doručen okamžikem, kdy se oprávněná osoba přihlásí do datové schránky. Pokud k přihlášení nedojde ve lhůtě 10 dnů, ode dne kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se za doručení posledním dnem lhůty.²⁵¹

Jestliže cizinec již pobývá na území ČR, doručuje mu správní orgán písemnosti podle § 169a ZPC prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, a to na adresu evidovanou v informačním systému cizinců nebo, pokud to nevyklučuje povaha věci, na sdělenou adresu pro doručování nebo na elektronickou adresu podle § 19 odst. 4 SŘ.²⁵² Není-li správnímu orgánu známa žádná z těchto adres, doručuje písemnost na místo hlášeného pobytu cizince.²⁵³ Pokud není písemnost doručena, dojde

²⁵¹ V praxi cizinci-studenti nemívají téměř nikdy zřízenou vlastní datovou schránku, avšak pokud jsou zastupováni advokáty, je doručování datovou schránkou nejběžnější způsob.

²⁵² Při doručování na elektronickou adresu žadatele musí být doručení dokumentu potvrzeno zprávou, která však dle § 169c ZPC nemusí být podepsána.

²⁵³ § 93 ZPC.

dle § 23 SŘ k jejímu uložení u správního orgánu, který ji vyhotovil, nebo v provozovně poštovních služeb (v závislosti na tom, zda byla doručována jejich prostřednictvím). Cizinec je pak vyzván k vyzvednutí písemnosti ve lhůtě 10 dnů, jinak bude písemnost vrácena orgánu, který ji vyhotovil nebo vhozena do schránky. V případě, že se cizinci nedaří doručovat, nebo není známo místo jeho pobytu, doručuje správní orgán veřejnou vyhláškou dle § 25 SŘ.

U žádostí o dlouhodobý pobyt za účelem studia je však nejčastější formou doručování, doručování do ciziny upravené § 169b ZPC. Písemnosti se doručují cizinci prostřednictvím zastupitelského úřadu, kterému je úřední osoba, která o žádosti rozhoduje, zasílá zpravidla elektronicky spolu s průvodním dopisem určeným pouze pro zastupitelský úřad. V průvodním dopise je zastupitelský úřad požádán o doručení písemnosti a následné sdělení data doručení (což je důležité vzhledem k běhu lhůt).

Zastupitelský úřad pak provede autorizovanou konverzi dokumentu a cizinci jej doručí v listinné podobě. Může zaslat písemnost na adresu místa pobytu v cizině, nebo na jinou adresu sdělenou písemně správnímu orgánu pro účely doručování, nebo může dle § 169b odst. 4 ZPC vyzvat adresáta, aby se osobně dostavil k převzetí písemnosti. Nedostaví-li se, je mu písemnost doručována prostřednictvím poštovních služeb, nebo jiným na místě obvyklým způsobem.

Pokud zastupitelský úřad neobdrží doklad, který stvrzuje doručení nebo vrácenou písemnost, kterou se doručit nepodařilo do 4 měsíců ode dne odeslání, je písemnost zveřejněna způsobem umožňující dálkový přístup po dobu 15 dnů orgánem, který ji vyhotovil nebo je doručena veřejnou vyhláškou.²⁵⁴

6.4. Skončení řízení

Cílem každého správního řízení je vydat meritorní rozhodnutí. Rozhodnutí je *„formalizovaný projev vůle orgánu veřejné správy vrchnostenského charakteru v konkrétní věci. Jde o individuální správní akt, který se týká (na rozdíl od právních předpisů a opatření obecné povahy) individuálně určené věci a individuálně určené*

²⁵⁴ Viz § 169b odst. 4 věta třetí ZPC. V případě, že se nejedná o doručování v rámci řízení, v němž má být uložena povinnost nebo odňato právo. Patnáctým dnem po zveřejnění se písemnost považuje za doručenu.

osoby.“²⁵⁵ V řízení o dlouhodobém pobytu jde o rozhodnutí, kterým se povolí nebo nepovolí tento pobyt. V případech, kdy ve věci nelze rozhodnout ze zákonem stanoveného důvodu, správní orgán řízení zastaví procesním rozhodnutím ve formě usnesení. K vydání rozhodnutí nebo zastavení řízení by mělo dojít v rámci zákonné lhůty, jinak se účastník řízení může bránit proti nečinnosti správních orgánů.

Úřední osoba, oprávněná o povolení pobytu rozhodnout, kontroluje, zda byla žádost podaná podle zákona, se všemi povinnými náležitostmi a bere v potaz i další podklady, které během řízení získala (zejména doplnění žádosti, údaje z informačního systému cizinců, záznam o pohovoru nebo protokol o výsledku, vlastní zjištění).²⁵⁶ Podstatné je dodržení zásady materiální pravdy uvedené v § 3 SŘ, správní orgány tak musí řádně zjistit skutkový stav věci.²⁵⁷

V odvoláních proti zamítavým rozhodnutím se neúspěšní žadatelé často dovolávají nároku na dlouhodobý pobyt. ZPC v § 51 odst. 2 výslovně vylučuje právní nárok na udělení dlouhodobého víza, avšak u dlouhodobého pobytu je nutné obrátit se v této věci na judikaturu NSS a Ústavního soudu. Ten v usnesení uvedl, že „*neexistuje subjektivní ústavně zaručené právo cizinců na pobyt na území České republiky. Každý stát si může sám rozhodnout, za jakých podmínek připustí pobyt cizinců na svém území. Žádné z práv zakotvených v Listině nezakládá nárok cizinců na pobyt na území České republiky. Ustanovení čl. 14 odst. 4 Listiny takové právo garantuje pouze občanům České republiky (a nyní též unijním občanům), zatímco ostatní cizinci mají pouze právo svobodně území České republiky opustit (čl. 14 odst. 4 Listiny).*“²⁵⁸

Zde se však judikatura českých soudů dostává do rozporu s judikaturou SDEU. Ten na základě předběžné otázky německého soudu ve věci Mohamed Ali Ben Alaya uvedl, že při splnění všech obecných a zvláštních podmínek stanovených směrnicí je

²⁵⁵ JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO D., 2009, op. cit. 138, str. 247-248.

²⁵⁶ Pokud správní orgán rozhoduje i na základě utajovaných informací, uvede na ně v odůvodnění rozhodnutí pouze odkaz a stupeň jejich utajení dle § 169m odst. 2 ZPC.

²⁵⁷ „Z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu v bytových věcech plyne poměrně silný akcent na zjištění skutečného stavu věci již ve správním řízení. Na správní orgány je tak vyvíjen značně velký tlak, aby řádně zjistily skutkový stav a za tímto účelem provedly všechny potřebné důkazy. [...] Důkladné zjištění skutkového stavu je tak nezbytným atributem rozhodnutí, přičemž je zapotřebí jej zkoumat po celou dobu správního řízení.“ In: HÁJEK, M.: Judikatura Nejvyššího správního soudu k vybraným aspektům bytových řízení dle zákona o pobytu cizinců, In: *Pobyt cizinců: vybrané právní problémy*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2014, str. 15, 16.

²⁵⁸ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 13. 6. 2013, sp. zn. II. ÚS 1149/13. Nutno dodat, že stejný postoj Ústavní soud vyjádřil i v řadě dalších usnesení (např. ze dne 16. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 2336/10, ze dne 20. 3. 2013, sp. zn. II. ÚS 1396/12, ze dne 18. 4. 2013, sp. zn. III. ÚS 1147/13, atd.)

členský stát povinen přijmout na své území státního příslušníka třetí země. SDEU však dále dodává, že státy mohou různými prostředky prověřovat a vyhodnocovat, zda je žádost koherentní a zda se nejedná o pouhé zneužívání řízení.²⁵⁹

NSS v jednom ze svých rozhodnutí reagoval na tento výklad směrnice 2004/114/ES a konstatoval, že je třeba jej respektovat: „*Pokud z rozhodnutí ve věci Mahamed Ali Ben Alaya plyne v případě splnění stanovených podmínek povinnost udělit povolení k pobytu, měl by členský stát nastavit vnitrostátní úpravu tak, aby tato závěry SDEU respektovala.*“²⁶⁰ Povolení pobytu při splnění všech zákonných podmínek, které jsou transponovány ze směrnic EU, a proti tomu neudělení povolení v situacích, kdy existuje některý z důvodů z § 56 ZPC pro negativní rozhodnutí, je tedy zřejmě bráno jako v souladu s výkladem SDEU. Zároveň tato praxe vylučuje plný nárok na pobyt, což by bylo v rozporu s judikaturou Ústavního soudu.²⁶¹ Otázkou zůstává, jak se bude posuzování nároku cizinců na pobyt dále vyvíjet.

V řízeních o povolení k dlouhodobému pobytu se za vydání kladného rozhodnutí na základě § 169t odst. 7 písm. a) ZPC a § 151 SŘ považuje převzetí průkazu o povolení k pobytu.²⁶² Zamítavému rozhodnutí se ZPC co do formy blíže nevěnuje a vztahuje se na něj tedy obecná úprava § 67 až § 75 SŘ. Podobně i usnesení o zastavení řízení ZPC neupravuje, upravuje však důvody pro zastavení v § 169r, forma a doručování se řídí § 76 a § 72 SŘ.

6.4.1. Lhůta pro vydání rozhodnutí

Ministerstvo vnitra má povinnost rozhodnout o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia v zákonné lhůtě, kterou stanovuje § 169t odst. 6 písm. a) bodu

²⁵⁹ Rozsudek SDEU ze dne 10. 9. 2014, Mohamed Ali Ben Alaya, C-491/13, EU:C:2014:2187, bod 34.

²⁶⁰ Rozsudek NSS ze dne 4. 1. 2018, č. j. 6 Azs 253/2016-49. Tento rozsudek se zabývá právem na soudní přezkum zamítavého rozhodnutí o dlouhodobém vízu za účelem studia, avšak důležité je samotné jádro věci, kterým je rozbor pobytu na území ČR, který je založen směrnicí 2004/114/ES, respektive typy studia, které upravuje. NSS tak v tomto rozsudku stanovil, že vnitrostátní právní úprava nesmí znemožňovat efektivní uplatňování práv ze směrnice.

²⁶¹ MOUDRÝ, O.: Nárok na pobyt cizince na území České republiky ve světle aktuální judikatury českých soudů, In: *Ročenka uprchlického a cizineckého práva 2016*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2018, str. 636.

²⁶² § 151 odst. 1 SŘ: „*Pokud správní orgán zcela vyhoví žádosti o přiznání práva, jehož existence se osvědčuje zákonem stanoveným dokladem, lze místo písemného vyhotovení rozhodnutí vydat pouze tento doklad.*“

1. a 2. ZPC. O žádosti má být rozhodnuto ve lhůtě 60 dnů ode dne podání žádosti. Běh lhůty definitivně končí až vydáním rozhodnutí.

Lhůta pro vydání rozhodnutí se však může v některých případech stavět. Neběží ode dne, kdy je účastník řízení vyzván k odstranění vad žádosti dle § 169i ZPC, nebo je-li řízení přerušeno podle § 64 SŘ. Dále také v případě, že cizinec podával žádost na zastupitelském úřadu, lhůta neběží od dne odeslání výzvy zastupitelským úřadem k dostavení se k vyznačení dlouhodobého víza za účelem převzetí oprávnění k pobytu,²⁶³ až do dne, kdy se dostaví ke zpracování údajů nezbytných pro vydání průkazu na pracoviště Ministerstva vnitra na území ČR podle § 44 odst. 1 ZPC.

Cizinec, který podával žádost na území ČR, je rovněž povinen dostavit se na příslušné pracoviště ke zpracování údajů a v tomto případě lhůta neběží ode dne, kdy byl vyzván se na Ministerstvo za tímto účelem dostavit, do dne kdy, ke zpracování údajů dojde. Posledním případem stavění lhůty je stavění, ke kterému dochází dnem vyzvání cizince k převzetí průkazu o povolení k dlouhodobému pobytu, do doby kdy se cizinec dostaví na pracoviště Ministerstva vnitra a průkaz si převezme.

Zásada rychlosti řízení stanovená v § 6 odst. 1 SŘ ukládá správním orgánům vyřizovat věci bez zbytečných průtahů. Není-li rozhodnutí vydáno v zákonné lhůtě, nebo je-li z okolností zřejmé, že lhůta nebude dodržena, může nadřízený správní orgán učinit opatření proti nečinnosti.²⁶⁴ I sám účastník řízení se může nadřízený správní orgán žádat o uplatnění opatření proti nečinnosti, ale pouze v případě, že lhůta pro rozhodnutí již uplynula.²⁶⁵ Účastník řízení podává žádost u správního orgánu, proti němuž by opatření mělo směřovat a ten je povinen ji bezodkladně postoupit nadřízenému správnímu orgánu. Ten může jako opatření proti nečinnosti zvolit jedno ze 4 opatření uvedených v § 80 odst. 4 SŘ podle toho, které nejlépe naplní zásadu rychlosti řízení.²⁶⁶

²⁶³ Tedy víza k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí oprávnění k pobytu na území podle § 30 odst. 2 ZPC. Cizinec se má na základě výzvy dostavit osobně na zastupitelský úřad, který mu vízum vyznačí do cestovního dokladu.

²⁶⁴ Správním orgánem, který vydává rozhodnutí je OAMP a nadřízeným orgánem je Komise.

²⁶⁵ § 80 odst. 3

²⁶⁶ § 80 odst. 4 SŘ: „Nadřízený správní orgán může a) přikázat nečinnému správnímu orgánu, aby ve stanovené lhůtě učinil potřebná opatření ke zjednání nápravy nebo vydal rozhodnutí, b) usnesením převztít věc a rozhodnout namísto nečinného správního orgánu, c) usnesením pověřit jiný správní orgán ve svém správním obvodu vedením řízení, nebo d) usnesením přiměřeně prodloužit zákonnou lhůtu pro vydání rozhodnutí, lze-li důvodně předpokládat, že správní orgán v prodloužené lhůtě vydá rozhodnutí

Není-li náprava dosažena postupem podle SŘ, může se ten, kdo bezvýsledně vyčerpal prostředky k ochraně proti nečinnosti, domáhat žalobou, aby soud uložil právnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí, jak stanovuje § 79 SŘS.²⁶⁷ Žalovaným je správní orgán, který má podle žalobního tvrzení povinnost konat. ZPC stanovuje, že místně příslušným soudem k podání žaloby proti nečinnosti je soud, v jehož obvodu je cizinec hlášen k pobytu. Jestliže cizinec pobývá v zahraničí, je příslušný soud, v jehož obvodu by měl cizinec po vstupu splnit ohlašovací povinnost podle § 93 odst. 1 ZPC.

6.4.2. Zastavení řízení

Důvody, pro které nelze rozhodnout ve věci a je nutné řízení usnesením zastavit jsou uvedeny zejména v § 169r ZPC a § 66 SŘ. Přestože je daný výčet důvodů taxativní, § 66 odst. 1 písm. h) SŘ stanovuje, že je řízení možné zastavit i z jiných zákonných důvodů. Ty mohou být obsaženy v SŘ a i další zvláštních zákonech.²⁶⁸ Je důležité zmínit, že v případech, kdy nastane některý z důvodů pro zastavení řízení, nemá správní orgán žádný prostor pro správní uvážení a musí vydat usnesení o zastavení.²⁶⁹

Důvody pro které se zastaví konkrétně řízení o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia, jsou v § 169r odst. 1 písm. a), c) až e), h), i), l), n), odst. 2 a odst. 4 písm. a) až c) ZPC. V § 66 SŘ se zastavováním řízení zahajovaných na žádost věnuje odst. 1.

6.4.2.1. Důvody zastavení řízení

Pokud má být cizinci pobyt povolen a byl vyzván zastupitelským úřadem, aby se dostavil k vyznačení dlouhodobého víza, které mu je uděleno za účelem převzetí oprávnění k pobytu na území, a cizinec se nedostaví a vízum si nepřevzme, nebo si jej převezme, ale nepřicestuje na území, aniž by zastupitelskému úřadu sdělil, že mu

ve věci, a je-li takový postup pro účastníky výhodnější; přitom přihlíží ke lhůtám uvedeným v § 71 odst. 3.“

²⁶⁷ Obecně toto neplatí v případě, že zákon s nečinností spojuje fikci rozhodnutí. V řízeních o povolení k dlouhodobému pobytu se však s nečinností tato fikce nepojí.

²⁶⁸ Takovým případem může být § 169d odst. 3 ZPC stanoví, že se řízení zastaví, pokud žádost o dlouhodobý pobyt není podána osobně.

²⁶⁹ JEMELKA, L., PONDELÍČKOVÁ, K., BOHADLO D., 2009, op. cit. 138, str. 242.

v dostavení se, nebo přicestování bránily důvody na jeho vůli nezávislé, zastaví Ministerstvo vnitra řízení podle § 169r odst. 1 písm. h) nebo písm. i) ZPC.

Dále je řízení zastaveno řízení podle § 169r odst. 1 písm. a) ZPC, jestliže cizinec po přicestování na území nesplní povinnost dostavit se podle § 44 odst. 1 ZPC do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území na Ministerstvo vnitra ke zpracování údajů nezbytných pro vydání průkazu o povolení k pobytu, nebo si zmíněný průkaz podle § 44 odst. 3 ZPC ve stanovené lhůtě (nejpozději do 60 dnů ode dne pořízení údajů) nepřevzme.

Řízení je také zastaveno v případě, že cizinec podal žádost o pobyt na území, ač k podání z území nebyl oprávněn (nepobýval zde na základě dlouhodobého víza za účelem studia) nebo podal žádost v době, kdy k tomu nebyl oprávněn, a to na základě § 169r odst. 1 písm. c) a d) ZPC. Lhůtu k podání žádosti upravuje § 47 ZPC a její nedodržení je omluvitelné pouze existuje-li důvod nezávislý na vůli cizince, který mu zabránil ji dodržet, nebo je-li žádost podaná dříve, ale rozhodováno je o ní až v době, ve které ji cizinec měl původně podat (tedy nejdříve 120. den před uplynutí platnosti dlouhodobého víza).

Jestliže cizinec již v minulosti podal žádost o dlouhodobý pobyt za účelem studia a pobyt mu udělen nebyl, dle § 169r odst. 1 písm. e) ZPC zastaví Ministerstvo vnitra řízení v případě, že takovou žádost podal opakovaně a neuvedl v ní žádné nové skutečnosti. Ustanovení tím brání opakovanému podávání a tudíž i opakovanému přezkumu téže žádosti s totožnými údaji a okolnostmi.

Podle § 169r odst. 1 písm. l) ZPC je důvodem pro zastavení řízení neobstarání si tlumočnicka nebo osoby, která splňuje podmínky pro ustanovení tlumočnickem, ve stanovené lhůtě, přestože cizinec prohlásil, že neovládá jazyk a správní orgán ho o této povinnosti poučil. Dále je také důvodem nedostavení se bez vážného důvodu k výsledku, nebo odmítnutí vypovídat, jak stanovuje § 169r odst. 1 písm. l) ZPC.

Podle § 169r odst. 2 ZPC je řízení také zastaveno dnem, kdy účastník řízení získal povolení k trvalému pobytu, nabytí státní občanství ČR nebo jiného členského státu EU (jedná se o pobytové režimy, který cizince staví do lepšího právního postavení, než dlouhodobý pobyt), stal se pravomocným rozsudek ukládající mu trest vyhoštění nebo nabylo vykonatelnosti rozhodnutí o správním vyhoštění. V těchto případech se

vydává usnesení, které se pouze poznamenává do spisu a vyrozumí se o něm žadatel (nedoručuje se tedy do vlastních rukou).

Zastupitelský úřad je při přijímání žádosti oprávněn zastavit řízení, není-li žádost podaná na úředním tiskopisu, nebyl-li zaplacen správní poplatek, nebo jestliže nebyly k žádosti přiloženy všechny zákonné náležitosti. Pokud není dodržena povinnost podání žádosti na úředním tiskopisu, kterou stanovuje § 42 odst. 6 ZPC, je řízení zastaveno i v případě, že je žádost podaná na území ČR.²⁷⁰

SŘ v § 66 odst. 1 písm. a) ukládá správnímu orgánu řízení zastavit, jestliže vzal cizinec svou žádost zpět. Cizinec tak může učinit na základě § 45 odst. 4 SŘ a vzhledem k tomu, že je řízení, které je předmětem této práce, zahajováno na žádost a je vedeno vždy s jedním účastníkem, nepodléhá podané zpětvzetí žádnému dalšímu souhlasu.²⁷¹ SŘ dále nařizuje zastavit řízení, nejsou-li ve lhůtě odstraněny podstatné vady žádosti a podobně jako ZPC i v případě nezaplacení správního poplatku.²⁷²

K zastavení také dojde v případě, že nastane překážka litispendence uvedená v § 48 odst. 1 SŘ: „Zahájení řízení u některého správního orgánu brání tomu, aby o téže věci z téhož důvodu bylo zahájeno řízení u jiného správního orgánu.“²⁷³ NSS se musel vypořádat s žalobními argumenty, které v souvislosti s tímto ustanovením tvrdily, že dle smyslu tohoto ustanovení brání překážka litispendence pouze zahájení řízení v téže věci u různých správních orgánů, nikoliv u stejného. Judikoval proto, že tento výklad „považuje Nejvyšší správní soud za nesprávný. Doslovný gramatický výklad, který stěžovatel provádí, totiž vede k popření institutu litispendence jako takového. Zákonodárce nemohl zamýšlet upravit překážku litispendence způsobem, který popisuje žalobce, neboť by v takovém případě mohl jeden správní orgán skutečně zahájit prakticky neomezený počet souběžných řízení v téže věci,“.²⁷⁴ Překážkou je tedy řízení vedené ve stejné věci u jakéhokoliv správního orgánu.

Jestliže je žádost nepřijatelná nebo se stane bezpředmětnou, je řízení zastaveno podle § 66 odst. 1 písm. b) a g) SŘ. Nepřijatelnost upravuje § 45 odst. 3 SŘ, který

²⁷⁰ § 169r odst. 4 a odst. 5 ZPC.

²⁷¹ Zpětvzetí však není možné v době od vydání rozhodnutí prvostupňového orgánu do zahájení odvolacího řízení. Viz § 45 odst. 4 SŘ.

²⁷² § 66 odst. 1 písm. c) a d) SŘ.

²⁷³ § 66 odst. 1 písm. e) SŘ.

²⁷⁴ Rozsudek NSS ze dne 16. 5. 2013, č. j. 4 As 16/2013-36.

stanovuje, že taková žádost se ani neprojednává a bez dalšího se řízení zastaví.²⁷⁵ Bezpředmětná je taková žádost, která nezmění právní postavení žadatele, ať je o ní rozhodnuto kladně nebo záporně.²⁷⁶ Důvodem pro zastavení řízení o povolení k pobytu je z logiky věci i smrt žadatele. Správní orgán řízení zastaví ke dni, kdy se o úmrtí dozví.²⁷⁷

6.4.2.2. Forma zastavení řízení

Řízení se zastavuje usnesením, které se oznamuje účastníkovi doručením stejnopisu do vlastních rukou, nestanoví-li zákon, že se pouze poznamenává do spisu a vyrozumívá se o tom účastník řízení.²⁷⁸ Proti usnesení, které se doručuje do vlastních rukou, je možné podat odvolání ve lhůtě 15 dnů od doručení.²⁷⁹ Není-li odvolání ve lhůtě podáno, nabývá usnesení právní moci. Proti usnesení, které se pouze poznamenává do spisu nelze podat odvolání a poznamenáním nabývá právní moci.²⁸⁰

6.4.3. Rozhodnutí o neudělení povolení

Správní orgány rozhodnou o neudělení povolení k dlouhodobému pobytu na základě některého ze zákonných důvodů. „*V praxi je obecně uznáváno, že dlouhodobé vízum nebo povolení k dlouhodobému pobytu lze zamítnout pouze z důvodů stanovených zákonem. Pokud není žádný důvod k zamítnutí, mělo by být cizinci povolení vydáno*“.²⁸¹

Zákon stanovuje důvody pro neudělení dlouhodobého pobytu i neudělení dlouhodobého víza jednotně v § 56 ZPC. Avšak § 46 odst. 5 ZPC specifikuje, že zamítnout žádost o pobyt za účelem studia je možné pouze z důvodů uvedených v § 56 odst. 1 písm. a) až c), e), g), h), l), m) a odst. 2 písm. a) ZPC.²⁸²

²⁷⁵ Nepřípustnou žádostí může být například taková žádost, kterou se žádá něco, co není fakticky nebo právně možné nebo k tomu není žadatel oprávněn.

²⁷⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2009, č. j. 10 Ca 15/2009 – 49.

²⁷⁷ § 66 odst. 1 písm. g) SŘ.

²⁷⁸ § 76 odst. 3 s odkazem na § 72 SŘ

²⁷⁹ § 76 odst. 5 a § 83 odst. 1 SŘ

²⁸⁰ § 76 odst. 3 a odst. 5 SŘ.

²⁸¹ ČIŽINSKÝ, P. a kol., 2012, op. cit. 63, str. 87.

²⁸² Podle dřívější úpravy bylo důvodem pro zamítnutí povolení také nepředložení některé z náležitostí stanovených zákonem (do 31. 12. 2010).

6.4.3.1. Důvody rozhodnutí

Řízení o povolení pobytu je vedeno v souladu se zásadou materiální pravdy a na jejím základě správní orgány postupují tak, aby zjistily stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Za tím účelem je cizinec povinen vyplnit všechny požadované údaje do tiskopisu žádosti, předložit všechny zákonné náležitosti a zároveň také na výzvu správního orgánu odstranit vady žádosti, doložit požadované dokumenty a dostavit se na požádání Ministerstva nebo zastupitelského úřadu k pohovoru. Ve všech těchto případech je cizinec povinen poskytnout správnímu orgánu součinnost, aby ten mohl při rozhodování vycházet z dostatečně zjištěného stavu věci. Nedostatečné zjištění stavu nebo nemožnost ověřit údaje, které zapříčiňuje nesoučinnost cizince, jsou proto důvody pro nevyhovění žádosti. Ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC stanovuje, že se dlouhodobý pobyt neudělí jestliže *„se cizinec na požádání ministerstva nebo zastupitelského úřadu nedostaví k pohovoru nebo nepředloží ve stanovené lhůtě doklady za účelem ověření údajů uvedených v žádosti o dlouhodobé vízum nebo jestliže se i přes provedení pohovoru nebo vyhodnocení předložených dokladů nepodaří tyto údaje ověřit,“*.

V souvislosti s tím je dalším důvodem podle § 56 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC nepravdivé vyplnění údajů do úředního tiskopisu žádosti. Povinnost vyplnit žádost pravdivě je doplňována i povinností stanovenou v § 103 písm. c) ZPC, která cizinci ukládá uvádět pravdivé informace v rámci celého řízení. S tím úzce souvisí i další důvod stanovený § 56 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC pro zamítnutí žádosti, a to předložení náležitostí, které jsou padělané, pozměněné nebo v nich uvedené údaje neodpovídají skutečnosti.

Je-li cizinec evidován v evidenci nežádoucích osob, bude o jeho žádosti na základě § 56 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC také rozhodnuto negativně. O označení cizince za nežádoucí osobu rozhoduje Ředitelství služby cizinecké policie, jestliže je zde podezření, že by mohl ohrozit bezpečnost státu, závažným způsobem narušit veřejný pořádek, ohrozit veřejné zdraví, ochranu práv a svobod druhých nebo obdobný zájem chráněný na základě závazku vyplývajícího

z mezinárodní smlouvy.²⁸³ Taková osoba je zařazena do evidence a je jí znemožněn vstup na území ČR.

Zjistí-li správní orgán skutečnosti, které nasvědčují tomu, že cizinec po skončení pobytu neopustí území nebo zneužije povolení k pobytu k jinému účelu, než ke studiu, zamítne správní orgán žádost podle § 56 odst. 1 písm. h) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC.

Tyto skutečnosti jsou však pro správní orgán velmi těžce zjistitelné a v zásadě jediným prostředkem je výslech žadatele s vhodně pokládanými otázkami. Zaměříme-li se na jeden z nejčastějších typů studia, pro které se o dlouhodobý pobyt žádá, tedy vysokoškolské studium, pokládají správní orgány takové otázky, na jejichž základě je možné posoudit, zda má cizinec skutečný zájem o studium. Otázky směřují zejména na vysokou školu a vybraný studijní program. Úředníci se cizince ptají například, jaký je název školy a zda zná její webové stránky nebo je alespoň schopný vybavit si jejich design, jaké jsou předměty prvního semestru, jaký titul po dostudování získá, atd.²⁸⁴ Podstatným vodítkem může být i cizincova znalost cizích jazyků a správní orgány ji mohou při výslechu ověřit.²⁸⁵

Žádost se také zamítne dle § 56 odst. 1 písm. l) a m) ve spojení s § 46 odst. 5 ZPC v případě, že cizinec nesplňuje některou z podmínek pro udělení pobytu nebo se dopustil obcházení zákona s cílem získat pobyt. Důvod neudělení pobytu při nesplnění podmínek vyplývá i ze směrnice 2004/114/ES, jak vyložil SDEU v rozsudku ve věci Mohamed Ali Ben Alaya. Jestliže zákon stanovuje podmínky, které je za účelem získání pobytu nutné splnit, je jejich nesplnění jednoznačným důvodem pro neudělení pobytu, jinak by ustanovení obsahující tyto podmínky byla zbytečná.

²⁸³ § 163 odst. 1 písm. e) a § 154 odst. 1 ZPC. Evidenci nežádoucích osob upravují § 154 a § 155 ZPC.

²⁸⁴ V souladu s tímto postupem judikuje i NSS, jako například v rozsudku ze dne 27. 2. 2017, č. j. 6 A 39/2014-43: „Soud se ztotožnil s názorem žalovaného, že žalobce v průběhu výslechu neprokázal vážný zájem o studium v České republice a nevěděl nic o škole, ani o studijním programu. Jisté povědomí o studijním programu sice osvědčil, avšak konkrétní podmínky studia neznal.[..] Naprostá neznalost podmínek studia včetně toho, že nebyl schopen uvést ani jméno vysoké školy, svědčí však o správnosti závěru žalovaného, že studium žalobce hodlal pouze účelově použít jako účel pobytu.“

²⁸⁵ Jestliže má cizinec studovat program, který je veden v anglickém jazyce a přitom výslech prokáže jeho naprostou neznalost tohoto jazyka, je zřejmé, že hodlá pobývat na území za jiným účelem. NSS připustil možnost použití krátkých jazykových testů jako důkazních prostředků, když v rozsudku ze dne 27. 2. 2017, č. j. 6 A 39/2014-43 uvedl: „K námitce žalobce, že nelze jako důkazní prostředek v řízení použít test z anglického jazyka, soud uvádí, že se v daném případě nejednalo o jednání, pro které by bylo třeba zajistit tlumočnicka. Položením předmětných otázek byla pouze ověřována úroveň znalosti anglického jazyka u žalobce. Správní řád využití ověření nezakazuje, a proto lze připustit, aby byl výsledek tohoto testu správním orgánem zohledněn při úvaze o tom, zda povolení bude cizinci uděleno, či nikoliv. Program česká studia, do kterého byl žalobce přijat, je veden v anglickém jazyce. Nelze tedy vyčítat správním orgánům, že chtěli žalobcovu znalost anglického jazyka prověřit.“

Tyto dva důvody byly do zákona včleněny poslední novelou ZPC a nejsou zatím příliš ověřeny správní ani soudní praxí, avšak výkladu obcházení zákona se již správní soudy v minulosti věnovaly. Přestože se v těchto rozsudcích jednalo o výklad pojmu z ustanovení § 87e odst. 1 písm. c) ZPC, které upravuje důvody pro zamítnutí žádosti o vydání povolení k přechodnému pobytu, je výklad jistě alespoň z části přenositelný i na § 56 odst. 1 písm. l), který rovněž upravuje důvody pro zamítnutí žádostí, ale ne o přechodný pobyt, ale dlouhodobý. V obou ustanoveních jsou uvedena jednání, která je možné považovat za obcházení zákona, nicméně tento výčet je pouze demonstrativní a lze se tedy obcházení zákona dopustit i jiným jednání. Krajský soud v Praze dospěl k závěru, že aby jednání mohlo být kvalifikované jako obcházení zákona, musí spočívat „v přímém úmyslu (což lze dovodit ze slov „s cílem“), přičemž tento úmysl se musí vztahovat k získání pobytového oprávnění obcházením zákona, tj. využitím umělých skutkových okolností, jejichž cílem je naplnit podmínky, s nimiž zákon o pobytu cizinců spojuje možnost získání pobytového oprávnění, přičemž skutečný skutkový stav, jenž je takto zastírán či zkreslován, naopak z hlediska platného cizineckého práva udělení pobytového oprávnění v principu vylučuje.“²⁸⁶ Tyto umělé skutkové okolnosti však musí být způsobilé vést k získání pobytového oprávnění, tedy žadateli prospívat.

Při rozhodování o udělení povolení k pobytu se také zjišťuje, zda cizinec splňuje podmínku trestní zachovalosti podle § 174 ZPC, tedy zda na základě evidence z Rejstříku trestů ČR nebyl pravomocně odsouzen za spáchání trestného činu, nebo nebyl odsouzen za jednání, které naplňuje znaky trestného činu uvedené v dokladu vydaného cizím státem, který je evidenci Rejstříku trestů podobný.²⁸⁷

Podle § 56 odst. 1 písm. g) správní orgán neudělí povolení k pobytu, je-li zjištěna některá ze skutečností uvedená v § 9 odst. 1 písm. a), b), g) až j) ZPC. Příčinou tak může být i předložení neplatného, padělaného nebo pozměněného cestovního dokladu nebo padělaného nebo pozměněného víza (což přichází u studijního pobytu v úvahu pouze při podávání žádosti z území),²⁸⁸ zařazení do informačního systému smluvních států,²⁸⁹ důvodné podezření, že by cizinec mohl ohrozit bezpečnost státu,

²⁸⁶ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 9. 6. 2016, č. j. 46 A 2/2015 – 46.

²⁸⁷ § 56 odst. 2 písm. a) ZPC.

²⁸⁸ § 9 odst. 1 písm. a) a b) ZPC.

²⁸⁹ § 9 odst. 1 písm. g) ZPC. Nazývaný je také jako Schengenský informační systém, na jehož správě se podílejí všechny státy schengenského prostoru. Systém vznikl, za účelem získání přehledu o hledaných, pohřešovaných nebo nežádoucích osobách. Do databáze mohou přispívat všechny členské státy a vloženy záznamy jsou do 120 sekund dostupné ostatním.

závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo ohrozit mezinárodní vztahy ČR nebo smluvních států,²⁹⁰ nebo zde existuje ohrožení zavlečení infekčního onemocnění ze zahraničí.²⁹¹

Výhrada veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku a veřejného zdraví jakožto důvodu pro neudělení pobytu má svůj původ ve směrnici 2004/114/ES a je dále rozvedena v rozsudku SDEU ve věci Fahimian. Jelikož výklad pojmu veřejný pořádek nebyl v judikatuře NSS jednotný, věnoval se mu rozšířený senát NSS.²⁹² Pojem veřejný pořádek se v ZPC objevuje ve více ustanoveních a v souvislosti s tím rozšířený senát uvedl, že při výkladu pojmu veřejný pořádek a závažné narušení veřejného pořádku je nutné brát v úvahu kontext konkrétního ustanovení. Není tedy možné přebírat bez dalšího závěry o tom, jaké konkrétní jednání je závažným narušením, ale je nutné přihlížet k okolnostem vzniku, původu a účelu daného ustanovení a přiměřeným způsobem tyto pojmy vyložit.²⁹³ Rozšířený senát rovněž potvrdil nezbytnost vykládat tyto pojmy eurokonformně, což vrací pozornost zpět k rozhodnutí SDEU ve věci Fahimian, které se zabývá výkladem pojmu veřejná bezpečnost u žádostí podávaných za účelem získání pobytu na základě transponované směrnice 2004/114/ES. SDEU podává poměrně přísný výklad, tohoto pojmu, jelikož není potřeba zjištění „skutečného, aktuálního a dostatečně závažného“ ohrožení, ale postačí hrozba.²⁹⁴

²⁹⁰ § 9 odst. 1 písm. h) a i) ZPC.

²⁹¹ § 9 odst. 1 písm. j) ZPC: „*nesplňuje požadavky stanovené opatřením Ministerstva zdravotnictví před zavlečením infekčního onemocnění ze zahraničí podle zákona o ochraně veřejného zdraví*“.

²⁹² Usnesení NSS ze dne 26. 7. 2011, č. j. 3 AS 4/2010 – 151, č. 2420/2011 Sb. NSS. NSS v tomto usnesení konstatuje, že je možné dosavadní judikaturu rozdělit do 3 kategorií, které se liší přístupem k výkladu pojmu veřejný pořádek, a to v souvislosti s „přísností“ vůči narušiteli. „*První, nejpřísnější přístup, spatřuje závažné narušení veřejného pořádku již v pouhém obcházení zákona*“ a je zakotven v rozsudku NSS ze dne 16. 5. 2007, č. j. 2 As 78/2006 – 64, č. 1335/2007 Sb. NSS, a dalších rozsudcích NSS (např. ze dne 17. 10. 2007, č. j. 2 As 63/2006 – 63, či ze dne 30. 7. 2009, č. j. 2 As 65/2008 – 69). U další kategorie rozsudků je za závažné narušení považováno přímé nerespektování platných právních norem (např. prokazování se doklady cizích osob, vyhýbání se vyhoštění) a je založena na rozsudcích NSS ze dne 17. 12. 2008, č. j. 4 As 66/2008 – 124, ze dne 18. 12. 2008, č. j. 6 As 31/2008 – 80, či z 30. 10. 2009, č. j. 2 As 40/2009 – 63. Naopak rozsudek NSS ze dne 9. 10. 2009, č. j. 5 As 51/2009 – 68 se k narušení staví nejbenevolentněji a spatřuje jej až ve spáchání zvláště závažného zločinu. Tento výrazný nesoulad mezi nejpřísnější a nejbenevolentnější kategorií rozsudků vedl NSS k rozhodnutí zabývat se výkladem pojmu.

²⁹³ Usnesení NSS ze dne 26. 7. 2011, č. j. 3 AS 4/2010 – 151, č. 2420/2011 Sb. NSS, bod 59: „*Rozšířený senát shrnuje, že při výkladu pojmů „veřejný pořádek“, resp. „závažné narušení veřejného pořádku“ pro účely výkladu ustanovení cizineckého zákona, je třeba brát v úvahu nejen účel daného právního předpisu, ale také kontext samotného ustanovení. Závěry o tom, jaké konkrétní jednání je závažným narušením veřejného pořádku, učiněné ve vztahu k určitému ustanovení, pak nelze bez dalšího přebírat při výkladu ustanovení jiných, nýbrž je potřeba přihlížet ke specifickým okolnostem vzniku, původu a účelu ustanovení, stejně jako je třeba pak dané ustanovení přiměřeným způsobem vyložit rovněž ve vztahu k individuálním okolnostem jednotlivých případů.*“

²⁹⁴ K rozsudku SDEU ve věci Fahimian viz kapitola 2.1.1.

6.4.3.2. Forma rozhodnutí

Před vydáním negativního rozhodnutí musí správní orgán na základě § 36 odst. 3 SŘ vyzvat účastníka řízení k seznámení se s podklady, z nichž při rozhodování vychází a musí mu být dána lhůta k vyjádření se k nim.²⁹⁵ S tím se pojí právo účastníka řízení doplňovat žádost až do vydání rozhodnutí podle § 36 odst. 1 SŘ. Účastník tak může současně s vyjádřením učinit i další podání. Pokud správní orgán v reakci na podání účastníka také doplní podklady k rozhodnutí, musí znovu umožnit účastníkovi se s nimi seznámit a vyjádřit se k nim.²⁹⁶

Rozhodnutí o neudělení povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia se řídí úpravou § 67 až § 75 SŘ. Vyhotovuje se v písemné formě, ve dvou stejnopisech. SŘ uvádí v § 68 a § 69 podstatné náležitosti rozhodnutí, bez kterých by rozhodnutí mohlo být nepřezkoumatelné, případně nezákonné. Každé rozhodnutí o neudělení povolení k pobytu musí obsahovat výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníka.

Ve výrokové části správní orgán podle § 68 odst. 2 SŘ označí účastníka řízení, uvede, že se žádost zamítá a specifikuje ustanovení, podle nichž rozhodl. Kromě toho zpravidla také obsahuje informaci o tom, jaký správní orgán rozhodl a jaký právní předpis založil jeho příslušnost. Výroková část musí být jasná, srozumitelná, přesná a určitá.²⁹⁷

Po výrokové části následuje odůvodnění, kde správní orgán podrobně a jasně popíše, z jakých podkladů vycházel, jak se vypořádal s návrhy a doplněními účastníka, jakými úvahami se přitom řídil a v neposlední řadě také reaguje na vyjádření účastníka

²⁹⁵ Možnost seznámení se s podklady v je promítnutím části čl. 38 odst. 2 Listiny, tedy práva každého vyjádřit se ke všem prováděným důkazům. Tato možnost však z logiky věci nemusí být dána tomu, jehož žádosti se vyhovuje, tomu, kdo se tohoto práva vzdal, nebo tam, kde zákon tuto možnost vylučuje.

²⁹⁶ Kdyby správní orgán účastníkovi řízení neumožnil seznámení se s podklady a vyjádření se k nim, zatížil by celé řízení podstatnou vadou ve smyslu § 76 odst. 1 písm. c) SŘS, což může mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

²⁹⁷ Jak potvrdil Ústavní soud ČR v nálezu ze dne 21. 7. 2004, sp. zn. II. ÚS 583/2003: „Výrok rozhodnutí přitom obsahuje autoritativní řešení otázky, která je předmětem řízení, neboť v této části rozhodnutí ukládá správce daně povinnosti a zakládá práva, mění právní vztahy nebo je autoritativně deklaruje. Výrok proto musí být po obsahové stránce jasný, srozumitelný, přesný a určitý, aby mohl být závazný a vykonatelný.“

k podkladům pro rozhodnutí. U odůvodnění je zejména podstatná jeho přesvědčivost a srozumitelnost.²⁹⁸

O možnosti podat odvolání proti rozhodnutí se účastník srozumí v poučení, kde je rovněž stanovena lhůta pro podání odvolání a je stanoveno k jakému orgánu se odvolání podává. Odvolání upravuje § 81 odst. 1 SŘ a následující. Podává se k orgánu, který vydal rozhodnutí, ten jej postupuje Komisi, která je dle § 170b odst. 1 ZPC odvolacím orgánem proti rozhodnutím Ministerstva vydaných v řízení vedených podle ZPC. Lhůta pro podání odvolání je 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí podle § 83 odst. 1 SŘ.

Kromě těchto částí musí být v rozhodnutí uvedeno výslovně, že se jedná o rozhodnutí a dále dle § 69 SŘ také označení správního orgánu, který jej vydal, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka a identifikaci oprávněné úřední osoby.

Rozhodnutí je účastníkovi oznámeno doručáním písemného stejnopisu do vlastních rukou podle § 72 SŘ. Následně běží 15 denní odvolací lhůta, po jejímž marném uplynutí nabývá rozhodnutí právní moci a vykonatelnosti, jak uvádí § 73 a § 74 SŘ.

6.4.4. Rozhodnutí o vydání povolení

Jestliže správní orgán neshledá, že je zde důvod pro zastavení řízení nebo zamítnutí žádosti, je cizinci vyhověno. Jak již bylo uvedeno výše, vydáním kladného rozhodnutí se rozumí převzetí průkazu o povolení k pobytú.²⁹⁹ Jelikož si však cizinec vyzvedává průkaz na území, předchází vydání rozhodnutí v tomto smyslu ještě několik kroků.

Úřední osoba rozhodující o žádosti nejdříve vydá tzv. předkládací zprávu k vydání povolení k dlouhodobému pobytu, která má však pouze interní povahu. Vkládá se do spisu, zasílá se zastupitelskému úřadu (pokud byla žádost podaná v zahraničí) a ukládá se v elektronické podobě, aby byla přístupná v případě potřeby dalším úředním

²⁹⁸ Nedostatky v odůvodnění by také mohly způsobit nepřezkoumatelnost rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) SRS: „Soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí,“.

²⁹⁹ § 169t odst. 7 písm. a) ZPC.

osobám (např. v řízení o prodloužení nebo zrušení pobytu). Obsahuje identifikaci správního orgánu, který ji vydává (tedy který rozhoduje), číslo jednací a datum vyhotovení. Dále uvádí informace o žádosti, tedy kdo je žadatelem, kdy byla podaná a kde, za jakým účelem a zda bylo řízení přerušeno. Následuje seznam důvodů pro vydání povolení, který je ve své podstatě seznamem předložených náležitostí včetně nejpodstatnějších údajů z nich a způsob, jakým je správní orgán ověřil.³⁰⁰ Na závěr potvrdí, že během shromažďování podkladů nebyl zjištěn žádný důvod, který by bránil vydání povolení.

Na závěr úřední osoba uvede, že došlo ke kladnému vyřízení žádosti a navrhne vydat průkaz o povolení k dlouhodobému pobytu na uvedenou dobu, a to podle ustanovení § 42d ZPC za účelem studia podle § 64 ZPC a za podmínky, že se žadatel ve stanovené lhůtě dostaví na Ministerstvo ke zpracování údajů nezbytných pro vydání průkazu o povolení a průkaz následně převezme.³⁰¹

Podával-li cizinec žádost na území, je vyzván, aby se dostavil na příslušné pracoviště Ministerstva vnitra ke zpracování údajů nezbytných pro vydání průkazu podle § 44 odst. 4 věta druhá ZPC. Jestliže byla žádost podaná v zahraničí, je zastupitelskému úřadu zaslána předkládací zpráva spolu s pokynem k udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí příslušného oprávnění k pobytu na území podle § 30 odst. 2 ZPC. Toto vízum opravňuje cizince pobývat na území po dobu 60 dnů, během kterých však musí převzít průkaz k pobytu, leda by převzetí bránilo důvody na jeho vůli nezávislé. V tom případě se platnost víza považuje za prodlouženou až do doby pomnutí těchto důvodů, což je cizinec povinen neprodleně oznámit Ministerstvu vnitra.

³⁰⁰ Dle praxe se u cestovního dokladu do zprávy uvede jeho číslo a platnost; u dokladu potvrzujícího účel pobytu se uvádí forma dokladu, datum vydání a kdo jej vydal, a zejména o jakou formu studia se jedná, případně o jakou školu a studijní program nebo organizaci a činnost, a předpokládaná doba pobytu žadatele na území; u dokladu o ubytování se uvádí forma dokladu, kdo jej vydal, adresa a doba po kterou je ubytování poskytováno; u prostředků k pobytu se uvádí forma a datum vydání dokladu a výše prostředků; u souhlasu zákonných zástupců nezletilých žadatelů se uvedou jména osob (nejčastěji rodičů), kteří souhlas s pobytem dávají a datum; dále správní orgán uvede, že je doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů bez záznamu a že byla doložena fotografie.

³⁰¹ Výraz „navrhne“ je používán v předkládacích zprávách, nicméně se o návrh v pravém slova smyslu nejedná. Pracovišti Ministerstva vnitra, které průkazy vydává, zákon neponechává žádný prostor pro uvážení a jestliže jsou cizincem splněny podmínky (tedy dostaví se ve lhůtě ke zpracování údajů a následně si průkaz vyzvedne) a nevyjde najevo skutečnost, která je důvodem pro zamítnutí žádosti podle § 169t odst. 10 ZPC, je cizinci průkaz o povolení k pobytu vydán.

Dle pokynu musí zastupitelský úřad po cizinci před vydáním tohoto víza požadovat potvrzení o zdravotním pojištění podle § 42d odst. 3 ZPC a předat mu poučení o tom, že je povinen dostavit se do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území na příslušné pracoviště Ministerstva vnitra ke zpracování údajů nezbytných pro vydání průkazu,³⁰² jinak bude řízení zastaveno podle § 169r odst. 1 písm. a) ZPC.

Pokud v období mezi výzvou k dostavení se ke zpracování údajů do doby převzetí průkazu vyjdou najevo nové skutečnosti, které by mohly být důvodem pro zamítnutí žádosti podle § 56 ZPC, je cizinci sděleno, že výzva je v danou chvíli bezpředmětná, a správní orgány pokračují v řízení na základě § 169t odst. 10 ZPC s cílem prověřit tuto skutečnost.

Dlouhodobý pobyt za účelem studia se uděluje podle § 44 odst. 4 písm. b) ZPC nejdéle na 1 rok, to však pouze v případech, kdy je předpokládaná doba pobytu delší než 1 rok (když ke splnění účelu je nutná delší doba). Jestliže k dosažení účelu pobytu postačí doba kratší než 1 rok, je pobyt udělen na tuto dobu podle § 44 odst. 4 písm. a) ZPC.³⁰³

6.4.4.1. Průkaz o povolení k pobytu

Na pracovišti Ministerstva vnitra jsou dle § 44 odst. 1 ZPC zpracovány biometrické údaje cizince a jeho podpis je upraven do digitální podoby za účelem vydání průkazu o povolení k pobytu podle § 117a a násl. ZPC. Ne každé pracoviště má dostatečné technické vybavení k provedení těchto úkonů, proto se cizinec musí řídit výzvou a dostavit se na pracoviště určené úřední osobou.

Průkaz je veřejnou listinou, která obsahuje nosič dat s biometrickými údaji cizince, údaji stanovenými nařízením Rady (ES) č. 1030/2002, kterým se stanoví

³⁰² Zpravidla rovněž uvede i adresu, úřední hodiny a telefonní číslo na pracoviště, které je dle dokladu o ubytování nejbližší cizincova zajištěného ubytování.

³⁰³ Návrh novely ZPC: Délky povolení k pobytu u studijního účelu by měly projít poměrně značnými změnami. Novelizovaný § 44 odst. 4 bude rozlišovat různé typy studia podle § 64 a na jejich základě stanovovat délku pobytu. Nezměněno zůstává ustanovení § 44 odst. 4 písm. a), avšak písm. b) stanovující maximální délku 1 rok bude určeno pouze pro studium na vysoké škole a pro účast na jazykové a odborné přípravě. Jestliže však bude studium na vysoké škole nebo příprava uskutečňovaná v rámci programů EU, mnohostranných programů v oblasti mobility nebo v rámci dohody vysokoškolských nebo jiných institucí, bude možné pobyt povolit až na 2 roky. Evropská dobrovolná služba cizince bude povolena po dobu odpovídající době stanovené ve smlouvě o službě. V ostatních případech bude pobyt, kde je ke splnění účelu potřeba více než 1 rok, povolen až na 2 roky.

jednotný vzor povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, ve znění nařízení rady (ES) č. 380/2008, a dalšími údaji stanovenými § 117a odst. 3 písm. a) ZPC.

Toto nařízení ve své příloze stanovuje formát průkazu a rozmístění údajů, některé technické náležitosti (barva, technika tisku, materiál, atd.),³⁰⁴ a základní údaje, které musí být na průkazu uvedeny. Mezi ty patří zejména uvedení názvu dokladu („povolení k pobytu“) a jeho číslo, příjmení a jméno držitele průkazu (v tomto pořadí),³⁰⁵ datum konce platnosti a místo a datum vydání průkazu. ZPC k těmto údajům přidává také určení druhu pobytu (s kódem účelu) a možnost přístupu na trh práce, do sekce poznámek se uvádí rodné číslo a případně i záznam o omezení svéprávnosti. Na zadní straně průkazu je uvedeno datum a místo narození, státní příslušnost, pohlaví a v poznámce místo hlášeného pobytu na území.

Biometrie u dokladu slouží především k ověřování pravosti dokladu a totožnosti jeho držitele, jelikož biometrické údaje jsou „*osobní údaje technického charakteru, zpracování fyzických či fyziologických znaků fyzické osoby, které umožňují jedinečnou identifikaci.*“³⁰⁶ Na nosiči dat v průkazu se zaznamenávají údaje o zobrazení obličeje a údaje o otiscích prstů.³⁰⁷ Na přední straně průkazu je spolu s výše uvedenými údaji i digitalizovaný, strojově čitelný podpis tak, jak je uveden na protokolu o pořízení biometrických údajů, který cizinec podepisuje.

Ministerstvo dle § 44 odst. 3 ZPC stanoví v lhůtu, v níž si má cizinec průkaz vyzvednout, nejdéle však do 60 dnů od pořízení údajů. Než je cizinci průkaz předán, ověří předávající úředník jedinečnost vazby mezi cizincem a průkazem využitím biometrických údajů a poučí jej o podmínkách používání průkazu.³⁰⁸ Doba platnosti průkazu je shodná s dobou povolení k pobytu stanovenou v předkládací zprávě.

³⁰⁴ Nařízení nechává na rozhodnutí členských států, zda zvolí formu štítku nebo samostatného dokladu, tedy průkazu. Samostatný doklad pak může mít formát ID 1 (85,60 mm x 53,98 mm) nebo ID2 (105 mm x 74 mm). ČR zvolila variantu samostatného dokladu, tedy polykarbonátové karty formátu ID1 (In: <http://www.mvcr.cz/clanek/zmeny-od-kvetna-2011-biometricke-udaje-v-prukazech-o-povoleni-k-pobytu-pro-cizince-z-tretich-zemi.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>).

³⁰⁵ Příjmení a jméno (popřípadě jména) se v průkazu uvedou dle § 117b odst. 1 ZPC „*podle tvaru uvedeného latinkou v cestovním dokladu*“. Pokud byl cizinci vydán matričním úřadem ČR matriční doklad znějící na jméno a příjmení v jiném tvaru, uvede se tato skutečnost na průkazu formou záznamu.

³⁰⁶ <https://www.gdpr.cz/gdpr/heslo/biometricke-udaje/>

³⁰⁷ § 117a odst. 2 ZPC. Jestliže otisky prstů nelze sejmout z důvodů anatomických nebo fyziologických změn, nebo zdravotního postižení prstů rukou, nejsou tyto údaje zpracovány, což je poznamenáno na průkaz.

³⁰⁸ § 117a odst. 5 a odst. 6 ZPC.

Předání průkazu o povolení k dlouhodobému pobytu cizinci je bráno jako vydání kladného rozhodnutí, které nabývá právní moci a právních účinků dnem převzetí.^{309, 310}

³⁰⁹ § 151 odst. 1 a 3 SŘ.

³¹⁰ V roce 2017 bylo podáno 2 692 žádostí o dlouhodobý pobyt za účelem studia a pobyt byl povolen 2 386 žadatelů (tedy 88,6 %). V roce 2016 se vedlo 2 331 řízení a povolení bylo vydáno 2 190 cizincům (93,9 %) a v roce 2 015 žádalo o studijní pobyt 2 856 cizinců, z nichž 2 691 bylo úspěšných (94,2 %). Největší skupinu žadatelů tvoří občané Ruské federace. In: Zpráva o migraci, Zpráva o situaci v oblasti migrace cizinců na území České republiky v roce 2016, Zpráva o situaci v oblasti migrace cizinců na území České republiky v roce 2015. Všechny zprávy jsou dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

7. Novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

Vláda předložila dne 13. 6. 2018 Poslanecké sněmovně návrh novely ZPC, která má za úkol zejména transponovat směrnici 2016/801 a reagovat na nedostatky dosavadní úpravy, které byly zjištěné v praxi při aplikaci zákona. V této kapitole dojde ke shrnutí nejdůležitějších změn, které směrnice 2016/801 přináší, a jakým způsobem mají být tyto změny dle návrhu novely do ZPC zapracovány.

Ustanovení § 64 ZPC, které stanovuje, co se dle ZPC rozumím pod pojmem studium, se má podle novely dostat nové struktury a částečné změny terminologie. Místo odborné praxe má být zaveden pojem „stáž“, který užívala už směrnice 2004/114/ES, avšak do ZPC dosud transponován nebyl. Stáž bude možno absolvovat nejdéle do 2 let od ukončení studia na vysoké škole.³¹¹ Zaveden má být také pojem „evropská dobrovolná služba“, místo doposud užívané dobrovolní služby mládeže.

Návrh novely obsahuje rozsáhlé přepracování § 42d ZPC, které je reakcí na články směrnice, které se věnují zejména podávání žádosti, mobilitě studentů a obecným a zvláštním podmínkám pro studenty, žáky, stážisty a dobrovolníky.³¹²

Návrh novely má v rámci posilování mobility studentů umožnit cizincům z třetích zemí podávat žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem studia na území ČR nejen na základě dlouhodobého studijního víza, ale i v případě, že jsou držitelé dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia vydaného jiným členským státem EU.

Držitelé těchto povolení, kteří se navíc účastní studia v rámci dohody tuzemské vysoké školy s vysokoškolskou institucí z jiného členského státu, nebo se účastní programu EU nebo mnohostranného programu, který zahrnuje opatření v oblasti mobility, bude umožněno pobývat na území ČR přechodně i bez víza, nepřekročí-li délka pobytu 1 rok.³¹³

Další části § 42d ZPC, které se věnují náležitostem žádosti, by měly nově odlišovat, které náležitosti jsou povinni předložit speciálně stážisté a dobrovolníci.

³¹¹ Dle účinné úpravy je možné absolvovat stáž až do 5 let od ukončení studia, tato změna reaguje na ustanovení čl. 13 odst. 1 písm. b) směrnice 2016/801.

³¹² Tedy čl. 7, 11, 12, 13, 14, 31 směrnice 2016/801.

³¹³ § 18 písm. b) návrhu novely ZPC.

Podrobnějšího rozpracování se mají dočkat také dohody o stáži a dobrovolné službě. Náležitostí žádosti zůstává i doklad prokazující dostatečnou výši prostředků k hrazení vlastních nákladů, ale dochází ke změně výpočtu referenční částky. Zatímco účinná úprava vychází pouze z částky existenčního minima a žádné další faktory pobytu nezohledňuje, plánovaná novela má tento výpočet odvozovat také od částky životního minima spojené s částkou skutečných odůvodněných nákladů vynakládaných na bydlení nebo nejvyšší částky normativních nákladů na bydlení.³¹⁴

Na základě čl. 25 směrnice 2016/801 zavádí novela také nový účel dlouhodobého pobytu.³¹⁵ Cizincům, kteří na území pobývali za účelem studia vysoké školy, má být umožněno žádat o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem hledání zaměstnání nebo zahájení podnikatelské činnosti. Žádat o tento druh pobytu budou moci pouze cizinci z třetích zemí, kteří prokážou dokončení studia na území ČR. Pobyt by měl být umožněn až na dobu 9 měsíců a nelze jej dále prodloužit.³¹⁶ Směrnice dávala členským státům možnost stanovit minimální úroveň vzdělání, kterého musí studenti dosáhnout, aby mohli využít tohoto práva, ale ČR toto omezení do návrhu novely netransponovala.

Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na vysoké škole nebo při účasti na jazykové a odborné přípravě je možné vydat až na dva roky, je-li uskutečňováno v rámci dohody tuzemské vysoké školy s vysokoškolskou institucí z jiného členského státu nebo při účasti v programu EU nebo mnohostranném programu, který zahrnuje opatření v oblasti mobility (jinak na 1 rok, je-li předpokládána doba pobytu delší než 1 rok).³¹⁷ Délka pobytu z důvodu podílení se na dobrovolné službě se rovná délce služby, která je uvedena ve smlouvě o dobrovolnické službě nebo dobrovolné službě mládeže. Pro ostatní případy platí, že se pobyt povoluje na dobu potřebnou k dosažení účelu, který vyžaduje pobyt kratší než 1 rok, nebo až na 2 roky, je-li k dosažení účelu potřebný pobyt na území delší než 1 rok.

³¹⁴ Normativní náklady budou při výpočtu používány pouze v případě, že cizinec neprokáže skutečnou výši nákladů. Výše normativních nákladů na bydlení je stanovena § 26 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Výše této částky se stupňuje podle počtu obyvatel v obce, v níž se ubytování nachází (pro představu pro Prahu je stanovena na 7 870 Kč měsíčně, zatímco pro obci do 9 999 obyvatel je 4 844 Kč). Tento výpočet není v ZPC novinkou, užívá se téměř u všech ostatních pobytových oprávnění upravených tímto zákonem.

³¹⁵ § 42 odst. 3 návrhu novely ZPC.

³¹⁶ § 44a odst. 2 návrhu novely ZPC.

³¹⁷ Podle čl. 18 odst. 2 směrnice 2016/801.

Prodloužení možné délky pobytu na území u většiny typů studia má zřejmě vyvažovat skutečnost, že by nadále nemělo být možné si pobyt prodloužit. To platí pro všechny typy studia kromě účasti na jazykové a odborné přípravě, kde bude umožněno 1 prodloužení, a u studia vysoké školy, kde bude možné pobyt prodlužovat i opakovaně, vždy však nejdéle o 2 roky.³¹⁸

Všechny tyto změny považuji za vhodné a přínosné pro tento druh pobytu, obzvláště novou úpravu § 64 ZPC, která je dle mého názoru mnohem jasnější a lépe provázaná se směrniceovou úpravou. Za velký přínos považuji možnost žádat o pobyt za účelem hledání zaměstnání nebo zahájení podnikatelské činnosti. Toto ustanovení má dle mého názoru velký potenciál nejenom pro cizince, ale i pro stát, který tím zamezí odlivu cizinců, které „sám vzdělá“ zpět do zahraničí.³¹⁹

Za vhodné považuji i netransponování schvalovacího postupu ze čl. 25 směrnice 2016/801, které by mohlo vést k zbytečné a nadměrné administrativní zátěži. Vítám také posílení a zjednodušení studentské mobility, která nyní umožňuje i pobyt pouze na základě povolení nebo víza jiného členského státu, a úpravu dohody o stáži a dobrovolné službě, ačkoliv je poměrně stručná.

Trvám však na tom, že vhodné by bylo také blíže upravit nebo alespoň specifikovat „tuzemské hostitelské organizace“, které jsou v § 64 ZPC mnohokrát zmiňovány. Důvod změny výpočtu výše prostředků vidím v čl. 7 odst. 1 písm. e) a odst. 3 směrnice 2016/801, který stanovuje, že posouzení, zda jsou prostředky dostatečné, se má provádět na individuální bázi. Nejsem si však jistá, zda je pouhé zohlednění výše částky vynaložené k zajištění ubytování dostatečně individuálním zohledněním. Celkově však připravované změny hodnotím kladně.

³¹⁸ 44a odst. 2 návrhu novely ZPC.

³¹⁹ Jaké následky to bude mít pro země, do kterých se na základě této možnosti jejich občané nevrátí, je věc druhá.

Závěr

Dlouhodobý pobyt za účelem studia je pobytový titul, který umožňuje cizincům ze třetích zemí, tedy těm, kteří nejsou občany ČR, EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska nebo jejich rodinní příslušníci, pobývat na území ČR po dobu delší než 1 rok.

Základem pobytu je účel. Jeho faktické a soustavné plnění je významné zejména pro řízení o prodloužení a zrušení pobytu a o povolení k pobytu, jestliže cizinec na území ČR již pobývá na základě dlouhodobého víza. Z důvodu absence ustanovení, které by povinnost plnění účelu jednoznačně stanovovalo, je vyvozovaná zejména z judikatury správních soudů. Ty vychází ze samotného jádra úpravy dlouhodobého pobytu, jestliže by totiž cizinec povinnost plnit účel neměl, pozbývalo by rozlišování těchto účelů a jejich právní úprava veškerého smyslu. Správní soudy uznaly také některé výjimky z povinnosti soustavného plnění účelu, existuje-li důvodná překážka, kterou může být například zdravotní stav nebo těhotenstvím a péče o narozené dítě. K naplnění povinnosti také nepostačí například pouhé zapsání do matriky studentů nebo evidence žáků, ale je nutné fakticky se studia účastnit a věnovat se mu. Při zjištění, že cizinec účel pobytu fakticky neplnil nebo neplní, aniž by mu v tom bránila důvodná překážka, zahájí správní orgány řízení o zrušení dlouhodobého pobytu za účelem studia, nebo jestliže došlo k takovému zjištění v rámci řízení o prodloužení nebo povolení pobytu, správní orgány povolení neprodlouží nebo neudělí.

Studijní účel může být založen pouze na typech studia stanovených v § 64 ZPC, tedy na studiu vysoké nebo vyšší odborné školy, stipendijním pobytu, účasti na výměnném programu v rámci studia střední školy nebo konzervatoře a účasti na odborné praxi, dobrovolnické službě mládeže nebo výměně zkušeností a studijních pobytů osob odpovědných za vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů.

Úpravu typů studia považují za velmi kusou a do jisté míry nejasnou. ZPC sám neobsahuje žádnou další úpravu například tuzemských hostitelských organizací, které mohou organizovat výměnné programy, odborné praxe nebo dobrovolnické služby a neodkazuje ani na jiný právní předpis, který by se tím zabýval. Chybí rovněž úprava dohod, na jejichž základě jsou odborné praxe a dobrovolné služby uskutečňovány, ačkoliv směrnice 2004/114/ES stanovuje náležitosti těchto dohod.

Ještě stručnější úpravy se však dostává účelům dlouhodobých víz, jelikož ZPC neobsahuje ani jejich výčet. Z tiskopisu žádosti a informací uvedených na stránkách

Ministerstva vnitra je však zřejmé, že o dlouhodobé vízum za účelem „studium“ je možné žádat nejenom u typů studia, které jsou stanoveny pro dlouhodobý pobyt § 64 ZPC, ale rovněž i pro studium střední školy a konzervatoře mimo výměnný program a odbornou praxi prováděnou za úplatu. Pro udělení víza za účelem jakéhokoliv jiného typu studia, než které jsou obsaženy v § 64 ZPC (například studium neakreditovaného studijního programu, jazykové přípravy, která nemá navazovat na vysokoškolské studium, atd.), je možné žádat o dlouhodobé vízum za účelem „ostatní“. Dlouhodobá víza jsou tak vhodným doplněním studijního pobytu a významně rozšiřují škálu možností vzdělávání pro cizince z třetích zemí na území ČR.

Další část práce se věnuje správnímu řízení v prvním stupni, jehož cílem je vydat povolení nebo rozhodnout o neudělení pobytu. Ačkoliv judikatura NSS i Ústavního soudu zastává názor, že na pobyt na území ČR není právní nárok, je v rozhodovací praxi Ministerstva vnitra dodržováno, že jestliže jsou splněny všechny zákonné podmínky a není zde důvod pro neudělení nebo zastavení řízení, je povolení uděleno.

Toto správní řízení se v zásadě neliší od řízení vedených o povolení pobytu za jinými účely, zahájeno je osobním podáním žádosti na úředním tiskopisu na pracovišti Ministerstva vnitra v ČR nebo na zastupitelském úřadu v zahraničí. Spolu s žádostí musí být předloženy i další náležitosti. Správní orgán o žádosti o povolení dlouhodobého pobytu za účelem studia rozhodne ve lhůtě 60 dnů. Vydáním kladného rozhodnutí se rozumí převzetí průkazu o povolení k pobytu cizincem. Povolení může být uděleno nejdéle na dobu 1 roku, ale může být opakovaně prodloužováno.

Poslední kapitola se zabývá shrnutím změn navržených připravovanou novelou ZPC na základě transpozice směrnice 2016/801 a jejich zhodnocením. Za velmi vhodné považují přepracování § 64 ZPC, které spočívá ve změně struktury a terminologie, a posílení mobility studentů ze třetích zemí v rámci EU. To spočívá v umožnění pobývat, při účasti na vybraných studijních programech na území ČR pouze na základě dlouhodobého víza nebo povolení k pobytu, které je vydané jiným členským státem EU. Významným krokem je zavedení nového účelu dlouhodobého pobytu, kterým je hledání zaměstnání nebo zahájení podnikání. Žádat o tento druh pobytu budou moci pouze cizinci z třetích zemí, kteří prokážou dokončení studia na území ČR. Změny by se měly dotknout i § 42d ZPC, zejména podmínek vstupu na území a náležitostí.

V úvodu jsem zmiňovala, že s úpravou pobytů se pojí i názory kritizující nepřehlednost ZPC, vady jeho systematiky a přílišný kazuistický přístup. Pravdou je, že

orientace v zákoně je skutečně obtížná. Častým znakem je společná úprava několika pobytových titulů jedním ustanovením, která však sebou nese nesčetný počet výjimek. Takovým příkladem jsou ustanovení týkající se dlouhodobých víz, která se však aplikují rovněž na dlouhodobý pobyt, ale na každý pobytový účel trochu jinak a v jiné šíři (jak stanovuje například § 46 ZPC). Jednotlivá ustanovení obsahující podmínky pro udělení povolení k pobytu jsou obsažena v různých částech zákona, mnohdy jsou od sebe oddělena úpravami jiných pobytových oprávnění a jsou snadno přehlédnutelná. Jakoby se zákonodárce snažil vtěsnat veškerou úpravu do co nejmenšího možného rozsahu, na úkor přehlednosti zákona. Negativně rovněž vnímám absenci speciálního ustanovení upravujícího neprodloužení, zrušení nebo neudělení dlouhodobého pobytu při neplnění účelu. Dle nynější úpravy jsou nutné složité konstrukce na sebe navazujících ustanovení, aby se došlo k adekvátní reakci na porušení toho, co judikatura NSS vidí jako jednu ze základních podmínek pobytu. Následkem toho jsou časté právní spory mezi cizinci a Komisí, které končí u NSS, přestože již byly obdobné případy mnohokrát rozhodnuty.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použitých právních předpisů

- ústavní

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky

- zákonné

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí

Zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce

Zákon č. 150/2017 Sb., o zahraniční službě a o změně některých zákonů

- **podzákoné**

Nařízení vlády České republiky č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací

Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky č. 365/1990 Sb., o poskytování stipendií na vysokých školách v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (stipendijní řád)

Vyhláška Ministerstva vnitra České republiky č. 429/2010 Sb., stanovící výjimky z povinnosti cizince požádat o vízum nebo povolení k pobytu na místně příslušném zastupitelském úřadu

Vyhláška Ministerstva vnitra České republiky č. 326/2000 Sb., o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu používání a umístění čísel k označení budov, o náležitostech ohlášení o přechíslování budov a o postupu a oznamování přidělení čísel a dokladech potřebných k přidělení čísel

Vyhláška Ministerstva vnitra České republiky č. 368/1999 Sb., kterou se stanoví náležitosti a počty fotografií vyžadovaných podle zákona o pobytu cizinců

2. Seznam mezinárodních zdrojů

Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění s Lisabonskou smlouvou)

Smlouvy o fungování Evropské unie (konsolidované znění s Lisabonskou smlouvou)

Listina základních práv Evropské unie

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. 7. 2009, o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/399 ze dne 9. 3. 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)

Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. 3. 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni

Nařízením Rady (ES) č. 1030/2002 ze dne 13. 6. 2002, kterým se stanoví jednotný vzor povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. 4. 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS

Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. 12. 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby

Směrnice Rady 2005/71/ES ze dne 12. 10. 2005 o zvláštním postupu pro přijímání státních příslušníků třetích zemí pro účely vědeckého výzkumu

Směrnice Rady 2009/50/ES ze dne 25. května 2009 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU ze dne 13. prosince 2011, o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2016/801 ze dne 11. 5. 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair

3. Seznam použité judikatury

- ústavní

Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 24. 4. 2012, č. 234/2012 Sb.

Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 21. 7. 2004, sp. zn. II. ÚS 583/2003

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. I. ÚS 1387/12

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 13. 6. 2013, sp. zn. II. ÚS 1149/13

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 16. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 2336/10

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 20. 3. 2013, sp. zn. II. ÚS 1396/12

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 18. 4. 2013, sp. zn. III. ÚS 1147/13

- **evropská**

Rozsudek SDEU ze dne 10. 9. 2014, Mohamed Ali Ben Alaya, C-491/13, EU:C:2014:2187

Rozsudek SDEU ze dne 23. 11. 2010, Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708

Rozsudek SDEU ze dne 4. 4. 2017, Fahimian, C-544/15, EU:C:2017:255

Rozsudek SDEU ze dne 21. 6. 2012, Sommer, C-15/11, EU:C:2012:371

Rozsudek SDEU ze dne 13. 12. 2017, Soufiane El Hassani, C-403/16, ECLI:EU:C:2017:960

- **správní**

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2011, č. j. 3 AS 4/2010 – 151, č. 2420/2011 Sb. Nejvyššího správního soudu

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2004, č. j. 1 As 10/2003, č. 896/2006 Sb. Nejvyššího správního soudu

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 5 Azs 125/2004 – 54

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2007, č. j. 2 As 78/2006 – 64, č. 1335/2007 Sb. Nejvyššího správního soudu

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 10. 2007, č. j. 2 As 63/2006 – 63

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2008, č. j. 4 As 66/2008 – 124

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2008, č. j. 6 As 31/2008 – 80

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2008, č. j. 5 As 51/2007 – 105

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2009, č. j. 2 As 65/2008 – 69

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2009, č. j. 2 As 40/2009 – 63

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2009, č. j. 5 As 51/2009 – 68
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 9 Aps 6/2010 – 106
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 12. 2011, č. j. 7 As 82/2011 – 81
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2012, č. j. 9 As 80/2011 – 69
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2012, č. j. 3 As 15/2012 – 29
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2013, č. j. 9 As 117/2012 – 35
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2013, č. j. 4 As 16/2013 – 36
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2013, č. j. 3 As 14/2013 – 28
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2013, č. j. 9 A 66/2010 – 50
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2013, č. j. 6 As 62/2013 – 32
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2013, č. j. 4 As 114/2013 – 35
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2013, č. j. 7 As 80/2013 – 34
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. 9 Azs 84/2014 – 37
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2014, č. j. 2 As 75/2013 – 52
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2014, č. j. 4 As 165/2013 – 50
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2014, č. j. 9 Azs 154/2014 – 45
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 Azs 12/2015 – 38
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2015, č. j. 1 Azs 250/2014 – 37
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2015, č. j. 6 As 7/2015 – 26
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2015, č. j. 7 Azs 262/2014 – 39
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2015, č. j. 5 Azs 215/2016 – 32
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2016, č. j. 7 Azs 227/2015 – 49
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2017, č. j. 6 A 39/2014 – 43
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2017, č. j. 10 Azs 153/2016 – 52
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2017, č. j. 7 Azs 227/2016 – 36
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2018, č. j. 6 Azs 253/2016 – 49
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2018, č. j. 6 Azs 324/2017 – 32

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2018, č. j. 5 Azs 312/2017 – 33
Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2016, č. j. 45 A 37/2014 – 56
Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 9. 6. 2016, č. j. 46 A 2/2015 – 46
Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2017, č. j. 48 A 45/2015 – 42
Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 10. 2017, č. j. 30 A 138/2016 – 48
Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2018, č. j. 45 A 102/2016 – 23
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2009, č. j. 10 Ca 15/2009 – 49
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 7. 2011, č. j. 11 Ca 306/2008
Rozsudek Městského soud v Praze ze dne 29. 12. 2011, č. j. 11 A 252/2010 – 41
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 11. 2014, č. j. 10 A 71/2012 – 45
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2015, č. j. 8 A 392/2011 – 67 – 70
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 11. 2017 č. j. 5 A 214/2013 – 65 – 68
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 5. 2018, č. j. 5 A 193/2017 – 45

5. Stanoviska generálních advokátů soudního dvora

Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ze dne 29. 11. 2016 ve věci Fahimian, C-544/15, EU:C:2016:908

6. Seznam použité literatury

POŘÍZEK, Pavel: *Vstup cizince na území státu. Pohled mezinárodního, unijního a českého práva*, Praha: Linde, 2013, 415 s., ISBN 978-80-7201-907-6

VLÁČIL, Jiří: *Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie*, Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta; Beroun: Eva Rozkotová, 2016, s. 154, ISBN 978-80-87975-52-7

SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol.: *Správní právo - zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Leges, 2011, 416 s., ISBN 978-80-87212-80-6

SVOBODA, Pavel: *Úvod do evropského práva*, Praha: C. H. Beck, 2011, 362 s., ISBN 978-80-7400-334-9

ČIŽINSKÝ, Pavel a kol.: *Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství*, Praha: Linde, 2012, 373 s., ISBN 978-80-7201-887-1

HŘEBÍKOVÁ, Iva, KURŽEJA, Jan: *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006, 193 s., ISBN 80-7251-227-7

HENDRYCH, Dušan a kol.: *Správní právo, Obecná část*, Praha: C. H. Beck, 2012, 792 s., ISBN 978-80-7179-254-3

JEMELKA, Luboš, PONDĚLÍČKOVÁ, Klára, BOHADLO David: *Správní řád Komentář*, Praha: C. H. Beck, 2009, 666 s., ISBN 978-80-7400-157-4

VEDRAL, J.: *Správní řád: Komentář*, Praha: Bova Polygon, 2012, 524 s., ISBN 978-80-7273-166-4

7. Seznam použitých odborných článků

SIGMUNDOVÁ, Iva: Problematika (ne)plnění účelu povolení k dlouhodobému pobytu, In: *Pobyt cizinců: vybrané právní problémy II*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2015, s. 206 – 226, ISBN 978-80-7478-916-8

POHOŘELÁ, Jaroslava: Aplikace neurčitého právního pojmu „jiná závažná překážka pobytu na území“ v rozhodovací praxi, In: *Pobyt cizinců: vybrané právní problémy II*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2015, s. 196 – 205, ISBN 978-80-7478-916-8

KRYSKA, David: Postavení Komise pro rozhodování ve věcech cizinců. In: *Pobyt cizinců: vybrané právní problémy*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2014, s. 187 – 252, ISBN 978-80-87949-01-6

HÁJEK, Michal: Judikatura Nejvyššího správního soudu k vybraným aspektům pobytových řízení dle zákona o pobytu cizinců, In: *Pobyt cizinců: vybrané právní problémy*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2014, s. 13 – 30, ISBN 978-80-87949-01-6

MOUDRÝ, Ondřej: Nárok na pobyt cizince na území České republiky ve světle aktuální judikatury českých soudů, In: *Ročenka uprchlického a cizineckého práva 2016*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2018, s. 629 – 638, ISBN 978-80-87949-68-9

POŘÍZEK, Pavel: Brána nebo zábrana – problematické aspekty fungování systému Visapoint, In: *Aktuální právní problémy azylového a cizineckého práva*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2016, s. 9 – 123, ISBN 978-80-87949-35-1

POŘÍZEK, Pavel: Výklad výhrady veřejného pořádku v jednotlivých ustanoveních zákona o pobytu cizinců (část I. Občané EU a jejich rodinní příslušníci). In: *Ročenka uprchlického a cizineckého práva*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2018, s. 108 – 229, ISBN 978-80-87949-68-9

RAUŠ, Ondřej: Praxe podávání žádostí o víza a vybrané směrnicové pobyty na zastupitelských úradech členských států EU, In: *Ročenka uprchlického a cizineckého práva 2016*, Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2018, s. 49 – 108, ISBN 978-80-87949-68-9

8. Seznam použitých internetových zdrojů

Doklad o účelu pobytu. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/doklad-o-ucelu-pobytu.aspx>

Kurzy devizového trhu dle České národní banky. Dostupné na: https://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp

Nahlížení do katastru nemovitostí. Dostupné na: <http://nahlizeniidokn.cuzk.cz>

Stenozáznam z 1. dne 7 schůze Senátu České republiky (31. 5. 2017). Dostupné na: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/hlasovani?action=steno&O=11&IS=5885&D=31.05.2017#b17881>

Organizace Rotary pro výměnu žáků. Dostupné na: <https://www.rotary.org/en/our-programs/youth-exchanges>

Organizace AFS Intercultural Programs. Dostupné na: <https://afs.org/>

Organizace Youth for understanding. Dostupné na: <https://yfu.org/>

Rejstřík škol a školských zařízení. Dostupné na: <https://profa.uiv.cz/rejskol>

Registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů. Dostupné na: <http://krakatau.uiv.cz/registrvssp>

Statut Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství. Dostupné na: <https://www.nauvs.cz/index.php/cs/statut-nau>

Informace pro školy a studenty. Typy a účely žádosti. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-skoly.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Ústav jazykové a odborné přípravy. Dostupné na: <http://ujop.cuni.cz/>

Institut celoživotního vzdělávání. Vysoké učení technické. Dostupné na:
<https://li.vutbr.cz/jazykove-kurzy-pro-cizince>

Stipendia nabízení v rámci mezivládních výměnných programů 2018/2019. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/stipendia-na-akademicky-rok-2018-2019>

Stipendia Vlády České republiky. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/stipendia-vlady-ceske-republiky-rozvojove-zeme-1>

Evropská dobrovolná služba. Dostupné na: http://europa.eu/youth/EU/voluntary-activities/european-voluntary-service_cs

Databáze dobrovolnických organizací. Dostupné na:
http://europa.eu/youth/volunteering_en

Přehled pracovišť Ministerstva vnitra. Dostupné na:
<http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-kontakty>

Podání žádosti prostřednictvím poštovní služby. Dostupné na:
<http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Biometrické údaje. Dostupné na: <https://www.gdpr.cz/gdpr/heslo/biometricke-udaje/>

Sněmovní tisk 203/0. Dostupné na:
<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=203&CT1=0>

Zapisování do matrik. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-skoly.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Report from the commission to the European parliament and the Council on the application of Directive 2004/114/EC on the conditions of admission of third-country nationals for the purposes of studies, pupil exchange, unremunerated training or voluntary service ze dne 28. 9. 2011. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0587:FIN:EN:PDF>

Zprávy o situaci v oblasti migrace cizinců na území České republiky z let 2015, 2016, 2017. Dostupná na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Seznam použitých příloh

Příloha č. 1 Formulář žádosti o udělení dlouhodobého pobytu

Příloha č. 2 Formulář žádosti o udělení dlouhodobého víza

16. POSLEDNÍ BYDLIŠTĚ V CIZINĚ / LAST RESIDENCE ABROAD

ULICE / STREET Č. / No.

MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

17. PŘEDCHOZÍ POBYT NA ÚZEMÍ DELŠÍ NEŽ 3 MĚSÍCE / PREVIOUS STAY IN THE CZECH REPUBLIC LONGER THAN 3 MONTHS

POBYT OD / STAY FROM DO / TILL

DŮVOD A MÍSTO POBYTU / PURPOSE AND PLACE OF STAY

18. ADRESA MÍSTA POBYTU NA ÚZEMÍ / RESIDENCE ADDRESS IN THE CZECH REPUBLIC

ULICE / STREET Č. / No.

MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

19. ADRESA PRO DORUČOVÁNÍ, JE-LI ODLIŠNÁ OD MÍSTA POBYTU / DELIVERY ADDRESS IF DIFFERENT FROM RESIDENCE ADDRESS

ULICE / STREET Č. / No.

MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

20. DEN VSTUPU NA ÚZEMÍ / DATE OF ARRIVAL TO THE CZECH REPUBLIC

21. ČÍSLO CESTOVNÍHO DOKLADU / TRAVEL DOCUMENT NUMBER

STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

22. PLATNOST CESTOVNÍHO DOKLADU / TRAVEL DOCUMENT VALID UNTIL

23. MANŽEL(KA) / SPOUSE

PŘÍJMENÍ / SURNAME

OSTATNÍ JMÉNA / OTHER NAMES

DŘÍVĚJŠÍ PŘÍJMENÍ / PREVIOUS SURNAME

JMÉNO(A) / FIRST NAME(S)

STÁTNÍ OBČANSTVÍ (kód) / NATIONALITY (code)*

DATUM NAROZENÍ / DATE OF BIRTH

STÁT NAROZENÍ (KÓD) / COUNTRY OF BIRTH (CODE)*

MÍSTO NAROZENÍ / PLACE OF BIRTH

POVOLÁNÍ / OCCUPATION

BYDLIŠTĚ / RESIDENCE ADDRESS

ULICE / STREET Č. / No.

MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

24. DĚTI / CHILDREN

	PŘÍJMENÍ A OSTATNÍ JMÉNA / SURNAME AND OTHER NAMES	JMÉNO(A) / FIRST NAME(S)	STÁTNÍ OBČANSTVÍ (KÓD) / NATIONALITY (CODE)*
1.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
2.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
4.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

	DATUM NAROZENÍ / DATE OF BIRTH	MÍSTO NAROZENÍ / BIRTH PLACE	BYDLIŠTĚ / RESIDENCE ADDRESS	POVOLÁNÍ / OCCUPATION
1.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
2.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
4.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

*) Strana 6 / Page 6

29.

POUČENÍ PRO ŽADATELE / INSTRUCTIONS FOR APPLICANTS

1. Údaje v žádosti musí být vyplněny strojem nebo hůlkovým písmem v českém jazyce. V případě nedostatku místa v příslušných rubrikách uveďte údaje na zvláštní přílohu.
 2. Práva a povinnosti cizinců, spojená s pobytem na území ČR jsou upravená zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Řízení o žádosti je zahájeno dnem, kdy došla věcně a místně příslušnému správnímu orgánu. Řízení je upraveno zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád.
 3. Osobní údaje cizince jsou zpracovávány službou cizinecké a pohraniční policie pro účely řízení dle zákona č. 326/1999 Sb., a ve stanovených případech Ministerstvem vnitra v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. Rozsah osobních údajů, který je cizinec povinen uvést v žádosti dle zákona č. 326/1999 Sb., stanoví § 70 odst. 4 téhož zákona. Dle § 159 odst. 1 a 2 zákona č. 326/1999 Sb. lze osobní údaje cizince poskytnout cizinci samotnému a dále tomu, kdo je potřebuje k plnění úkolů stanovených zákonem. Cizinec je oprávněn, pokud zjistí nebo se domnívá, že orgán služby cizinecké a pohraniční policie nebo Ministerstvo vnitra zpracovává jeho osobní údaje v rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., požadovat od tohoto orgánu vysvětlení případně odstranění vzniklého stavu (zejména provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů). V případě, že nebude tomuto požadavku vyhověno, má cizinec právo obrátit se přímo na Úřad pro ochranu osobních údajů. Dle § 21 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb. je cizinec oprávněn obrátit se v uvedené věci na Úřad pro ochranu osobních údajů i přímo.
1. The answers in this application form must be typed or written in block letters in Czech. If there is not enough space for any answer, please enclose an additional sheet of paper.
 2. The rights and duties of aliens residing in the Czech Republic are defined in Act No. 326/1999 regulating the residence of aliens in the Czech Republic and amending certain related acts as amended. The proceedings are deemed to be initiated on the date of delivery of the application to the competent authority. The proceeding are regulated by the Code of Administrative Procedure (Act No. 500/2004).
 3. Personal data of aliens are processed by the Alien and Border Police for the purposes of proceedings in terms of Act No. 326/1999 and, in specified cases, by the Ministry of the Interior in compliance with Act No. 101/2000 regulating the protection of personal data as amended. The range of personal data to be disclosed in this application is defined in Section 70, paragraph 4 of Act No. 326/1999. According to Section 159, paragraphs 1 and 2 of Act No. 326/1999, an alien's personal data may be released to the alien himself/herself and to authorities that require them for the purpose of tasks set by law. If the alien finds or believes that the processing of his/her personal data by the Alien and Border Police or by the Ministry of the Interior is inconsistent with Act No. 101/2000, he/she is entitled to request the processing authority to explain or to rectify the situation (in particular to correct, add or destroy personal data). If the processing authority fails to comply with such request, the alien is entitled to seek the assistance of the Personal Data Protection Office. The alien may directly contact the Personal Data Protection Office with reference to Section 21, paragraph 4 of Act No. 101/2000.

Svým podpisem potvrzuji úplnost a pravdivost uvedených údajů v žádosti/
I declare that I have answered all questions in this application fully and truthfully

Místo / Place Dne / Date Podpis / Signature

30.

Žádost přijal a podle dokladů ověřil: /
Application received and documentation checked by:

Místo / Place Dne / Date
Razítko a podpis /
Stamp and Signature

31.

Průkaz o povolení k pobytu pro cizince předal / Resident Alien Card issued by:

Místo / Place Dne / Date
Razítko a podpis vydávajícího /
Stamp and Signature of issuing Authority

32.

Převzetí Průkazu o povolení k pobytu č.: pro cizince /
Resident Alien Permit Card No. received by

Místo / Place Dne / Date
Podpis / Signature

33.

Úřední záznamy / For office use only:

KOLKOVÁ
ZNÁMKA /
REVENUE
STAMP

17. Jestliže se zdržujete v jiné než domovské zemi, uveďte oprávnění k návratu pro zemi bydliště.

If you reside in a country other than your country of origin, have you permission to return to that country?

Ne / No Ano (číslo) / Yes (number)

Doba platnosti (ddmmrrrr) / Validity date (ddmmyyyy)

18. Současné zaměstnání / Current occupation

19. Zaměstnavatel (název vzdělávací instituce) / Employer (Name of school)

Adresa zaměstnavatele (vzdělávací instituce) / Address of employer (school)

Telefon zaměstnavatele (vzdělávací instituce) / Telephone number of employer

20. Zaměstnavatel (vzdělávací instituce) na území České republiky

Employer after the Czech Republic entry

21. Místo trvalého(dlouhodobého) pobytu v cizině / Place of residence (long-term) stay abroad

Ulice / Street Číslo / Number

Město / Town

PSC / ZIP Stát (kód) / State (code) Telefon / Telephone number

22. Předchozí pobyt na území České republiky delší než 3 měsíce

Previous stay in Czech Republic longer than 3 months

Ulice / Street Číslo / Number

Město / Town

PSC / ZIP Stát (kód) / State (code)

Účel pobytu / Purpose of stay

23. Adresa místa pobytu na území České republiky

Address for stay on the territory of the Czech Republic

Ulice / Street Číslo / Number

Město / Town

PSC / ZIP Stát (kód) / State (code)

24. Adresa pro doručování na území České republiky, je-li odlišná od místa pobytu

Postal address if different from the address of stay on the territory of the Czech Republic

Ulice / Street Číslo / Number

Město / Town

PSC / ZIP Stát (kód) / State (code)

25. Předpokládaná doba pobytu / Visa is requested for

dní / days

26. Předchozí víza (udělená Českou republikou v posledních třech letech) a jejich platnost

Other visas (issued during the past three years) and their period of validity

27. Předchozí pobyty v dalších schengenských státech / Previous stay in Schengen states

Stát (kód) / Country (code) Od (ddmmrrrr) / From (ddmmyyyy) Do (ddmmrrrr) / Till (ddmmyyyy)

Pro úřední účely
For Official Use Only

Druh víza:

D

Počet vstupů:

Více

Platné od:

Do:

Platné pro:

Strana / Page 2

28. Účel pobytu / Purpose of stay

☐ Zdravotní důvody / Medical reasons	☐ Výkonný manažer / Executive manager –
účasť v právnické osobě vzniklé podle zákona č.513/1991
participation in the company arising under the Act 513/1991
☐ Zaměstnání / Employment	☐ Sport / Sports
☐ Kultura / Cultural	☐ Oficiální (politická) návštěva / Official (political)
☐ Návštěva rodiny / Family	☐ Studium / Study
☐ Pozvání / Invitation	☐ Ostatní / Other
☐ Podnikání / Business	

Specifikujte / Specify

29. Datum zamýšleného příjezdu (ddmmrrrr) / Date of arrival (ddmmyyyy)

30. Datum zamýšleného odjezdu (ddmmrrrr) / Date of departure (ddmmyyyy)

31. Místo vstupu na území České republiky / Place of entry in the Czech Republic

32. Dopravní prostředek / Means of transport

33. Zvoucí právnická nebo fyzická osoba / Inviting legal or natural person

Jméno a příjmení osoby / Name and surname of the person

Název / Name

Ulice / Street

Císlo / Number

Město / Town

PSC / ZIP

Stát (kód) / State (code)

Telefon / Telephone

FAX / FAX

E-mailová adresa / E-mail address

34. Způsob zajištění úhrady nákladů spojených s pobytem

Manner of funding the stay

Žadatel sám / Myself

Zvoucí fyzická osoba(y) / Host person(s)

Zvoucí právnická osoba / Host company

Uveďte odpovídající doklady / Present corresponding documentation

35. Finanční prostředky k živobytí po dobu pobytu / Means of support during your stay

Finanční hotovost / Cash

Platební karty / Credit cards

Šeky (cestovní) / Traveller's cheques

Ostatní / Other

Ostatní (Specifikujte např. doklad o ubytování) / Other (specify, e.g. certificate of accommodation)

Cestovní a/nebo zdravotní pojištění / Travel and/or health insurance

platné do (ddmmrrrr) / valid until (ddmmyyyy)

Pro úřední účely
For Official Use Only

Strana / Page 3

36. Manžel (-ka) / Spouse

Příjmení / Spouse's family name
Ostatní jména (dříve užívané) / Surname(s) at birth (earlier family name(s))
Jméno / Spouse's first name
Datum narození (ddmmrrrr) / Spouse's date of birth (ddmmyyyy)
Místo narození / Spouse's place of birth
Státní občanství manželky (kód) / Spouse's nationality (code)

**37. Děti (pro každou osobu musí být podána samostatná žádost)
Children (Applications must be submitted separately for each passport)**

a. Příjmení / Surname
Ostatní jména / Other names
Jméno / First name
Místo narození / Place of birth
Datum narození (ddmmrrrr) / Date of birth (ddmmyyyy)

b. Příjmení / Surname
Ostatní jména
Jméno / First name
Místo narození
Datum narození (ddmmrrrr) / Date of birth (ddmmyyyy)

c. Příjmení / Surname
Ostatní jména
Jméno / First name
Místo narození
Datum narození (ddmmrrrr) / Date of birth (ddmmyyyy)

d. Příjmení / Surname
Ostatní jména
Jméno / First name
Místo narození
Datum narození (ddmmrrrr) / Date of birth (ddmmyyyy)

38. Domovská adresa žadatele / Applicant's home address

--

39. Telefonní číslo / Telephone number

--

40. E-mailová adresa / E-mail address

--

1. Údaje v žádosti musí být vyplněny strojem nebo hůlkovým písmem v českém jazyce. V případě nedostatku místa v příslušných rubrikách uveďte údaje na zvláštní přílohu.
 2. Práva a povinnosti cizinců, spojené s pobytem na území ČR jsou upravená zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
 3. Osobní údaje pro účely řízení podle zákona č.326/1999 Sb., jsou zpracovávány službou cizinecké policie, a ve stanovených případech Ministerstvem vnitra v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.
 4. V souvislosti s žádostí o dlouhodobé vízum jsem povinen na požádání strpět sejmnutí otisků prstů a pořízení obrazového záznamu.
 5. Zavazuji se opustit území České republiky před skončením doby povoleného pobytu na území České republiky.
 6. Byl jsem informován o skutečnosti, že udělení víza je jen jednou z podmínek vstupu na území České republiky. Pouhá skutečnost, že mi bylo uděleno vízum, neznámá, že mám právo na náhradu škody, pokud z důvodů nesplnění podmínek vstupu a pobytu na území České republiky stanovených zákonem č. 326/1999 Sb., mi bude vstup na území České republiky odepřen.
 7. Byl jsem informován, že jsem povinen do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území ohlásit na policii České republiky místo pobytu na území České republiky.
 8. Prohlašuji, že jsem všechny výše uvedené údaje poskytl(a) podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a že jsou správné a úplné.
1. Details in the Application must be completed in block letters in the Czech language. If more space is needed, specify the details in a special enclosure.
 2. Rights and duties of aliens connected with their stay on the territory of the Czech Republic are governed by Act no. 326/1999 Coll., regulating Residence of Aliens in the Territory of the Czech Republic and on changes of some acts, as amended.
 3. Personal details for the purpose of proceedings pursuant to Act no. 326/1999 Coll. are processed by the foreign police service and by Ministry of Interior in specified cases pursuant to Act no. 101/2000 Coll. regulating personal data protection as amended.
 4. In relation to the Application for a long-term visa, I am obliged to suffer fingerprinting and taking of visual image on request.
 5. I hereby undertake to leave the Czech Republic before the termination of my permitted stay on the territory of the Czech Republic.
 6. I have been informed about the fact that granting a visa is only one of the conditions for entering the Czech Republic. The mere fact that I have been granted a visa does not mean that I am entitled to damages in case that I am prevented from entering the Czech Republic based on my failure to meet conditions for entry and stay in the Czech Republic specified in Act no. 326/1999 Coll.
 7. I have been informed that I am obliged to report the place of stay in the Czech Republic to the Czech Police within 3 business days following my entry.
 8. I hereby represent that I have provided all the above specified details according to my true and free will and that they are complete and correct.

Místo a datum:
Place and date:

Podpis žadatele (u nezletilých podpis zákonného zástupce):
Applicant's Signature (for minors, signature of custodian/guardian):

Místo pro nalepení kontrolní části vízového štítku

.....
Podpis pracovníka vydávajícího vízum

Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky

Abstrakt

Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia uděluje Ministerstvo vnitra státním příslušníkům třetích zemí, kteří hodlají pobývat na území České republiky po dobu delší než 1 rok. Základním právním předpisem, upravujícím dlouhodobý pobyt je zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, který transponuje směrnice Evropské unie, na nichž je tento pobyt založen. Jako důležité zdroje nelze opomínat ani judikaturu českých správních soudů, Ústavního soudu a Soudního dvora Evropské unie.

Nejdříve se práce věnuje pojmu cizinec, aby bylo jasně stanoveno, pro jakou kategorii cizinců je dlouhodobý pobyt určen a jaká oblast práva se jím zabývá. Následně je rozebrána směrnice 2004/114/ES, která je základem platné a účinné úpravy studijního pobytu, a směrnice 2016/801, která bude transponovaná do českého právního řádu chystanou novelou zákona č. 326/1999 Sb., která je v době odevzdání práce ve stadiu vládního návrhu a čeká na první čtení v Poslanecké sněmovně. Při pojednávání o směrnících jsou shrnuty i rozsudky Soudního dvora Evropské unie, kterými vyložil nejasná ustanovení směrnice. Dlouhodobý pobyt za účelem studia je založen právě na směrnicové úpravě, ty proto patří společně s judikaturou Soudního dvora Evropské unie k důležitým interpretačním vodítkům při výkladu zákona č. 326/1999 Sb. národními správními orgány a správními soudy.

Diplomová práce se také zabývá důležitostmi povinnosti cizinců soustavně a fakticky plnit účel pobytu, jak dokládá i rozhodovací praxe správních soudů. Jestliže stát reguluje vstup a pobyt na území, musí být jednou z podmínek i plnit zákonný účel, pro který byl vstupu a pobytu povolen. Případnými následky porušení této povinnosti může být neprodloužení, zrušení, nebo neudělení pobytu. Poté jsou charakterizovány jednotlivé typy studia a rozebrány alternativní možnosti, které umožňují pobyt na území za účelem studia.

Další část práce se věnuje správnímu řízení v prvním stupni, jehož cílem je vydat povolení nebo rozhodnout o neudělení pobytu. Rozebrány jsou podmínky podání žádosti i její náležitosti, další postup správních orgánů, který má vést ke zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Pozornost je věnována také důvodům zastavení řízení nebo zamítnutí žádosti o vydání povolení k pobytu.

Klíčová slova: povolení k pobytu, dlouhodobý pobyt, studium

Long-term residence permit for the purpose of study in the Czech Republic

Abstract

Long-term residence permit for the purpose of study is permitted by the Ministry of the Interior to the third-country nationals who intend to stay in the Czech Republic for more than 1 year. The fundamental legal regulation governing long-term residence is act No. 326/1999 Coll., On the Residence of Foreign nationals in the Czech Republic and on amendment of certain acts, that is transposing Directives of the European Union on which is this residence based. The case law of the Czech administrative courts, the Constitutional Court and the Court of Justice of the European Union cannot be omitted since it is important source.

Firstly, is the master's thesis devoted to the concept of foreigners, in order to clearly specify for which category of foreigners is the long-term stay intended to and what area of law deals with it. Subsequently, the Directive 2004/114/EC, which is the basis of a valid and effective regulation of the study stay, is being analysed along with the Directive 2016/801, which will be transposed into the Czech legal system by an amendment to act No. 326/1999 Coll., which is at the time of submitting the master's thesis at the stage of the government's draft, waiting for the first reading in the Chamber of Deputies. When dealing with the directives, the judgments of the Court of Justice of the European Union have been summarized to explain the ambiguous provision of the Directive. Long-term residence permit for the purpose of study is based on Directives, and therefore, along with the case law of the Court of Justice of the European Union, they are important interpretative guidelines for the interpretation of act No. 326/1999 Coll. for national administrations and administrative courts.

The master's thesis also point out the importance of the obligation of foreigners to continuously and effectively fulfil the purpose of their stay, as evidenced by the decision-making practice of the administrative courts. If the state regulates entry and stay in its territory, one of the conditions must be to fulfil the purpose for which the entry and stay were permitted. Possible consequences of breach of this obligation may be non-renewal, cancellation or non-grant of residence. Later, the different types

of study are characterized and alternative options to allow a stay in the territory for study purpose are being explored.

The next part of the master's thesis deals with the administrative procedure in the first instance, which aims to issue a permit or to decide not to grant a residence. The conditions of filing of the application and its requirements are analysed, as well as further proceeding of the administrative authorities, which is to lead to establishing the real state of affairs about which no grounds for doubts exist. Attention is also paid to the reasons of discontinuance of proceedings or rejection of the residence permit.

Keywords: residence permit, long-term residence, study